

Lausuntojen ja mielipiteiden vertailu kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytyksiin

Sisällysluettelo

1. Lausuntojen ja mielipiteiden huomioiminen päätöksenteossa.....	2
2. Lausunnot.....	2
2.1. Kunnat.....	2
2.2. Kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset.....	3
2.3. Salpakierto Oy.....	3
3. Mielipiteet.....	4
3.1. Kiinteistöliitto Päijät-Häme ry	4
3.2. Päijät-Hämeen Yrittäjät	4
3.3. SKAL Ympäristöyritykset	5
3.4. Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj.....	19
3.5. Yksityishenkilöt	54
Liite 1. Jätehuoltoviranomaisen yksityiskohtainen vastine kuljetusyritysten tilaamaan selvitykseen.....	58

1. Lausuntojen ja mielipiteiden huomioiminen päätöksenteossa

Päätöksenteon perusteena tulee olla viranomaisen hankkima selvitys. Lisäksi viranomainen voi käyttää päätöksenteon tukena asiasta saatuja lausuntoja ja mielipiteitä. Jätehuoltoviranomaisen päätöksen tulee perustua ainoastaan jätelain tulkintaan. Kuntien ja muiden (esim. jätteenkuljetusyritykset) mielipiteen esittäjien kannanotot eivät voi pelkästään olla päätöksenteon pohjana.

Kuljetusjärjestelmäpäätöksen tulee perustua Jätelain 37.1 §:n edellytysten täyttymiseen. Tässä vertailussa on vertailtu lausunnoista ja mielipiteistä näkökohtia, esityksiä ja väittämiä jätelain 37.1 §:n edellytysten täyttymiseen.

2. Lausunnot

2.1. Kunnat

Lahden, Hollolan, Heinolan, Asikkalan, Myrskylän ja Pukkilan kunnat lausuivat, että jätelain 37 §:n edellytykset kunnan järjestämälle kuljetukselle eivät täyty.

Orimattilan kunta lausui, että Orimattilaiset saavat jatkossakin itse valita palvelun tarjoajansa, eikä jätteenkuljetusta siirretä monopolin omistamaksi, vaan Orimattilassa jatketaan kiinteistön haltijan järjestelmän jätteenkuljetuksen mallilla, joka on lainmukainen malli.

Jätehuoltoviranomaisen vastine Orimattilan kunnan lausuntoon

KHO on vuosikirjapäätöksessä (KHO:2016:19) ottanut kantaa tilanteeseen, jossa jätelautakunta on vastoin esitystä päättänyt siirtää kiinteistöhaltijan järjestämään jätteen kuljetukseen kunnan kannan mukaisesti. Oikeus palautti päätöksen uudelleen valmisteltavaksi ja totesi, että pelkästään kunnanvaltuuston kantaa ei voitu pitää riittävänä selvityksenä siitä, että koko kunnan alueella täytyisivät laissa asetetut edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle. Jätelain mukaiset kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönoton edellytykset ovat tiukemmat kuin vanhan jätelain sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen käyttöönoton edellytykset. Päätöksen lainmukaisuudesta ei voitu varmistua pelkästään sillä perusteella, miten käytössä ollut sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä oli kunnan arvion mukaan toiminut.

Orimattila ei ole esittänyt selvitystä jätelain edellytysten täyttymisestä. Orimattilan kunnan lausunto ei siten sido lautakuntaa tai Orimattilan kunnan edustajaa päätöksenteossa.

2.2. Kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset

Lahden, Hollolan, Heinolan, Asikkalan, Orimattilan, Padasjoen, Myrskylän ja Pukkilan kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset lausuivat, että jätelain 37 §:n edellytykset kiinteistönhaltijan järjestämälle kuljetukselle eivät täyty.

2.3. Salpakierto Oy

Salpakierto Oy lausui etteivät jätelain 37 §:ssä asetetut edellytykset kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetukselle täyty.

3. Mielipiteet

3.1. Kiinteistöliitto Päijät-Häme ry

Lahden kaupungin jäteviranomaisten tekemän selvityksen mukaan jätelain 37 § 1 momentin ehdot eivät täytyy, niin yhdistys hyväksyy esityksen, että siirrytään Salpakierto Oy:n kilpailuttamaan jätekuljetusjärjestelmään.

3.2. Päijät-Hämeen Yrittäjät

Jos kuljetusjärjestelmäselvitys osoittaa, että kiinteistön omistajan malli ei enää parhaiten edistä asukkaiden etua tai markkinaehtoisen yritystoiminnan kehittymistä, nykyinen järjestelmä ei enää ole pitkällä tähtäimellä perusteltu.

Päijät-Hämeen yrittäjien yksityiskohtaiset kommentit ja vastineet

Päijät-Hämeen Yrittäjät: Jos siirryttäisiin kunnalliseen kilpailutukseen, voidaanko olla varmoja, ettei kilpailutuksen seurauksena myös yritysten tarvitsemien jätteenkuljetuspalvelujen palveluntarjonta monopolisoidu, mistä saattaisi seurata palvelutarjonnan kaventumista ja hintojen nousua?

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätelain perusteluissa (HE 199/2010 vp) on arvioitu, että keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellista toimintaa koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa.

Päijät-Hämeen Yrittäjät: Selvityksen mukaan koko alueella vain 71 % kiinteistöistä on tilannut jätteenkuljetuksen. Tässä arviossa ovat mukana myös vapaa-ajan kiinteistöt. Vapaa-ajan kiinteistöjen käyttöaste ja siellä syntyvän seka- ja energijätteen määrä kuitenkin vaihtelee paljon ja läheskään kaikki vapaa-ajan asukkaat eivät arkitodellisuudessa käytännössä tarvitse järjestettyä jätteenkuljetusta vaan esim. hyödyntävät jätekimppoja ja yhteiskeräyspisteitä. Tämän vuoksi pidämme selvityksessä esitettyä tietoa jätteen kuljetuksen tilanneiden kiinteistöjen osuudesta harhaanjohtavana.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätelaki edellyttää, että myös vapaa-ajan asuntojen tulee liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Aluekeräyspisteitä (yhteiskeräyspisteet) ei voida järjestää kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen alueelle, eikä kiinteistöt voi näin ollen myöskään liittyä niiden käyttäjiksi.

Jätehuoltoviranomaisen tieto liittymisasteesta perustuu kuljetusyritysten toimittamiin kuljetustietoihin ja niiden vertaamiseen kiinteistöihin, joiden tulisi jätelain mukaan liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Jätehuoltoviranomainen on ottanut myös huomioon kaikki kiinteistöt, joista viranomaisella on tieto kuten jätekimpat sekä ne kiinteistöt, joilla ei ole velvollisuutta järjestää jätteenkuljetusta ja kiinteistöt, jotka eivät ole käytössä.

3.3. SKAL Ympäristöyritykset

SKAL Ympäristöyritykset katsoo lausunnon pohjalta ei voida tarpeeksi arvioida jätelain 35§:n 2 momentin 37 §:n mukaisten vaatimusten täyttymistä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteidenkuljetuksessa. Lausunnolla oleva selvitys ei täytä hallintolain 31§:n 1 momentin mukaisia vaatimuksia asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. SKAL Ympäristöyritykset esittää, että yritysten teettämän ulkopuolisen toimijan Rambollin 12.10.2022 valmistunut kuljetusjärjestelmäselvitys asetetaan myös julkisesti nähtäville.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Lahden seudun jätelautakunta päätti kokouksessaan 29.9.2022/§ 28 pyytää mielipiteitä ja lausuntoja kuljetusjärjestelmästä. Kunnan on ennen 35 §:n 4 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tai muuttamista varattava kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta.

Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä.

Kuntaliiton lausunnon mukaan Rambollin selvityksessä ei ole esitetty riittävää selvitystä jätelain 37 §:n 1 momentissa säädettyjen kaikkien edellytysten täyttymisestä.

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen selvityksessä ei ole tuotu esille sellaista tietoa, jota ei olisi ollut viranomaisen selvityksessä. Sen sijaan kuljetusyrityksen selvityksessä ei ole ollut käytettävissä niin

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

laajaa ja kattavaa lähtötietoaineistoa kuin viranomaisella, koska osa aineistosta ei ole yksityisen tahon käytettävissä.

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen tilaama selvitys on suurelta osin jätelain tulkintaa. Esitetyt laintulkinnat eivät kuitenkaan ole kuljetusjärjestelmäselvityksessä huomioon otettavia uusia perustietoja, vaan ne otetaan huomioon mielipiteen antajien mielipiteenä.

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen tilaama selvitys ei muuta jätehuoltoviranomaisen raportin johtopäätöksiä. Jätelain edellytykset kiinteistöhaltijan järjestämälle kuljetukselle ei täyty. Selvitys on kommentoitu yksityiskohtaisesti päätöksenteon liitteenä olevassa asiakirjassa.

Jätehuoltoviranomainen on pitänyt keskustelutilaisuuden SKAL:n ja kuljetusyritysten kanssa kuulemisaikana. Lisäksi yrityksille on lähetetty vuoden 2022 alussa annettu mahdollisuus toimittaa kuljetusjärjestelmäselvityksessä käytettäviä tietoja ennen selvityksen aloittamista.

SKAL Ympäristöyritysten yksityiskohtaiset kommentit ja vastineet

SKAL Ympäristöyritykset: Nyt selvityksessä jätehuollon toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia ei ole näkemyksemme mukaan arvioitu alueellisena kokonaisuutena, vaan tarkastelu on keskittynyt vain ja ainoastaan kunnallisen jätehuollon toimivuuteen ja kehittämismahdollisuuksiin. Jätehuollon alueellinen kokonaisuus pitää kuitenkin myös markkinaehtoisin jätehuollon. Tämä tulee myös huomioida osana yleistä toimivuutta ja alueellista kehittämistä.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätelain arviointikriteerit:

KHO:n vuosikirjapäätöksen 2016:20 mukaan selvityksessä tulee arvioida Kuntaliiton yleiskirjeen mukaisia asioita. Kuntaliiton yleiskirjeessä jätehuollon toimivuuden ja alueellisen kehittämisen osalta tulee arvioida seuraavia asioita:

1. Viranomaisten käytännön mahdollisuudet seurata ja valvoa jäteastioiden tyhjennyksiä ja jätteenkuljetusta.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

2. Eri järjestelmien vaikutukset kunnan jätelaitoksen käsittelyjärjestelmään ja sen kehittämiseen.
3. Toimivat yritykset ja kuljetusten merkitys niiden toiminnassa (yritysten elinkelpoisuus, mahdollisuudet investoida).
4. Mahdollinen eri kokoluokan uusien yritysten syntyminen sekä yritysten poistuminen keskitetyn kilpailutuksen myötä.
5. Työllistävä vaikutus

Kuljetusjärjestelmätarkastelussa tehdään päätös vain kunnan vastuulla olevan jätteen (35 §) jätteenkuljetuksesta. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010 vp) on kuitenkin arvioitu, että keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellista toimintaa koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa.

Jätelain perusteluissa (HE 199/2010 vp) on arvioitu, että keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellista toimintaa koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa.

Viranomaisen kuljetusjärjestelmäselvitys perustuu tietoihin, jotka ovat jätelain mukaan viranomaisen saatavilla, muita tietoja ei edellytetä. Jätehuoltoviranomaisella ei ole jätelain mukaan mahdollisuutta pyytää kunnan vastuulle kuulumattoman jätteen osalta tietoja. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on toimivaltainen viranomainen kunnanvastuulle kuulumattoman jätteen yksityisten jätehuoltopalveluiden saatavuuden tarkastelussa ja markkinatilanteen arvioinnissa.

Elinkeinotoiminnan jätehuolto on turvattu jätelain perusteella. Kunnan velvollisuudeksi säädetään myös jätehuollon järjestäminen elinkeinotoiminnan jätteen tuottajille silloin, kun yksityistä jätehuoltopalvelua ei tietyllä alueella ole kohtuullisesti saatavilla ja jäte laadultaan ja määrältään soveltuu kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä (toissijaisen palvelun velvoite). Jätelain tavoitteena on turvata jätehuollon toimivuus mainituissa tilanteissa.

SKAL Ympäristöyritykset: Kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle asetetut vaatimukset esitetään jätelain 35§:n 2 momentissa ja 37§:ssa. On muistettava, että ainoastaan vain näiden perusteella voidaan arvioida täyttääkö kuljetusjärjestelmä jätelain mukaiset vaatimukset. Kun nämä jätelaissa asetetut vaatimukset täyttyvät voidaan Lahden

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

seudun jätelautakunnan päätöksellä säilyttää nykyisen kaltainen kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Alueella ei ole käytössä kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä, koska kuljetusjärjestelmästä ei ole tehty lain mukaista päätöstä. Alueella on käytössä vanhan lain mukainen sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä.

Edellytykset kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymiselle ovat tiukemmat kuin vanhan jätelain mukaiset edellytykset. Päätös ei voi perustua yksinomaan arvioon siitä, miten käytössä ollut sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä on kunnan arvion mukaan toiminut. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2).

SKAL Ympäristöyritykset: SKAL Ympäristöyritykset katsoo myös, että kuljetusjärjestelmäpäätökset tulee tehdä jätelajeittain, eikä nyt lausunnoilla olevan selvityksen mukaisesti esitettynä yhdessä seka- ja energijätettä koskien. On myös huomioitava, että energijätteen erilliskeräyksen päättämisestä on informoitu Salpakierron toimesta asukkaita 22.4.2022 internet-sivustollaan <https://salpakierto.fi/energiajätteen-erilliskerays-vaihtuulahivuosina-kierratyksen/>). Energijätteen keräyksestä tullaan Salpakierron toiminta-alueella luopumaan vuosina 2023–2024. SKAL Ympäristöyritykset ihmettelee edellä mainittujen kohtiin viitaten, miksi käsittelyssä on myös energijätteen kuljetusjärjestelmä lausunnoilla?

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kuljetusjärjestelmäselvitys koskee sekalaista yhdyskuntajätettä eli sekajätettä ja energijätettä.

Kunnan päätös kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönotosta voi koskea kuntaa tai sen osaa. Kunta voi lisäksi rajata tällaisen päätöksen koskemaan vain tiettyä jätelajia tai tietynlaatuista jätettä. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Erilliskerättävistä jätelajeista päätetään jätehuoltomääräyksissä. Jätelautakunta hyväksyi jätehuoltomääräysluonnoksen 2.6.2022 ja lähetti sen lausunnoille ja laittoi julkisesti nähtäville.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Luonnoksessa esitetään energijätteen keräyksestä luopumista. Jätelautakunta päätti 22.11.2022 energijätteen keräyksen lopettamisesta.

Energijätteestä luopuminen ei ole yhteydessä kuljetusjärjestelmäpäätökseen, vaan liittyy laajemman pakkausjätteen ja erityisesti muovin erilliskeräyksen alkamiseen. Näistä on säädetty jätelaissa ja asetuksessa.

SKAL Ympäristöyritykset: Asikkalan, Heinolan Hollolan, Kärkölän, Lahden, Myrskylän, Orimattilan, Padasjoen ja Pukkilan kuntien omistama osakeyhtiö Salpakierto oy saa uuden jätelain myötä koko toimialueen biojätteen ja pakkausjätteiden (lasi-, metalli-, kartonki- ja muovipakkaukset) kuljetuksen. Jos Salpakierto tulevaisuudessa kilpailuttaa Päijät-Hämeen sekajätteenhuollon, ei maakunnassa ole tulevaisuudessa vertailukohtaa yksityisestä palvelutarjonnasta sekä hinnoittelusta. Vertailtavuus yksityisen ja julkisen välillä heikkenee ja vaarana on julkisten jätteenhuoltokustannusten kasvu, jonka maksavat veronmaksajat eli asukkaat. Jos sen sijaan asukkaat saavat kilpailuttaa sekajätehuoltonsa itse, säilyy markkinoilla terve kilpailu, joka haastaa myös kunnallista jäteyhtiötä.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätteenkuljetusyritykset tarjoavat edelleen kaikkien jätelajien kohdalta kuljetuspalveluja yksityisille yrityksille, valtiolle ja hyvinvointikuntayhtymälle. Näitä hintoja voi halutessaan verrata julkisiin kunnan järjestämän kuljetuksen hintoihin.

Salpakierto kilpailuttaa kuljetukset säännöllisin väliajoin. Sopimuksissa kuljetusten tyhjennyshintojen korotukset on sidottu Tilastokeskuksen julkaisemiin indekseihin. Lisäksi Lahden seudun jätehuoltoviranomainen hyväksyy kaikki Salpakierto Oy:n maksut ja sitä kautta hintojen kehittymiseen on mahdollista vaikuttaa.

SKAL Ympäristöyritykset: SKAL Ympäristöyritykset myös katsoo, että selvityksessä on virheellisesti esitetty, että hallinto-oikeus olisi palauttanut ensimmäisen päätöksen lainvastaisena uudelleen valmisteltavaksi (sivu 6). Hallinto-oikeuden päätöstä ei ole palautettu uudelleen valmisteltavaksi lainvastaisena vaan Itä-Suomen hallinto-oikeus on 16.2.2016 tekemällään päätöksellä (numero 16/0050/3) kumonnut lautakunnan päätöksen

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

kuljetusjärjestelmästä ja palauttanut asian lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi, koska lautakunnan päätös ei täyttänyt hallintolain vaatimuksia asian selvittämisestä ja päätöksen perustelemisesta.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätelautakunta päätti 2014 asiasta vastoin esittelijän esitystä ilman minkäänlaisia perusteluita. Jätelautakunnan päätös oli lainvastainen, koska päätöstä kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta ei ollut perusteltu hallintolain mukaisesti.

Vuoden 2014 päätöksen tekemisestä oli kulunut niin kauan, että päätöstä ei voitu käsitellä suoraan lautakunnassa uudelleen ilman uutta valmistelua ja tietojen päivittämistä.

SKAL Ympäristöyritykset: Selvityksessä on myös virheellisesti esitetty, että Korkein hallinto-oikeus (jäljempänä KHO) on palauttanut päätöksen jätelainvastaisena uudelleen valmisteltavaksi (sivu4). KHO on palauttanut päätöksen perusteluiden ja selvitysten puutteellisuudesta. Missään vaiheessa ei ole todettu, että nykyjärjestelmä olisi lainvastainen.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Alueella ei ole käytössä kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä, koska kuljetusjärjestelmästä ei ole tehty lain mukaista päätöstä. Alueella on käytössä vanhan lain mukainen sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä. Kuljetusjärjestelmästä tehdyt päätökset eivät ole lainvoimaisia.

KHO vahvisti päätöksessään hallinto-oikeuden päätöksen perustelut, joiden mukaan jätelain edellytykset eivät täyty. (KHO 27.5.2019 2730/1/18)

Hallinto-oikeus toteaa päätöksessään (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2):

Hallinto-oikeus toteaa, että erityisalueilla, kuten saaristossa, jätteenkuljetuksen toteuttaminen kiinteistön haltijan järjestämänä on jo yleisesti arvioiden vaikeaa. Jätteenkeräyksen järjestäminen aluekeräyspisteiden avulla on lähtökohtaisesti mahdollista vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Lahdessa ja Hollolassa toimii useita kuljetusyrittäjiä, ja muutoinkin alueella toimii pääosin kaksi yritystä. Tähän nähden palveluja on periaatteessa saatavilla koko alueella. Osalla alueesta tosiasiallisesti liikennöi kuitenkin ainoastaan yksi yrittäjä, mitä ei voida pitää myönteisenä seikkana kotitalouksien kannalta. Kiinteistökohtaista kuljetusta on myös jouduttu täydentämään aluekeräyspisteillä. Jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. Kun lisäksi otetaan huomioon, että hintavertailun perusteella hintavaihtelu oli melko suurta, eivätkä hintavaihtelut perustu yksinomaan aiheuttamisperusteeseen, ei jätelautakunnan päätöksenteon tueksi käytössä olleen selvityksen perusteella voida varmistua siitä, että alueella on jätteen kuljetuspalveluja tarjolla kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Asiaa ei ole syytä arvioida toisin Rambollin tekemän selvityksen perusteella. Rambollin selvitys perustui pääosin jätteenkuljetusjärjestelmään liittyneisiin kiinteistöihin.

Lahtea lukuun ottamatta liittymisprosentti järjestettyyn jätteenkuljetukseen on viranomaisen tekemän selvityksen perusteella alueella matala, paikoitellen hyvinkin alhainen. Asiakirjoista ei ilmene, että syitä tähän olisi erityisesti selvitetty. Ramboll Oy:n laatima selvitys puolestaan ei ole luotettavasti osoittanut tarkastelua tältä osin olennaisesti virheelliseksi. Viranomainen ei ole saanut kuljetusyrityksiltä riittävästi ja riittävän usein tietoja, jotta olisi voitu seurata liittymistilannetta reaaliaikaisesti. Valvontaa vaikeuttaa myös se, että tiedot eivät välity ja järjesty tarvittavaan rekisterimuotoon automaattisesti. Lisäksi ilmeni, että kuljetusyritykset sallivat asiakkailleen jätehuoltomääräysten vastaisesti jäteastian soitosta tyhjentämistä. Tarkastelun mukaan myös jätteiden lajittelussa on puutteita.

Edellä esitetty huomioon ottaen selvitykset eivät osoita jätelain 37 §:n edellytysten täyttyvän koko tarkastelualueella.

Edellytykset kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen valinnalle eivät täyty. Jätelautakunnan päätös on kumottava ja asia palautettava jätelautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Korkein hallinto-oikeus toteaa päätöksessään (KHO 27.5.2019 2730/1/18):

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Tämän vuoksi ja kun muutoin otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja siinä mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei ole perusteita. (KHO 27.5.2019 2730/1/18)

SKAL Ympäristöyritykset: Edellisessä päätöksessä kaikille kiinnostuneille varattu mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä jätelain 38 §:ssä tarkoitetulla tavoin on koskenut vain virkatyönä laadittua selvitystä

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen selvityksessä ei ole tuotu esille sellaista tietoa, jota ei olisi ollut viranomaisen selvityksessä. Sen sijaan kuljetusyrityksen selvityksessä ei ole ollut käytettävissä niin laajaa ja kattavaa lähtötietoaineistoa kuin viranomaisella.

SKAL Ympäristöyritykset: Kummassakaan jätelautakunnan käytössä olleessa selvityksessä ei ole kattavasti käsitelty kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja tai eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaajamia ja niitä ympäröiviä maaseutumaisia alueita, eikä vertailtu sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat erityyppisillä alueilla.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätelautakunta teki 2017 koskevassa päätöksessä päätöksen siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen. HAO:n (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) sekä KHO:n (KHO 27.5.2019 2730/1/18) päätökseen mukaan kumpikaan selvitys ei ollut riittävä, että jätelautakunta olisi voinut lain mukaan tehdä selvitysten perusteella päätöksen siirtymisestä kiinteistönhaltijan järjestämästä jätteenkuljetukseen.

SKAL Ympäristöyritykset: SKAL Ympäristöyritykset katsoo, että lausunnoilla olevassa selvityksessä ei ole tarpeeksi kattavasti käsitelty KHO:n edellyttämää (KHO Muu päätös

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

2476/2019) kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja tai eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaajamia ja niitä ympäröiviä maaseutumaisia alueita ja vertailla sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat eri alueilla. Nyt selvityksessä on vain tarkasteltu ainoastaan taajama- ja haja-asutusalueet erotellen. Selvityksessä ei ole mitenkään vertailtu sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat eri alueilla. Selvityksessä SKAL Ympäristöyritysten mielestä on virheellisesti todettu, ettei kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset toteudu koko tarkastelualueella.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Samankaltaiset alueet voidaan tarkastelussa yhdistää, mutta kuljetusolojen kannalta erityyppisiä alueita, kuten esimerkiksi keskustaajamaa, hyvin harvaan asuttuja alueita ja saaristoalueita, on yleensä syytä tarkastella erikseen (KHO 2016:219 vuosikirja)

Jätehuoltoviranomaisen selvityksessä on riittävä tarkastelu, sen toteamiseksi, ettei kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen ehdot täyty.

Viranomaisen selvityksessä on tarkasteltu yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja niiden tekijöiden osalta, joihin yhdyskuntarakenteen eroilla on merkitystä. Viranomaisen selvityksessä on laskettu kiinteistöjen liittymistä ja jätteenkuljetuksen hintoja postinumerokohtaisesti. Lisäksi selvityksen liitteenä on mm. kartta siitä, miten jätteenkuljetus on jakautunut eri yritysten kesken kiinteistökohtaisesti. Biojätteen ja sekajätteen keräyksen kehittämisessä on keskitytty alueeseen, johon on tulossa pakollinen biojätteen erilliskeräys. Jätehuollon alueellisen toimivuuden ja palveluiden sopimattomuuden kannalta suurimmat haasteet on saarikiinteistöillä ja kiinteistöillä, joihin ei ole kantavaa tieyhteyttä. Nämä sijaitsevat haja-asutusalueella.

Jätteenkäsittelyn ja esimerkiksi huoltovarmuuden suunnitteluun liittyvien asioiden kannalta yhdyskuntarakenteella ei ole merkitystä. Yksityiskohtaisessa valmiussuunnittelussa yhdyskuntarakenteen erot kuljetuksen järjestämisessä huomioidaan.

Tarkastelussa esim. jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä on kaikilla alueilla riippumatta yhdyskuntarakenteesta. Tästä syystä ei ole tullut esiin tarvetta tarkempaan tarkasteluun. On mahdollista, että alueella on olemassa yksittäisiä teitä ja kortteleita, joilla ei ole jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä. Tämän kaltaisten maantieteellisesti pienten alueiden irrottaminen ei tue

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

jätelain ehtojen täyttymistä (jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä).

SKAL Ympäristöyritykset: Selvitykset perusteluissa myös mainitaan, että koko alueella vain 71 % kiinteistöistä on tilannut jätteenkuljetuksen. Selvityksessä ei ole tarkemmin myöskään esitetty, mihin ko. liittymisaste on perustunut. Kun liittymisastetta halutaan oikeasti arvioida, tulee selvittää liittymisvelvollisuudet kuljetusjärjestelmästä riippumatta. Selvityksessä on nyt esitetty vain koko alueen keskimääräinen liittymisaste, eikä mitenkään eriteltynä näitä. SKAL Ympäristöyritykset kysyykin, kuinka moni näistä liittymättömistä kiinteistöistä on vapaa-ajan asukkaita, jotka saattavat hyödyntää niin jätekimppoja tai yhteiskeräyspisteitä. Jätelaissa valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että kaikki kiinteistöt, joille ei ole myönnetty poikkeusta kuuluvat järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Mahdollisimman korkea liittymisaste on varmasti kaikkien vahva tahtotila!

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätteenkuljetukseen liittyminen

Päätöksenteossa ei arvioida tahtotilaa vaan sitä toteutuvatko jätelain 37 § ehdot tosiasiallisesti. Jätteenkuljetuksen järjestäminen 37 §:n mukaisesti johtaa siihen, että kiinteistön haltija on velvollinen tekemään sopimuksen jätteen kuljettamisesta. Se lisää kiinteistön haltijan velvollisuuksia verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen (KHO 2016:20 vuosikirjapäätös). Vaikeus valvoa toiminnan lainmukaisuutta on ollut sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen merkittävä heikkous. Tällaiseen runsaasti aikaa vaativaan valvontaan ei kuntien viranomaisilla käytännössä ole mahdollisuuksia (HE 199/2010 vp)

Jätteenkuljetukseen liittymisen laskenta

Selvityksen s.16: "Taajamissa voidaan liittymisasteen katsoa olevan suhteellisen korkealla tasolla (Kuva 5). Haja-asutusalueilla kuljetukseen liittyminen on heikkoa. Lukumäärissä tämä tarkoittaa, että koko alueella on n. 13 900 kiinteistöä, jotka eivät ole liittyneet jätteen kotinoutoon tai jätekimppaan tai joiden jätehuollosta ei ole tietoa."

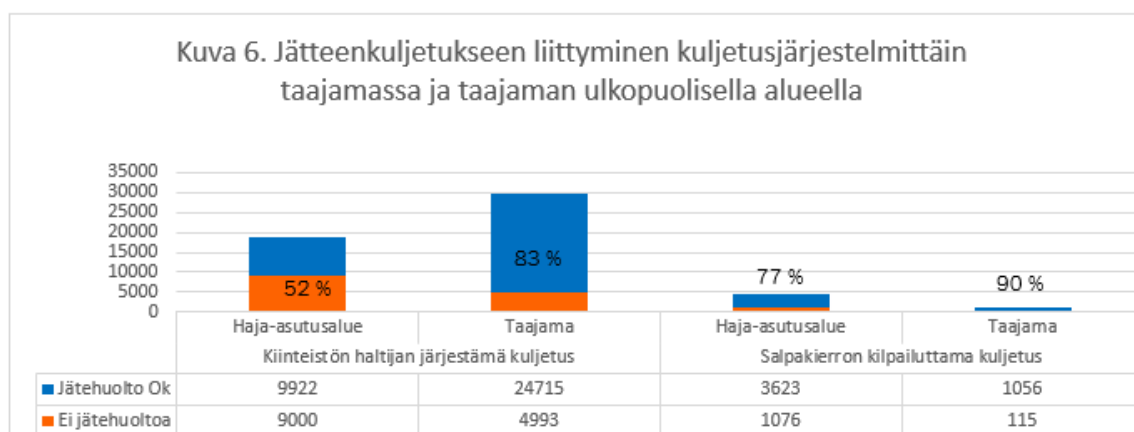

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Liittyminen on laskettu kiinteistökohtaisesti. Liittyneellä kiinteistöllä vähintään yhdellä kiinteistön rakennuksella on seka- tai energiajäteastia, jättekimppa tai keskeytetty jätteenkuljetus tai poistettu perusmaksu, jolloin jätteenkuljetusvelvoite lakannut.

Liittymättömän kiinteistön mistään rakennuksesta ei jätehuoltoviranomaisella ole kuljetustietoa, tietoa jättekimppan osallisuudesta tai tietoa jätteenkuljetuksen keskeytyksestä tai päätöstä jätehuoltovelvoitteen päättymisestä.

Selvityksen kuvassa 6 on vertailtu liittymisastetta eri kuljetusjärjestelmissä. Kiinteistökohtaisessa liittymisessä on merkittävä ero eri kuljetusjärjestelmissä.

SKAL Ympäristöyritykset: SKAL Ympäristöyritykset katsoo, että aluekeräyspistepalvelut eivät ole jätelain mukainen arviointikriteeri, eikä niiden tarjoamisella tai tarjoamatta jättämisellä ole merkitystä kuljetusjärjestelmän valinnassa. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa asukkaat voivat sopia jätteiden keräyksestä esim. kimppa-astioilla, missä toimintaperiaate on aluekeräyspistepalvelun kaltainen. Taas tilanteissa, missä kiinteistöittaiset tyhjennykset eivät ole mahdollisia kiinteistöittaisilla jäteastioilla, ensisijaisesti tulee arvioida, onko kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestäminen kyseiselle kiinteistölle tarpeellista sen jätehuollon kannalta. Jos kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei ole pystytty kyseisille kiinteistöille, kunnan tulee harkita alueen/kiinteistön rajaamista kokonaan kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jätelain 35 §:n 4 momentin mukaisesti.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Hallinto-oikeus toteaa edellisessä Lahden seutua koskevassa päätöksessä, että erityisalueilla, kuten saaristossa, jätteenkuljetuksen toteuttaminen kiinteistön haltijan järjestämänä on jo yleisesti arvioiden vaikeaa. Jätteenkeräyksen järjestäminen aluekeräyspisteiden avulla on lähtökohtaisesti mahdollista vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Kiinteistökohtaista kuljetusta on myös jouduttu täydentämään aluekeräyspisteillä.

Jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Hallinto-oikeus on edellisessä päätöksen perusteluissa todennut, että aluekeräyspistepalveluiden puute on arviointikriteeri. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Jätteenkuljetuksessa ei tule ensisijaisesti arvioida kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jättämistä. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010 vp) todetaan, että kotitalouksilla on oltava oikeus palvelun helppouteen, saatavuuteen ja toimivuuteen kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa. Alueellista rajausta laajoille haja-asutusalueille kotinoutopalvelun ulkopuolelle ei siten tule tehdä siksi, että kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus halutaan säilyttää asukkaiden palveluiden helppouden ja edullisuuden kustannuksella. Kotinoutopalvelu on aina tarkoituksenmukaisin ja edullisin jätteenkuljetuspalvelu, jos se on mahdollista. Mikäli tehdään alueellinen raja, kotinoutopalvelua ei saa tarjota, vaikka se joillakin kiinteistöillä olisi jätekimpan avulla tai tieyhteyksien puolesta mahdollista. Alueiden pilkkominen eri kuljetusjärjestelmiin tieyhteyden perusteella ei tule jätehuollon yleistä toimivuutta ja alueellista kehittämistä.

SKAL Ympäristöyrittäjät: Selvityksessä sekä Päijät-Hämeen eri medioissa on esitetty, että kunnallisessa jätteenkuljetuksessa on edullisimmat hinnat kuin nykyisessä kuljetusjärjestelmässä (sivu 23). SKAL Ympäristöyrittäjien mielestä väite ei pidä paikkansa ja on harhaanjohtava. Selvityksessä ei ole lainkaan esitetty, mikä tyhjennysmaksu olisi kunnan järjestämässä jätteen keräyksessä. Myöskään selvityksessä ei ole tuotu esille kunnallisen jätteenkuljetusjärjestelmän tulevista hallinnollisista kuluista, kuten kuljetusten järjestelyistä,

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

laskutuksista sekä asiakaspalvelusta. Nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteidenkuljetusjärjestelmässä jätteen tyhjennyspalveluiden hinnoittelu perustuu jätelain aiheuttamisperiaatteeseen, yritysten tuotantorakenteisiin (mm. muut tyhjennyspisteet ja reittitehokkuus), eri kohteiden keräysolosuhteisiin (mm. astiasijoittelu ja asioiden tyhjentämiseen kuluva aika), alueiden yhdyskuntarakenteeseen (mm. asukasmäärät ja -tiheys, kuljetusmatkat) ja markkinatalouteen (mm. astioiden kilpailutus, kampanjat ja jäsenedut). Jos järjestelmä muuttuisi kunnan järjestämäksi jätteenkuljetukseksi, osalla asukkaista hinnat nousisivat ja osalla laskisivat. Hinnoitteluun asukas ei kuitenkaan pystyisi enää itse vaikuttamaan mm. kilpailuttamalla palveluntarjoajan. Selvityksessä tulkitaan myös virheellisesti, että käsittelyhinnan tulee perustua jätelajin jätetaksan mukaiseen käsittelyhintaan ja astiakokoon. On muistettava, että jätehuollon kustannukset tulee aiheuttamisperiaatteesta (Jätelaki 20§): ”Jätteen alkuperäinen tuottaja taikka nykyinen tai aiempi jätteen haltija vastaa jätehuollon kustannuksista mukaan lukien tarvittavasta infrastruktuurista ja sen toiminnasta aiheutuvat kustannukset”. Käsittelyhintaa laskutetaan myös Salpakierrolla painoperusteisesti (€/t) ja käsittelyhintaa näin ollen kohdennetaan eri asukkaille tyhjennysperusteisesti (€/tyhjennys).

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksessä on verrattu toisiaan vastaavia tyhjennyshintoja eri kuljetusjärjestelmissä.

Selvityksessä lasketut vuosikustannukset perustuvat julkiseen jätetaksaan ja kuljetusyritysten ilmoittamiin hintoihin vuonna 2021. Kunnan järjestämän kuljetuksen taksassa on mukana kuljetuksen hallinnolliset kulut, kuten taksassa on esitetty. Selvityksen perusteella Salpakierto Oy:n kilpailuttama jätteenkuljetus oli asukkaalle edullisempaa kuin tarkastelualueen sopimusperusteisessa kuljetuksessa.

Jätelain perustelujen (HE 199/2010 vp) mukaan kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kuljetuspalvelun hinnoittelun läpinäkyvyyttä pyritään turvaamaan vaatimuksella kiinteistön haltijalle toimitettavassa laskussa eriteltävistä tiedoista. Vaatimuksella turvattaisiin maksun läpinäkyvyyttä silloin, kun kunta perii jätteen käsittelyä koskevan maksun jätteen kuljettajalta. Tällöin kuljettajan olisi eriteltävä kiinteistön haltijalle tekemässä tarjouksessa ja laskussa kuljettajan kunnalle maksama käsittelymaksun osuus sekä kuljettajalle jäävä kuljetuspalvelusta perittävä osuus. Tämä helpottaisi eri kuljetusyritysten kilpailuttamista ja näiden tarjoamien kuljetushintojen vertailua.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Lisäksi jätelain perustelujen (HE 199/2010 vp) mukaan jätteen kuljettajan tulisi antaa kirjanpitoa koskevat tiedot kunnan jätehuoltoviranomaisen nähtäväksi, jos tämä sitä pyytää käsittelymaksujen kustannusvastaavuuden seuraamiseksi. Käsittelymaksun tulee siis perustua suoraan perittävään jätteenkäsittelymaksuun. Alueella ei ole käytössä punnitsevia autoja, joten hinta on astiakohtainen, kuten SKAL mielipiteessään toteaa. Kuljetusmaksuosuuden tulee sisältää jätelain perustelujen mukaan kuljettajalle jäävä kuljetuspalvelusta perittävä osuus.

Kolme suurinta kuljetusyritystä kertovat selvityksen kohdassa 3.1: *Yritysten mukaan jätteen laadulla ei ole kuitenkaan erityisen suuria vaihteluita, ja määrät ovat suhteellisen vakiot verrattuna talouden kokoon.*

SKAL Ympäristöyritykset mielipiteessään: Alueen kuljetusyritykset ovat kehittäneet keräysjärjestelmiään ja yrityksillä on käytössään mm. monilokeroautoja. Alueella on myös aloitettu yritysten toimesta muovin keräys jo ennen pakkoa erilliskeräykseen. Useat yritykset tarjoavat syväkeräyspalveluitaan jo koko Päijät-Hämeen alueella, joten nykyistä laajempaa syväkeräyspalveluiden tarjontaa ei voida enää toteuttaa. Kuljetusyritykset myös tekevät jatkuvaa tyhjennysreittioptimointia jätemääräysten puitteissa, ottaen huomioon asiakkaiden tyhjennysvälit ja tarpeet jätėjakeittain.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Energiajätteestä lajitellaan tällä hetkellä laitospöytäkäsittelyssä muovi erikseen, joten kaikilla alueen kiinteistöillä on muovinkeräys. Erotellun muovin puhtaus on yhtä hyvä kuin muovin erilliskeräyksessä. Aloitettu vapaaehtoinen muovin keräys ei siis edistä kierrätysastetta ja tuo asukkaalle lisämaksuja. Muovin keräys aloitetaan 2023 Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen alueella, koska se tulee jätelainsäädännön mukaan pakolliseksi.

Esimerkiksi Heinolassa on toivottu syväkeräysjäteastioille palveluita. Syväkeräysjäteastioita ei kuitenkaan Heinolassa ole käytössä. Jos yritykset tarjoavat koko alueella syväkeräysjäteastioiden tyhjennyspalveluita, yleistymisen hitaus riippunee tietyn paikoin palvelun hinnoittelusta.

Kuljetusyritykset ovat uusineet kalustoaan jätehuoltomääräyksiin sopiviksi. Kaluston uusiminen on vain osa kehitystä. Jätteenkuljetuksen palvelumuodot asiakkaan näkökulmasta eivät ole kehittyneet.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätehuoltoviranomaisen aloitetta esimerkiksi lukituksen uudistamiseksi ja yhteisestä lukitusjärjestelmästä ei saatu käyttöön kuljetusyritysten kanssa. Alueella tulee käyttöön yhtenäinen lukitusjärjestelmä Salpakierto Oy:n hallinnoimana, kun pakkausjätteet siirtyvät Salpakierron kuljettamaksi.

Salpakierto (silloinen Päijät-Hämeen jätehuolto Oy) käynnisti jo 2014 laajan yhteistyöprojektin biojätteen erilliskeräyksen kehittämiseksi. Hanke pysähtyi siinä vaiheessa, kun kuljetusliikkeiden olisi pitänyt käynnistää toimet. Kun biojätteen keräys säädettiin Salpakierron kuljettamaksi, biojätteen erilliskeräyskokeilu päästiin aloittamaan Salpakierron kilpailuttamana pilottina Lahden alueella 1.5.2020.

3.4. Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj

Alueen kolme suurinta yritystä toimittivat mielipiteen ja sen liitteenä Ramboll Oy:ltä teettämänsä selvityksen. Rambollin selvitystä on kommentoitu liitteessä 1.

Yritykset kertoivat, että lausunnoilla oleva kuljetusjärjestelmäselvitys ei täytä Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaisia vaatimuksia asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Esitämmekin, että lausuntomme liitteenä oleva kuljetusjärjestelmäselvitys asetetaan julkisesti nähtäville ja varataan kaikille kiinnostuneille mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä jätelain 38 §:ssä tarkoitetulla tavoin myös liitteenä olevasta kuljetusjärjestelmäselvityksestä. Tämän jälkeen jätelautakunnan on mahdollista tehdä päätös kiinteän jätteen kuljetusjärjestelmästä

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Lahden seudun jätelautakunta päätti kokouksessaan 29.9.2022/§ 28 pyytää mielipiteitä ja lausuntoja kuljetusjärjestelmästä. Kunnan on ennen 35 §:n 4 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tai muuttamista varattava kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta.

Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä.

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen selvityksessä ei ole tuotu esille sellaista tietoa, jota ei olisi ollut viranomaisen selvityksessä. Sen sijaan kuljetusyrityksen selvityksessä ei ole ollut käytettävissä niin laajaa ja kattavaa lähtötietoaineistoa kuin viranomaisella, koska osa aineistosta ei ole yksityisen tahon käytettävissä.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen tilaama selvitys on suurelta osin jätelain tulkintaa. Esitetyt laintulkinnat eivät kuitenkaan ole kuljetusjärjestelmäselvityksessä huomioon otettavia uusia perustietoja, vaan ne otetaan huomioon mielipiteen antajien mielipiteenä. Kuntaliiton lausunnon mukaan Rambollin selvityksessä ei ole esitetty riittävää selvitystä jätelain 37 §:n 1 momentissa säädettyjen kaikkien edellytysten täyttymisestä

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen tilaama selvitys ei muuta jätehuoltoviranomaisen raportin johtopäätöksiä. Jätelain edellytykset kiinteistöhaltijan järjestämälle kuljetukselle ei täyty.

Hämeen Kuljetuspiste Oy:n, Remeo Oy:n ja L&T Oyj:n yksityiskohtaiset kommentit ja vastineet

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Nyt lausunnoilla oleva selvitys ei täytä hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaisia vaatimuksia, minkä mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätehuoltoviranomaisen selvitys perustuu rakenteeltaan aiemman päätöksen perusteella olleeseen raporttiin. Mm hinnoittelua ja liittymistä on tarkasteltu aiemmasta poiketen postinumerokohtaisesti.

Hallinto-oikeus (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) totesi edellisen selvityksen perusteella, että selvitykset eivät osoita jätelain 37 §:n edellytysten täyttyvän koko tarkastelualueella. Ramboll Oy:n laatima edellinen selvitys puolestaan ei ole luotettavasti osoittanut tarkastelua tältä osin olennaisesti virheelliseksi.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Jos jätelain 35§ 2 momentin ja 37§ mukaiset vaatimukset täyttyvät tarkasteltavilla alueilla, voidaan jätelautakunnan päätöksellä säilyttää nykyisen kaltainen kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Alueella ei ole käytössä kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä, koska kuljetusjärjestelmästä ei ole tehty lain mukaista päätöstä. Alueella on käytössä vanhan lain mukainen sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä

Edellytykset kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymiselle ovat tiukemmat kuin vanhan jätelain mukaiset edellytykset. Päätös ei voi perustua yksinomaan arvioon siitä, miten käytössä ollut sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä on kunnan arvion mukaan toiminut. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 1: Sivulla 3: "Jätteenkuljetus tulee järjestää ensisijaisesti kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena." Perustelu: Jätelain mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan vastuulle kuuluvan jätteen kuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanottopaikasta 36 §:n (Kunnan järjestämä jätteenkuljetus) tai 37 §:n (Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus) mukaisesti. Jätteenkuljetus voidaan järjestää molemmilla tavoilla, jos kuljetusjärjestelmille asetetut ehdot täyttyvät.

Jätehuoltoviranomaisen vastine:

Kunnan tulee järjestää jätelain 32 §:n mukaisesti pykälässä mainitut jätehuollot. Kun kunta järjestää jätteenkuljetuksen, ei siihen siirtymisen edellytyksiä tarvitse selvittää. Jos tästä poiketen kunta päättää siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkeräykseen, tulee jätelain 37 §:n kaikkien edellytysten täyttyä.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 2: Sivulla 3: "Jätelain ehdot eivät tämän selvityksen mukaan täyty, joten seka- ja energiajätteen kuljetuksessa tulee siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen." ja Kuljetusjärjestelmäselvitys ja - päätös koskevat sekalaista yhdyskuntajätettä eli sekajätettä ja energiajätettä. "Perustelu: Kuljetusjärjestelmäpäätökset tulee tehdä jätejaettain, eikä päätöksiä voida niputtaa polttokelpoisen sekajätteen ja energiajätteen osalta yhteen.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Energiajätteen erilliskeräyksestä luopumisesta on myös tehty jo päätös ja siitä luovutaan vaiheittain 2023 – 2024.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kuljetusjärjestelmäselvitys koskee sekalaista yhdyskuntajätettä eli sekajätettä ja energiajätettä.

Kunnan päätös kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönotosta voi koskea kuntaa tai sen osaa. Kunta voi lisäksi rajata tällaisen päätöksen koskemaan vain tiettyä jätelajia tai tietynlaatuista jätettä. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Erilliskerättävistä jätelajeista päätetään jätehuoltomääräyksissä. Jätelautakunta hyväksyi jätehuoltomääräysluonnoksen 2.6.2022 ja lähetti sen lausunnoille ja laittoi julkisesti nähtäville. Luonnoksessa esitetään energiajätteen keräyksestä luopumista. Jätelautakunta päätti 22.11.2022 energiajätteen keräyksen lopettamisesta.

Energiajätteestä luopuminen ei ole yhteydessä kuljetusjärjestelmäpäätökseen, vaan liittyy laajemman pakkausjätteen ja erityisesti muovin erilliskeräyksen alkamiseen. Näistä on säädetty jätelaissa ja asetuksessa.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 3:Sivulla 4: ”Jätelain edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle ovat tiukat” Perustelu: Tämä on selvityksen laatijan mielipide. Kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle on asetettu vähimmäisvaatimukset jätelain 35§:n 2 momentissa ja 37§:ssä. Jos nämä ehdot täyttyvät, voidaan kuljetusjärjestelmäksi valita kumpi kuljetusjärjestelmä tahansa.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Alueella on käytössä sopimusperusteinen kuljetusjärjestelmä, koska lain mukaista kuljetusjärjestelmäpäätöstä ei ole tehty. Jätelain perustelujen (HE 199/2010 vp) mukaan kuljetusjärjestelmään liittyvän kunnan päätöksenteon edellytyksiä täsmennettiin ja lakiin lisättiin säännökset kuljetusten seurannan ja valvonnan tehostamiseksi eli jätelain 37 § edellytysten täyttyminen kiinteistönhaltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätelain perusteluiden (HE 199/2010 vp) mukaan vaikka kuljetusten valvontaa tehostetaan voimassa olevan jätelain mukaiseksi, kiinteistön haltijan järjestämään kuljetukseen arvioidaan edelleen liittyvän suurempi riski laittoman jätteenkäsittelyn aiheuttamista ympäristö- ja terveyshaitoista kuin kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistöjen liittyminen kuljetusjärjestelmään ja jätteen määränpää sen sijaan varmistuvat ilman erityisiä toimenpiteitä kuljetusten järjestämisen yhteydessä.

Kunnan tulee järjestää jätelain 32 §:n mukaisesti pykälässä mainitut jätehuollot. Kun kunta järjestää jätteenkuljetuksen, ei siihen siirtymisen edellytyksiä tarvitse selvittää. Jos tästä poiketen kunta päättää siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkeräykseen, tulee jätelain 37 §:n tiukkojen edellytysten täyttyä

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 4: Sivulla 4: "Alueella on tarjolla yksityisiä jätteenkuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin." Perustelu: Jätelain vaatimuksissa ei ole otettu kantaa ovatko jätteenkuljetuspalvelut yksityisiä vai julkisia. Jätelain 35§:n 2 momentin mukaan: "Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin."

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Alueella on sopimusperusteinen kuljetusjärjestelmä, jossa julkinen toimija ei voi tarjota jätteenkuljetuspalveluita. Kunnan palveluiden tarjoaminen edellyttää kuljetusjärjestelmäpäätöstä.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 5: Sivulla 4: "Kunnan järjestämälle jätteenkuljetukselle ei ole lakisääteisiä edellytyksiä, ja siihen voidaan siirtyä, vaikka kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset täytyisivät." Perustelu: Jätelain 35§:n 2 momentti koskee myös kunnan järjestämää jätteenkuljetusta, jolloin myös kunnan järjestämä jätteenkuljetus on lakisääteisesti järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kunnan tulee järjestää jätelain 32 §:n mukaisesti pykälässä mainitut jätehuollot. Kun kunta järjestää jätteenkuljetuksen, ei siihen siirtymisen edellytyksiä tarvitse selvittää. Jos tästä poiketen kunta päättää siirtää kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkeräykseen, tulee jätelain 37 §:n tiukkojen edellytysten täytyä.

KHO on todennut kunnan järjestämää jätteenkuljetusta koskevassa päätöksessään, että jätelain 37 §:n 1 momentissa säädettyjen edellytysten tarkempi arviointi ei ollut jätelautakunnan päätöksen sisältö huomioon ottaen ollut tarpeen (siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen). Jätelautakunnan päätös oli siten perustunut hallintolain 31 §:n 1 momentissa edellytetyin tavoin riittäviin selvityksiin. (KHO 2016:20 vuosikirjapäätös)

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 6: Sivulla 4: ”Hallinto-oikeus palautti ensimmäisen päätöksen lainvastaisena uudelleen valmisteltavaksi.” Perustelu: Hallinto-oikeuden päätöstä ei ole palautettu uudelleen valmisteltavaksi lainvastaisena vaan Itä-Suomen hallinto-oikeus on 16.2.2016 tekemällään päätöksellä numero 16/0050/3 kumonnut Päijät- Hämeen jätelautakunnan päätöksen kuljetusjärjestelmästä ja palauttanut asian lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi, koska lautakunnan päätös ei täyttänyt hallintolain vaatimuksia asian selvittämisestä ja päätöksen perustelemisesta.

Jätehuoltoviranomaisen vastine:

Jätelautakunta päätti 2014 asiasta vastoin esittelijän esitystä ilman minkäänlaisia perusteluita. Jätelautakunnan päätös oli lainvastainen, koska päätöstä kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta ei ollut perusteltu hallintolain mukaisesti.

Vuoden 2014 päätöksen tekemisestä oli kulunut niin kauan, että päätöstä ei voitu käsitellä suoraan lautakunnassa uudelleen ilman uutta valmistelua ja tietojen päivittämistä.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 7: Sivulla 4: ”Korkein hallinto-oikeus palautti toisen päätöksen jätelainvastaisena uudelleen valmisteltavaksi.” Perustelu: Korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä ei ole palautettu jätelainvastaisena uudelleen valmisteltavaksi, vaan kyse on KHO:n mukaan ollut päätöksen perusteluiden ja selvitysten puutteellisuudesta. KHO:n päätöksen mukaan:

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

- kaikille kiinnostuneille varattu mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä jätelain 38 §:ssätarkoitettulla tavoin on koskenut vain virkатыönä laadittua selvitystä,
- jätelautakunnan päätöksessä päätöksen perusteluissa ei ole yksityiskohtaisemmin esitetty, millä perusteella lautakunta on päättänyt pitämään Rambollin laatimaa selvitystä luotettavampana kuin virkатыönä laadittua selvitystä,
- kummassakaan jätelautakunnan käytössä olleessa selvityksessä ei ole kattavasti käsitelty kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja tai eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaaajamia ja niitä ympäröiviä maaseutumaisia alueita, eikä vertailtu sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat erityyppisillä alueilla.

Jätehuoltoviranomaisen vastine:

Jätelautakunta teki 2017 koskevassa päätöksessä päätöksen siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen. HAO:n (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) sekä KHO:n (KHO 27.5.2019 2730/1/18) päätökseen mukaan kumpikaan selvitys ei ollut riittävä, että jätelautakunta olisi voinut lain mukaan tehdä selvitysten perusteella päätöksen kiinteistönhaltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta.

KHO vahvisti päätöksessään hallinto-oikeuden päätöksen perustelut, joiden mukaan jätelain edellytykset eivät täyty. (KHO 27.5.2019 2730/1/18)

Hallinto-oikeus toteaa päätöksessään (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2):

Hallinto-oikeus toteaa, että erityisalueilla, kuten saaristossa, jätteenkuljetuksen toteuttaminen kiinteistön haltijan järjestämänä on jo yleisesti arvioiden vaikeaa. Jätteenkeräyksen järjestäminen aluekeräyspisteiden avulla on lähtökohtaisesti mahdollista vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Lahdessa ja Hollolassa toimii useita kuljetusyrittäjiä, ja muutoinkin alueella toimii pääosin kaksi yritystä. Tähän nähden palveluja on periaatteessa saatavilla koko alueella. Osalla alueesta tosiasiallisesti liikennöi kuitenkin ainoastaan yksi yrittäjä, mitä ei voida pitää myönteisenä seikkana kotitalouksien kannalta. Kiinteistökohtaista kuljetusta on myös jouduttu täydentämään aluekeräyspisteillä. Jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. Kun lisäksi otetaan huomioon, että hintavertailun perusteella hintavaihtelu oli melko suurta, eivätkä hintavaihtelut perustu yksinomaan aiheuttamisperusteeseen, ei jätelautakunnan päätöksenteon tueksi käytössä olleen selvityksen perusteella voida varmistua siitä, että alueella on jätteen kuljetuspalveluja tarjolla kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Asiaa ei ole syytä arvioida toisin Rambollin tekemän selvityksen perusteella. Rambollin selvitys perustui pääosin jätteenkuljetusjärjestelmään liittyneisiin kiinteistöihin.

Lahtea lukuun ottamatta liittymisprosentti järjestettyyn jätteenkuljetukseen on viranomaisen tekemän selvityksen perusteella alueella matala, paikoitellen hyvinkin alhainen. Asiakirjoista ei ilmene, että syitä tähän olisi erityisesti selvitetty. Ramboll Oy:n laatima selvitys puolestaan ei ole luotettavasti osoittanut tarkastelua tältä osin olennaisesti virheelliseksi. Viranomainen ei ole saanut kuljetusyrityksiltä riittävästi ja riittävän usein tietoja, jotta olisi voitu seurata liittymistilannetta reaaliaikaisesti. Valvontaa vaikeuttaa myös se, että tiedot eivät välity ja järjesty tarvittavaan rekisterimuotoon automaattisesti. Lisäksi ilmeni, että kuljetusyritykset sallivat asiakkailleen jätehuoltomääräysten vastaisesti jäteastian soitosta tyhjentämistä. Tarkastelun mukaan myös jätteiden lajittelussa on puutteita.

Edellä esitetty huomioon ottaen selvitykset eivät osoita jätelain 37 §:n edellytysten täyttyvän koko tarkastelualueella.

Edellytykset kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen valinnalle eivät täyty. Jätelautakunnan päätös on kumottava ja asia palautettava jätelautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Korkein hallinto-oikeus toteaa päätöksessään (KHO 27.5.2019 2730/1/18):

Tämän vuoksi ja kun muutoin otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja siinä mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei ole perusteita. (KHO 27.5.2019 2730/1/18)

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 8: Sivulla 5: ”Kattavuuden tarkastelussa olennaista on nykyisten kuljetusliikkeiden palvelujen kattavuuden lisäksi myös se, ovatko palvelut kiinteistöille sopivia.” Perustelu: Kattavuuden arvioinnissa ei ole arviointikriteerinä palveluiden sopivuus kiinteistöille, vaikkakin nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetusjärjestelmässä tarjotaan monipuolisesti erilaisia astiakokoja ja tyhjennysvälejä kaikille asiakkaille. Jotta jätelain mukainen vaatimus kattavuudesta ei täytyisi, jätteenkuljetuspalvelujen kattavuudessa ilmenevä puute tulee olla aitoa palvelun puutetta, jolloin kiinteistö ei saa kuljetuspalveluja yhdeltäkään alueella toimivalta yksityisiltä jätteenkuljetusyrityksiltä pyynnöstä huolimatta tai alueella ei liikennöi yksikään yritys.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kattavuuden osalta tulee tarkastella mitä palveluita yritykset tarjoavat tarkastelualueen erilaisissa osissa. Mikäli asukkaan kiinteistölle ei pääse jäteautolla, jätteenkuljetuspalvelu ei ole tosiallisesti saatavilla.

Kuljetuspalvelun hinta ei saa muodostua kuluttajalle kohtuuttomaksi eli mihin hintaan palvelua tarjotaan eri osissa aluetta.

Hallinto-oikeus toteaa yhtenä perusteluna jätelain edellytysten täyttymättömyydelle, että jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 9: Sivulla 5: ”Jätehuollon palveluiden tarjontaa ja hinnoittelua on tarkasteltu taajama- ja haja-asutusalueet erotellen sekä alueelliset erityispiirteet huomioiden.” Perustelu: Korkeimman hallinto-oikeuden Muu päätös 2476/2019 (27.5.2019) on todettu, että selvityksessä tulisi kattavasti käsitellä kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja tai eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaajamia ja niitä ympäröiviä maaseutumaisia alueita ja vertailla sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat erityyppisillä alueilla. Lahden seudun jätelautakunnan tekemässä selvityksessä tarkastelu on tehty ainoastaan taajama- haja-asutusalueet erotellen, mutta siinä ei ole otettu

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

todellisuudessa huomioon erityyppisten alueiden yhdyskuntarakenteita eikä vertailtu sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat erityyppisillä alueilla. Tulokset on niputettu yhteen ja todettu virheellisesti, ettei kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset toteudu koko tarkastelualueella.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Samankaltaiset alueet voidaan tarkastelussa yhdistää, mutta kuljetusolojen kannalta erityyppisiä alueita, kuten esimerkiksi keskustaajamaa, hyvin harvaan asuttuja alueita ja saaristoalueita, on yleensä syytä tarkastella erikseen (KHO 2016:219 vuosikirja)

Jätelautakunnan selvityksessä on ollut riittävä tarkastelu, sen toteamiseksi, ettei kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen ehdot täyty.

Viranomaisen selvityksessä on tarkasteltu yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja niiden tekijöiden osalta, joihin yhdyskuntarakenteen eroilla on merkitystä. Viranomaisen selvityksessä on laskettu kiinteistöjen liittymistä ja jätteenkuljetuksen hintoja postinumerokohtaisesti. Lisäksi selvityksen liitteenä on mm. kartta siitä, miten jätteenkuljetus on jakautunut eri yritysten kesken kiinteistökohtaisesti. Biojätteen ja sekajätteen keräyksen kehittämisessä on keskitytty alueeseen, johon on tulossa pakollinen biojätteen erilliskeräys. Jätehuollon alueellisen toimivuuden ja palveluiden sopimattomuuden kannalta suurimmat haasteet on saarikiinteistöillä ja kiinteistöillä, joihin ei ole kantavaa tieyhteyttä. Nämä sijaitsevat haja-asutusalueella.

Jätteenkäsittelyn ja esimerkiksi huoltovarmuuden suunnitteluun liittyvien asioiden kannalta yhdyskuntarakenteella ei ole merkitystä. Yksityiskohtaisessa valmiussuunnittelussa yhdyskuntarakenteen erot kuljetuksen järjestämisessä huomioidaan.

Tarkastelussa esim. jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä on kaikilla alueilla riippumatta yhdyskuntarakenteesta. Tästä syystä ei ole tullut esiin tarvetta tarkempaan tarkasteluun. On mahdollista, että alueella on olemassa yksittäisiä teitä ja kortteleita, joilla ei ole jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä. Tämän kaltaisten maantieteellisesti pienten alueiden irrottaminen ei tue jätelain ehtojen täyttymistä (jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä).

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 10: Sivulla 5: ”Haja-asutusalueilla (Lahti, Hollola, Asikkala, Padasjoki, Orimattila, Myrskylä, Pukkila) kaikilla ei ole mahdollisuutta järjestää nykyisellään jätteenkuljetusta. Joidenkin alueiden tieolosuhteiden takia kaikilla ei ole mahdollista ottaa jätteen kotinoutopalvelua.” Perustelu: Tarkasteltaessa jätelain 35§:n 2 momentin mukaista vaatimusta, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti, tarkastelu kohdistuu tarjottavien palveluiden maantieteelliseen kattavuuteen. Jätehuoltoviranomainen toteaa myös itse, että ”Jätteen kotinoutopalvelua on saatavilla kaikilla alueilla.”, jolloin jätelaissa asetetun kattavuusvaatimuksen voidaan katsoa täyttyvän. Aikaisemmissa oikeuskäytännöissä on nostettu esille haastavien yhteyksien päässä sijaitsevien kiinteistöjen jätteenkuljetuksen hankaluudet esimerkiksi saarikiinteistöillä. Jätteenkuljetuspalvelujen saatavuus voi olla heikkoa harvaan asutuilla syrjäisillä alueilla, hankalien yhteyksien päässä olevilla alueilla, kuten saaristossa, tai kantavuudeltaan ongelmallisten teiden päässä sijaitsevilla kiinteistöillä. Yhdenvertaisuuden vaatimus ei kuitenkaan tarkoita, etteikö kiinteistöä voida jättää kokonaan kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle. Tilanteessa tulisi arvioida, onko kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäminen kyseiselle kiinteistölle tarpeellista sen jätehuollon kannalta. Jos kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei ole mielekästä järjestää kyseisille kiinteistöille, kunnan tulee ensisijaisesti harkita alueen/kiinteistön rajaamista kokonaan kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jätelain 35 §:n 4 momentin mukaisesti. Asiassa tulee huomioida, ettei rajauspäätös ole kuljetusjärjestelmäriippuvainen. Kunnan tulisi tarkastella rajauspäätöksen tarpeellisuutta, vaikka käytössä olisi kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Esimerkiksi selvityksessä esitetyt riittämättömät tieolosuhteet eivät ole kuljetusjärjestelmästä riippuvaisia. Tällaisessa tilanteessa kunta voisi järjestää aluekeräyspisteen ja velvoittaa käyttämään sitä ellei kimpapistettä ole tarjolla.

Jätehuoltoviranomaisen vastine:

Hallinto-oikeus toteaa edellisessä Lahden seutua koskevassa päätöksessä, että erityisalueilla, kuten saaristossa, jätteenkuljetuksen toteuttaminen kiinteistön haltijan järjestämänä on jo yleisesti arvioiden vaikeaa. Jätteenkeräyksen järjestäminen aluekeräyspisteiden avulla on lähtökohtaisesti mahdollista vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Kiinteistökohtaista kuljetusta on myös jouduttu täydentämään aluekeräyspisteillä.

Jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Hallinto-oikeus on edellisessä päätöksen perusteluissa todennut, että aluekeräyspistepalveluiden puute on arviointikriteeri. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Jätelain mukaan ei tule ensisijaisesti arvioida kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jättämistä. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010 vp) todetaan, että kotitalouksilla on oltava oikeus palvelun helppouteen, saatavuuteen ja toimivuuteen kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa. Alueellista rajausta laajoille haja-asutusalueille kotinoutopalvelun ulkopuolelle ei siten tule tehdä siksi, että kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus halutaan säilyttää asukkaiden palveluiden helppouden ja edullisuuden kustannuksella. Kotinoutopalvelu on aina tarkoituksenmukaisin ja edullisin jätteenkuljetuspalvelu, jos se on mahdollista. Mikäli tehdään alueellinen raja, kotinoutopalvelua ei saa tarjota, vaikka se joillakin kiinteistöillä olisi jätekimpan avulla tai tieyhteyksien puolesta mahdollista.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 11: Sivulla 5: ”Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa yritykset eivät voi tarjota asukkailla aluekeräyspistepalvelua.” Perustelu: Aluekeräyspistepalvelut eivät ole jätelain mukainen arviointikriteeri, eikä niiden tarjoamisella tai tarjoamatta jättämisellä ole merkitystä kuljetusjärjestelmän valinnassa. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa asukkaat voivat sopia jätteiden keräyksestä esimerkiksi kimppaastioilla/pisteillä, missä toimintaperiaate on aluekeräyspistepalvelun kaltainen.

Jätehuoltoviranomaisen vastine:

Hallinto-oikeus on edellisessä päätöksen perusteluissa todennut, että aluekeräyspistepalveluiden puute on arviointikriteeri. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Hallinto-oikeus toteaa edellisessä Lahden seutua koskevassa päätöksessä, että jätteenkeräyksen järjestäminen aluekeräyspisteiden avulla on mahdollista vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Oikeus toteaa edelleen, että kiinteistökohtaista kuljetusta on myös jouduttu täydentämään aluekeräyspisteillä. Jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätekimppojen perustaminen on mahdollista kummassakin kuljetusjärjestelmässä samoin ehdoin.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 12: Sivulla 5: "Käsittelyhintaa vaihtelee kaikilla kolmella suurella yrityksellä myös yrityksen omien asiakkaiden välillä. Käsittelyhintaa tulee perustua jätelajin jätetaksan mukaiseen käsittelyhintaan ja astiakokoon." Perustelu: Jätehuoltoviranomainen tulkitsee virheellisesti, että käsittelyhinnan tulisi perustua jätelajin jätetaksan mukaiseen käsittelyhintaan ja astiakokoon. Todellisuudessa jätehuollon kustannukset lähtevät aiheuttamisperiaatteesta (Jätelaki 20§): "Jätteen alkuperäinen tuottaja taikka nykyinen tai aiempi jätteen haltija vastaa jätehuollon kustannuksista mukaan lukien tarvittavasta infrastruktuurista ja sen toiminnasta aiheutuvat kustannukset.", jolloin myös käsittelyhinnassa on eroja yritysten ja eri asiakkaiden välillä. Tämä on seurausta siitä, että käsittelyhintaa laskutetaan Salpakerolla painoperusteisesti (€/t) ja käsittelyhintaa kohdennetaan eri asukkailla tyhjennysperusteisesti (€/tyhjennys). Silloin eri asukkailla

jäteastioiden täyttöaste, koko ja jätteen tilavuuspaino (eri painoista jätettä) vaihtelevat, mistä seuraa, että käsittelyhinnoissa on pieniä eroja eri asiakkaiden välillä. Kohdentamalla myös käsittelymaksuosuus eri asiakkaiden välillä todellisen havaintojen mukaisesti, hinnoittelu noudattaa juuri aiheuttamisperiaatteen mukaista hinnoittelua ja täyttää jätelain mukaiset vaatimukset kohtuullisuudesta.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätelain perustelujen (HE 199/2010 vp) mukaan kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kuljetuspalvelun hinnoittelun läpinäkyvyyttä pyritään turvaamaan vaatimuksella kiinteistön haltijalle toimitettavassa laskussa eriteltävistä tiedoista. Vaatimuksella turvattaisiin maksun läpinäkyvyyttä silloin, kun kunta perii jätteen käsittelyä koskevan maksun jätteen kuljettajalta. Tällöin kuljettajan olisi eriteltävä kiinteistön haltijalle tekemässä tarjouksessa ja laskussa kuljettajan kunnalle maksama käsittelymaksun osuus sekä kuljettajalle jäävä kuljetuspalvelusta perittävä osuus. Tämä helpottaisi eri kuljetusyritysten kilpailuttamista ja näiden tarjoamien kuljetushintojen vertailua.

Lisäksi jätelain perustelujen mukaan jätteen kuljettajan tulisi antaa kirjanpitoa koskevat tiedot kunnan jätehuoltoviranomaisen nähtäväksi, jos tämä sitä pyytää käsittelymaksujen kustannusvastaavuuden seuraamiseksi. Käsittelymaksun tulee siis perustua suoraan perittävään

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

jätteenkäsittelymaksuun. Alueella ei ole käytössä punnitsevia pakkaavia jäteautoja, joten hinta on astiakohtainen. Kuljetusmaksuosuuden tulee sisältää jätelain perustelujen mukaan kuljettajalle jäävä kuljetuspalvelusta perittävä osuus.

Jätehuoltoviranomainen kysyi ennen selvityksen tekemistä yrityksiltä *Perustuuko seka- ja energiajätteen käsittelyhint jätteen vastaanottomaksuun? Miten se on laskettu?* Kolme suurta kuljetusyritystä (mielipiteen antajat) vastaisivat seuraavasti:

- Kaikilla jäteastioilla on laskettu arviopaino tilavuuden mukaisesti. Hinnoittelu- ja laskentaperusteet ovat yhtiön liikesalaisuuksia.
- Perustuu, laskettu omasta taulukosta astioiden keskipainoista.
- Käsittelyhinnat perustuvat keskiarvopainoihin ja astiakokoon.

Jatkokysymykseen *Onko kaikilla asiakkailanne keskenään sama astian kokoon perustuva käsittelyhint?* Jos ei mihin se perustuu? Kolme suurta kuljetusyritystä (mielipiteen antajat) vastaisivat seuraavasti:

- Eroja esiintyy. Asiakkaat ovat erilaisia jätekertymien, -määrien ja -lajittelun osalta. Tämä tulee ottaa huomioon hinnoittelussa.
- Hinnat perustuvat asiakkaan ja yrityksen x väliseen sopimukseen.
- Kyllä on.

Ensimmäinen yritys ei ole pystynyt esittämään, miten asiakkaan jäteastian paino huomioidaan yksittäisessä laskussa, koska alueella ei ole käytössä punnitsevia autoja, Toinen yritys ei ole selvittänyt mistä hintaerot johtuvat. Kolmannen yrityksen vastaus on ristiriidassa hinta-aineiston kanssa.

Kolme suurinta kuljetusyritystä kertovat selvityksen kohdassa 3.1: *Yritysten mukaan jätteen laadulla ei ole kuitenkaan erityisen suuria vaihteluita, ja määrät ovat suhteellisen vakiot verrattuna talouden kokoon.*

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 13: Sivulla 5: ”Asukkaat eivät ole yhdenvertaisessa asemassa kunnan sisällä. Jäteastioiden

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

tyhjennysmaksut vaihtelevat asiakkaan kilpailutusvoiman ja alueen kilpailutilanteen mukaan. Asuntoja vuokraavat yhtiöt ja isot isännöitsijät saavat jätteenkuljetuksen edullisemmin.”Perustelu: Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Erilainen kohtelu ei ole syrjintää. Yksikään alueen jätteenkuljetusyritys ei hinnoittele jätteenkuljetuspalveluita yhdenvertaisuuslain (30.12.2014/1325) vastaisesti vaan jätteen tyhjennyspalveluiden hinnoittelu perustuu jätelain aiheuttamisperiaatteeseen, yritysten tuotantorakenteisiin (mm. muut tyhjennyspisteet ja reittitehokkuus), eri kohteiden keräysolosuhteisiin (mm. astiasijoittelu ja asioiden tyhjentämiseen kuluva aika), alueiden yhdyskuntarakenteeseen (mm. asukasmäärät ja -tiheys, kuljetusmatkat) ja markkinatalouteen (mm. astioiden kilpailutus, kampanjat ja jäsenedut). Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kaikilla asukkailla ei kuulukaan olla samat jäteastioiden tyhjennysmaksut, koska markkinoilla toimii useampia yrityksiä. Jos yritykset sopisivat keskenään tarjoavansa jätteen keräystä ja kuljetusta kaikille asiakkaille samalla hinnalla olisi kyseessä laitton hintakartelli. Jätelain mukaisia ehtoja tarkasteltaessa keskeistä on, että hintaerot ovat kohtuullisia ja syrjimättömiä sekä hinnoittelun erot ovat perusteltavissa.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätelaki ei tunne sanaa yhdenvertaisuus kuljetusjärjestelmätarkastelun yhteydessä. Sana vaihdetaan jätelain termiin ”tasapuolisessa asemassa” selvityksen jatkotyöstössä.

Tyhjennysmaksujen ei tarvitse olla samoja, mutta ne eivät voi perusteettomasti vaihdella. Hallinto-oikeus (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) totesi 2017 kuljetusjärjestelmäpäättöksen palauttamisen yhteydessä, että kun lisäksi otetaan huomioon, että hintavertailun perusteella hintavaihtelu oli melko suurta, eivätkä hintavaihtelut perustu yksinomaan aiheuttamisperusteeseen, ei jätelautakunnan päätöksenteon tueksi käytössä olleen selvityksen perusteella voida varmistua siitä, että alueella on jätteen kuljetuspalveluja tarjolla kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 14: Sivulla 6: ”Jätehuollon kokonaisuus koostuu jätteen keräyksestä, kuljetuksesta ja käsittelystä.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätehuollon yleisessä toimivuudessa ja alueellisessa kehittämisessä tulee tarkastella koko ketjun toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia. Edellytystä tarkastellaan siten alueellisena kokonaisuutena.” Perustelu: Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen laatimassa selvityksessä jätehuollon toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia ei ole arvioitu alueellisena kokonaisuutena, vaan tarkastelu on keskittynyt ainoastaan kuntavastuullisen jätehuollon toimivuuteen ja kehittämismahdollisuuksiin. Jätehuollon alueellinen kokonaisuus pitää kuitenkin sisällään myös markkinaehtoisen jätehuollon, mikä myös tulee huomioida osana yleistä toimivuutta ja alueellista kehittämistä. Nykyiset jätteenkuljetusyritykset ovat myös ilmaisseet useaan kertaan kiinnostuksensa kehittää alueen jätehuoltoa yhdessä eri yhteistyötahojen kanssa. Aikaisemmissa oikeuskäsittelyissä jätteenkuljetusyritysten kiinnostusta alueellisen jätehuollon kehittämiseen on pidetty osaltaan osoituksena kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen yleisen toimivuuden kannalta myönteisenä asiana (Hämeenlinnan HaO 20.11.2017 t. 17/0495/2 ja Hämeenlinnan HaO 20.11.2017 t. 17/0496/2). Myös korkein hallinto-oikeus yhtyi hallinto-oikeuden perusteluihin kyseisiä ratkaisuja koskevista päätöksistään KHO 23.7.2018 t. 3566 (muu päätös) ja KHO 23.7.2018 t. 3567 (muu päätös)).

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätelain mukaiset arviointikriteerit

KHO:n vuosikirjapäätöksen 2016:20 mukaan selvityksessä tulee arvioida Kuntaliiton yleiskirjeen mukaisia asioita. Kuntaliiton yleiskirjeessä jätehuollon toimivuuden ja alueellisen kehittämisen osalta tulee arvioida seuraavia asioita:

- Viranomaisten käytännön mahdollisuudet seurata ja valvoa jäteastoiden tyhjennyksiä ja jätteenkuljetusta.
- Eri järjestelmien vaikutukset kunnan jätelaitoksen käsittelyjärjestelmään ja sen kehittämiseen.
- Toimivat yritykset ja kuljetusten merkitys niiden toiminnassa (yritysten elinkelpoisuus, mahdollisuudet investoida).
- Mahdollinen eri kokoluokan uusien yritysten syntyminen sekä yritysten poistuminen keskitetyn kilpailutuksen myötä.
- Työllistävä vaikutus

Kuljetusjärjestelmätarkastelussa tehdään päätös vain kunnan vastuulla olevan jätteen jätteenkuljetuksesta (Jätelaki 35 §). Jätelain perusteluissa (HE 199/2010 vp) on kuitenkin arvioitu,

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

että keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellista toimintaa koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa.

Viranomaisen kuljetusjärjestelmäselvitys perustuu tietoihin, jotka ovat jätelain mukaan viranomaisen saatavilla, muita tietoja ei edellytetä. Jätehuoltoviranomaisella ei ole jätelain mukaan mahdollisuutta pyytää kunnan vastuulle kuulumattoman jätteen osalta tietoja. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on toimivaltainen viranomainen kunnanvastuulle kuulumattoman jätteen yksityisten jätehuoltopalveluiden saatavuuden tarkastelussa ja markkinatilanteen arvioinnissa.

Elinkeinotoiminnan jätehuolto on turvattu jätelain perusteella. Kunnan velvollisuudeksi säädetään myös jätehuollon järjestäminen elinkeinotoiminnan jätteen tuottajille silloin, kun yksityistä jätehuoltopalvelua ei tietyllä alueella ole kohtuullisesti saatavilla ja jäte laadultaan ja määrältään soveltuu kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä (toissijaisen palvelun velvoite). Jätelain tavoitteena on turvata jätehuollon toimivuus mainituissa tilanteissa.

Jätehuollon alueellinen kehittäminen

Kuljetusyritykset ovat uusineet kalustoaan jätehuoltomääräyksiin sopiviksi. Jätteenkuljetuksen palvelumuodot asiakkaan näkökulmasta eivät ole kehittyneet.

Energiajätteestä lajitellaan tällä hetkellä laituskäsittelyssä muovi erikseen, joten kaikilla alueen kiinteistöllä on muovinkeräys. Erotellun muovin puhtaus on yhtä hyvä kuin muovin erilliskeräyksessä. Aloitettu vapaaehtoinen muovin keräys ei siis edistä kierrätysastetta ja tuo asukkaalle lisämaksuja. Muovin keräys aloitetaan 2023 Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen alueella, koska se tulee jätelainsäädännön mukaan pakolliseksi.

Pienemmissä kunnissa vapaaehtoinen lajittelu ei ole yleistynyt, ilmeisesti hinnan takia.

Jätehuoltoviranomaisen aloitteita esimerkiksi lukituksen uudistamiseksi ja yhteisestä lukitusjärjestelmästä ei saatu käyttöön kuljetusyritysten kanssa. Alueella tulee käyttöön yhtenäinen lukitusjärjestelmä Salpakierto Oy:n hallinnoimana, kun pakkausjätteet siirtyvät Salpakierron kuljettamaksi.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Salpakierto (silloinen Päijät-Hämeen jätehuolto Oy) käynnisti jo 2014 laajan yhteistyöprojektin biojätteen erilliskeräyksen kehittämiseksi. Hanke pysähtyi siinä vaiheessa, kun kuljetusliikkeiden olisi pitänyt käynnistää toimet. Kun biojätteen keräys säädettiin Salpakierron kuljettamaksi, biojätteen erilliskeräyskokeilu päästiin aloittamaan Salpakierron kilpailuttamana pilottina Lahden alueella 1.5.2020.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 15: Sivulla 6: ”Jätteenkuljetukseen liittymisaste on kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa heikompi kuin kunnan järjestämässä kuljetuksessa. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa koko alueella vain 71 % kiinteistöistä on tilannut jätteenkuljetuksen.” Perustelu: Jätelain mukaisen valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että kaikki kiinteistöt, joille ei ole myönnetty poikkeusta, kuuluvat järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Kuljetusjärjestelmällä ei ole vaikutusta liittymisvelvollisuuteen. Jos kiinteistö ei ole liittynyt jätteen keräykseen eikä saanut siitä vapautusta, niin riippumatta kuljetusjärjestelmästä hän rikkoo jätelakia. Ainoa taho, joka voi ja saa siihen puuttua on viranomainen. Mahdollisimman korkea liittymisaste on kaikkien osapuolten tahtotila. Jos Lahden seudun jätehuoltoviranomainen on luotettavasti tunnistanut liittymisvelvolliset kiinteistöt ja ilmoittaa tarkat liittymisasteet, hänen tulisi hoitaa hänelle osoitetut lakisääteiset tehtävät ja velvoittaa kiinteistöt liittymään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetusjärjestelmään, riippumatta sen toteutustavasta. Viranomaisen selvityksessä ei ole esitetty mihin liittymisaste perustuu. Aikaisemmassa selvityksessä viranomainen oli laskenut liittymisasteen virheellisesti rakennusten lukumäärän perusteella, vaikka samalla kiinteistöllä on usein useita rakennuksia. Jotta liittymisastetta voidaan todellisuudessa arvioida tulisi selvittää liittymisvelvolliset kiinteistöt. Tämä koskee molempia kuljetusjärjestelmiä. Lisäksi viimeisimmän tarkastelualueita koskevan KHO:n Muu päätös 2476/2019 mukaisesti kuljetusjärjestelmäpäätöksen yhteydessä erilaisia alueita tulee tarkastella erillään, ottaen huomioon alueiden erityispiirteet sekä yhdyskuntarakenne. Nyt selvityksessä ilmoitetaan koko alueen keskimääräinen liittymisaste, mikä ei vastaa viimeisintä ohjeistusta riittävästä selvittämisestä. Liittymisasteen ja liittymisvelvollisten seuranta on myös helpottunut jätelain päivityksen myötä, kun jätteenkuljetusyritykset toimittavat tyhjennystiedot neljä kertaa vuodessa.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Päätöksenteossa ei arvioida tahtotilaa vaan sitä toteutuvatko jätelain 37 § ehdot tosiasiallisesti. Jätteenkuljetuksen järjestäminen 37 §:n mukaisesti johtaa siihen, että kiinteistön haltija on

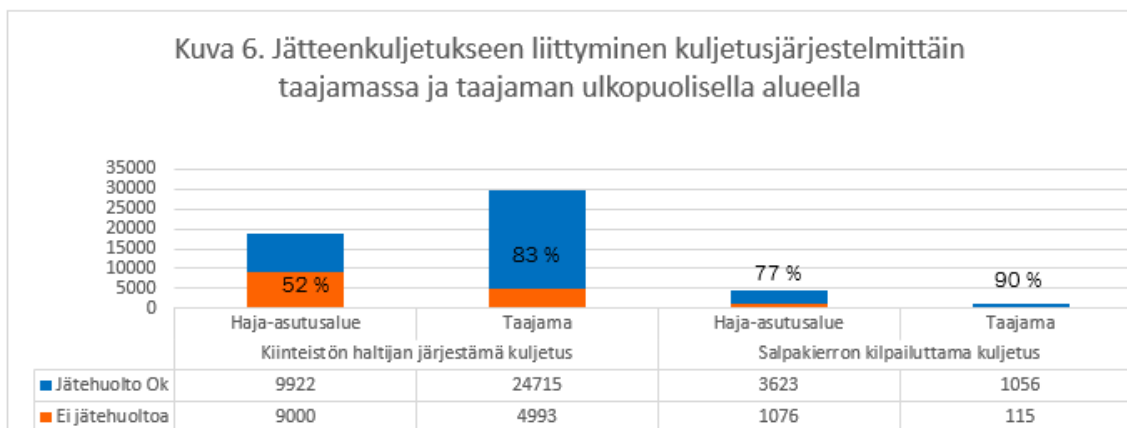

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

velvollinen tekemään sopimuksen jätteen kuljettamisesta. Se lisää kiinteistön haltijan velvollisuuksia verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen (KHO 2016:20 vuosikirjapäätös). Vaikeus valvoa toiminnan lainmukaisuutta on ollut sopimusperusteisen (kiinteistönhaltijan järjestämän) jätteenkuljetuksen merkittävä heikkous. Tällaiseen runsaasti aikaa vaativaan valvontaan ei kuntien viranomaisilla käytännössä ole mahdollisuuksia (HE 199/2010 vp)

Mikäli nykyisessä tilanteessa nähdään, että kiinteistöjen liittymisaste on heikko, se puoltaa siirtymistä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Jätelain perustelujen (HE 199/2010 vp) mukaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistöjen liittyminen kuljetusjärjestelmään ja jätteen määränpää sen sijaan varmistuvat ilman erityisiä toimenpiteitä kuljetusten järjestämisen yhteydessä.

Jätelain perustelujen (HE 199/2010 vp) mukaan kuntien siirryttyä sopimusperusteisesta jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään kuljetukseen on eräissä tapauksissa havaittu, että merkittävä osa alueen kiinteistöistä ei ollut järjestänyt jätteenkuljetusta lain edellyttämällä tavalla. Kuva 6 kertoo eron Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen alueella.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 16: Sivulla 6: ”Jätteenkuljetuksen järjestäminen haja-asutusalueilla ei kaikilla kiinteistöillä ole mahdollista kiinteistökohtaisilla jäteastioilla. Vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa voi tarjota aluekeräyspistepalvelua.” Perustelu: Kiinteistökohtainen tyhjennys on osin haastavaa

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

harvaan asutuilla syrjäisillä alueilla, kuten esimerkiksi hankalien yhteyksien päässä saaristossa tai kantavuudeltaan ongelmallisten teiden yhteydessä olevilla kiinteistöillä. Tämä ei ole kuljetusjärjestelmästä riippuvainen asia, vaan samojen kohteiden kiinteistökohtainen tyhjennys on haastavaa molemmissa kuljetusjärjestelmissä. Haasteellisuuksista huolimatta nykyiset kuljetusyrietykset ovat tarjonneet aina palveluita ja onnistuneet löytämään sellaisen toteutusratkaisun, että jätehuollon toimivuus on voitu varmistaa. Tilanteissa, missä kiinteistöittaiset tyhjennykset eivät ole mahdollisia kiinteistöittaisilla jäteastioilla, ensisijaisesti tulisi arvioida, onko kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestäminen kyseiselle kiinteistölle tarpeellista sen jätehuollon kannalta. Jos kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei ole mielekästä järjestää kyseisille kiinteistöille, kunnan tulee harkita alueen/kiinteistön rajaamista kokonaan kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jätelain 35 §:n 4 momentin mukaisesti. Asiassa tulee huomioida, että rajauspäättös ei ole kuljetusjärjestelmäriippuvainen. Kunnan tulisi tarkastella rajauspäättöksen tarpeellisuutta, vaikka käytössä olisi kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Silloin jos kiinteistöittäinen jätteenkeräys ei ole mahdollista, kiinteistöllä on mahdollisuus liittyä tai muodostaa mm. kimppapiste sellaiseen paikkaan, mistä jätteen pystytään kuljettamaan. Kimppapisteissä toimintaperiaate on aluekeräyspistepalvelun kaltainen. Alueen voimassa olevien jätehuoltomääräysten mukaisesti haja-asutusalueella asukkaat voivat käyttää yhteisiä jäteastioita. Jos Lahden seudun jätehuoltoviranomainen on tunnistanut konkreettisesti kiinteistöjä, joilla ei ole mahdollista hoitaa jätehuoltoa kiinteistökohtaisilla jäteastioilla, tulee niiden liittymisvelvollisuus arvioida jätelain 35 §:n 4 momentin mukaisesti sekä varmistaa, että päivitettävissä jätehuoltomääräyksissä olevat ehdot eivät estä asianmukaista jätehuollon järjestämistä mm. kimppapisteiden ja/tai kunnan järjestämien aluekeräyspisteiden avulla.

Jätehuoltoviranomaisen vastine:

Jätelain mukaan ei tule ensisijaisesti arvioida kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jättämistä. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010 vp) todetaan, että kotitalouksilla on oltava oikeus palvelun helppouteen, saatavuuteen ja toimivuuteen kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa. Alueellista rajausta laajoille haja-asutusalueille kotinoutopalvelun ulkopuolelle ei siten tule tehdä siksi, että kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus halutaan säilyttää asukkaiden palveluiden helppouden ja edullisuuden kustannuksella. Kotinoutopalvelu on aina tarkoituksenmukaisin ja edullisin jätteenkuljetuspalvelu, jos se on mahdollista. Mikäli tehdään alueellinen rajausta, kotinoutopalvelua ei saa tarjota, vaikka se joillakin kiinteistöillä olisi jätekimpan avulla tai tieyhteyksien puolesta mahdollista

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen alueella on samanlaiset jätekimppaehdot kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen alueella ja selvityksen alueella.

Selvityksen alueella (nykyinen sopimusperusteinen kuljetusjärjestelmä) asukkaat eivät tosiasiallisesti ole järjestäneet jätteenkuljetusta yhtä hyvin kuin kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Tähän voi vaikuttaa se, että asukkaat eivät tunne naapureitaan tai samaan venevalkamaan tulevia muita ihmisiä ja jätehuollon sopiminen asukkaiden kesken ei ole helppoa. Jätteenkuljetukseen liittymisen osalta kuljetusjärjestelmätarkastelussa arvioidaan nykytilannetta, ei teoreettista mahdollisuutta tilata jätteenkuljetus.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 17: Sivulla 6: ”Nykyisessä järjestelmässä ei voida taata jätteenkuljetuksen toimivuutta poikkeustilanteissa.” Perustelu: Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen toimivuus poikkeustilanteissa on osoitettu toimivan hyvin mm. koronapandemian aikana. Poikkeustilanteissa yhteistyö ja viestintä eri toimijoiden välillä on osoittautunut tärkeäksi ja tyhjennykset on hoidettu sovittun mukaisesti. Poikkeustilanteissa kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ei ole yhtään enempää kalustoa käytössä tai henkilöstöä ajamassa. Poikkeustilanteissa jätehuollon palvelut voidaankin taata jopa paremmin kiinteistön haltijan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa kuin kunnan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa, koska kiinteistön haltijan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa järjestelmät ja kalusto ovat hajautettu useammalle toimijalle. Alueen suurimmilla jätteenkuljetusyrityksillä on lisäksi omat poikkeustilannesuunnitelmat, joissa on varauduttu erilaisiin poikkeustilanteisiin.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätteenkuljetuskalustoa on saatavilla kummassakin järjestelmässä suhteellisen saman verran, kunnan järjestämässä sitä voi olla hiukan enemmän, kun liittymättömät kiinteistöt on liitetty jätteenkuljetukseen.

Kunnan järjestämässä kuljetuksessa on koko toimialuetta koskeva varautumissuunnitelma eri poikkeustilanteisiin. Kriisitilanteissa koko alueen jätehuolto on organisoitu ja järjestetty keskitetysti resurssit huomioon ottaen ja käyttäen ne tehokkaasti. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa kalustoa voidaan siirtää kuntien kriittisiin kohteisiin ja jätehuoltoviranomaisen priorisoimiin kohteisiin.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kiinteistönhaltijan järjestelmässä ei kokonaiskoordinointia voi tehdä ja osa alueista saattaa jäädä kokonaan hoitamatta. Asukkaille ei myöskään pystytä tekemään keskitettyä kohdennettua viestintää kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 18: Sivulla 6: "Vain sekajäte jää kiinteistönhaltijan järjestämäksi. Kaksoiskuljetusjärjestelmä ei edistä jätehuollon toimivuutta tai alueellista kehittämistä." Perustelu: Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen laatimassa selvityksessä ei perustella väitettä kaksoiskuljetusjärjestelmän toimimattomuudesta tai vaikutuksia alueelliseen kehitykseen vaan kyseessä on selvityksen laatijan mielipide. Sekajätteen keräys kiinteistön haltijan järjestämällä jätteiden keräyksellä tosiasiallisesti edistää jätehuollon toimivuutta ja alueellista kehittämistä, kun katsotaan koko jätehuoltoketjun toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia. Silloin kuljetusjärjestelmä säilyttää alueella kuntaurakoiden saamisesta riippumattomia yrityksiä, jotka pystyvät paremmin tarjoamaan palveluitaan myös markkinaehtoisien jätehuollon osalta, kun yritykset saavat laajemman tulopohjan ja sen myötä paremmat toimintaedellytykset. Kuntavastuullisten jätteiden määrä pysyy molemmissa järjestelmissä samana, jätettä muodostuu samaa tahtia ja jätteet toimitetaan samaan käsittelypaikkaan, jolloin kuljetusjärjestelmällä itsellään ei ole vaikutusta kuntavastuullisten jätteiden käsittelyn alueelliseen kehittämiseen.

Jätehuoltoviranomaisen vastine:

Jätelain perusteluissa (HE 199/2010 vp) on lähtökohtaisesti sanottu, että kaksoisjärjestelmän on myös todettu monimutkaistavan yhteistyötä jätehuollossa silloin, kun jätteenkuljetusjärjestelmät ovat yhteistyöhön osallistuvissa kunnissa erilaiset saman jätehuoltoviranomaisen alueella.

Jätehuoltoviranomaisen selvityksessä on perusteltu asiaa mm. seuraavasti:

- Biojäte tulee erilliskerätä tai kompostoida jatkossa 10 000 asukkaan taajamissa (Lahden, Heinolan ja Hollolan keskustaajamat) kaikilla kiinteistöillä. Sekajätteen osalta siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen mahdollistaisi sen, että pientalojen seka- ja biojätteen keräys näissä taajamissa voitaisiin hoitaa samalla kalustolla samalla tyhjennyskerralla kaksoislokeroautolla. Tässä voitaisiin hyödyntää nykyistä olemassa olevaa kalustoa. (s.21)
- Alueilta, joissa biojäte erilliskerätään, voidaan sekajäte kunnan järjestämässä kuljetuksessa ohjata lajittelulaitokseen, jossa saadaan eroteltua sekajätteessä vielä olevat materiaalihyödynnettävät jakeet. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

tämä ei ole mahdollista, sillä samoihin kuormiin kerätään sekajätteet alueilta, joissa sekajätteestä on lajiteltu biojäte erilliseksi jakeeksi sekä niiltä alueilta, joissa biojäte on sekajätteen seassa. (s. 23)

- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa asuinkiinteistön jätehuollon asioiden hoitaminen onnistuu asukkaalta yhden ja saman toimijan kanssa. Myös lasku tulee yhdeltä ja samalta toimijalta. Näin asukkaan on helpompaa hahmottaa jätehuoltonsa kokonaistilanne ja vaikuttaa siihen esim. tehostamalla lajittelua. (s.29)

Kuljetusyritysten tilaamassa selvityksessä ei esitetä miten kaksoiskuljetusjärjestelmä edistää jätteiden kierrätysastetta tai asukkaiden jätehuollon alueellista kehittämistä.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 19: Sivulla 6: ”Nykyisessä kuljetusjärjestelmässä kuljetusyritykset eivät ole kehittäneet keräysjärjestelmiä. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa voidaan tarjota seka- ja biojätteen monilokeropalvelua pientaloille ja laajempaa syväkeräyspalvelua taloyhtiöille. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa tyhjennysväliä voidaan optimoida asiakkaan tarpeiden mukaan.” Perustelu: Kaikki alueen kuljetusyritykset ovat kehittäneet keräysjärjestelmiään ja kaikilla yrityksillä on käytössään mm. monilokeroautoja. Alueella on myös aloitettu kuljetusyritysten toimesta muovin keräys jo ennen pakkoa erilliskeräykseen. Useat yritykset tarjoavat syväkeräyspalveluitaan jo koko Päijät- Hämeen alueella, joten nykyistä laajempaa syväkeräyspalveluiden tarjontaa ei voida enää toteuttaa. Kuljetusyritykset myös tekevät jatkuvaa tyhjennysreittioptimointia jätemääräysten puitteissa, ottaen huomioon asiakkaiden tyhjennysvälit ja tarpeet jätejakeittain. Viranomaisen laatimassa selvityksessä esitetyt kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen edut ovat jo arkipäivää nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Jos viranomaisselvityksen perusteella esitetään ko. asioiden edistävän jätehuollon alueellista kehittämistä kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa niin silloin samojen asioiden toteutumisen jo nykyisellään voidaan katsoa täyttävän jätelain vaatimukset jätehuollon alueellisen kehittämisen osalta kiinteistön haltijan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa. Viimeaikaisissa alueen kunnallisen jätteenkeräyksen kilpailutuksissa (muovi ja kartonki) keräys on kilpailutettu 1-kammioautoille, mikä ottaa takapakkia keräysjärjestelmien kehityksessä, sillä alueen toimintamalli on ollut jo hyvän aikaa vähintään 2-lokeroautotekniikalla keräystä.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Keräysjärjestelmien kehittäminen

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kuljetusyritykset ovat uusineet kalustoaan jätehuoltomääräyksiin sopiviksi. Jätteenkuljetuksen palvelumuodot asiakkaan näkökulmasta eivät ole kehittyneet.

Energiajätteestä lajitellaan tällä hetkellä laituskäsittelyssä muovi erikseen, joten kaikilla alueen kiinteistöllä on muovinkeräys. Erotellun muovin puhtaus on yhtä hyvä kuin muovin erilliskeräyksessä. Aloitettu vapaaehtoinen muovin keräys ei siis edistä kierrätysastetta ja tuo asukkaalle lisämaksuja. Muovin keräys aloitetaan 2023 Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen alueella, koska se tulee jätelainsäädännön mukaan pakolliseksi.

Pienemmissä kunnissa vapaaehtoinen lajittelu ei ole yleistynyt, ilmeisesti hinnan takia.

Jätehuoltoviranomaisen aloitteita esimerkiksi lukituksen uudistamiseksi ja yhteisestä lukitusjärjestelmästä ei saatu käyttöön kuljetusyritysten kanssa. Alueella tulee käyttöön yhtenäinen lukitusjärjestelmä Salpakierto Oy:n hallinnoimana, kun pakkausjätteet siirtyvät Salpakierron kuljettamaksi.

Salpakierto (silloinen Päijät-Hämeen jätehuolto Oy) käynnisti jo 2014 laajan yhteistyöprojektin biojätteen erilliskeräyksen kehittämiseksi. Hanke pysähtyi siinä vaiheessa, kun kuljetusliikkeiden olisi pitänyt käynnistää toimet. Kun biojätteen keräys säädettiin Salpakierron kuljettamaksi, biojätteen erilliskeräyskokeilu päästiin aloittamaan Salpakierron kilpailuttamana pilottina Lahden alueella 1.5.2020.

Pakkausjätteiden kilpailutus

Kaksilokeroauto sopii seka- ja energiajätteen keräämiseen omakotialuilta mutta ei muovin ja kartongin keräämiseen, koska volyymit ovat suuremmat. Uusissa Salpakierron pakkausjätteen kilpailutuksissa yksilokeroauto tulee täyteen. Jos kilpailutus olisi tehty kaksilokeroautoille, niin niitä pitäisi olla yhtä monta kuin yksilokeroita, koska jätemäärä on sama. Tällöin ylimääräiset välityhjennykset olisivat aiheuttaneet ylimääräisiä päästöjä. Nykyisellä kunnan kilpailuttamalla pakkausjätteen mallilla voidaan ajaa isot massat yhteen autoon ja ajaa vain yksi tyhjennyskäynti.

Salpakierron kuljettamissa pakkausjätteissä pakkaavassa jäteautossa on nosturi, joten myös syväkeräysastiat voidaan kerätä samaan autoon. Nykyisin nosturilla varustettuja pakkaavia

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

jäteautoja ei alueella ole ja astiat ajetaan erillisellä lava-autolla. Lava-autossa ei ole pakkaavaa osaa ja siksi kuljetetaan ilmaa. Lisäksi pisteitä on niin vähän, että keräysreitit ovat tehottomia ja syväkeräysjäteastioiden tyhjennys on ollut asiakkaalle hyvin kallista.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 20: Sivulla 7: ”Kunnan järjestämässä kuljetuksessa hintaohjauksella voidaan ohjata asukkaita lajittelemaan jätteitä tehokkaammin. Kierrätettävien materiaalien tehokas laitosmaisen lajittelun kehittäminen edellyttää kunnan järjestämää kuljetusta.” Perustelu: Hintaohjaus toimii molemmissa kuljetusjärjestelmissä ja on jo käytössä. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa hintaohjaus toimii jätteenkäsittelyhintojen (€/t) kautta, mitkä jätelautakunta määrittelee jätetaksassa. Tämä näkyy myös jätehuoltoviranomaisen omassa selvityksessä mm. sivulla 14, kun katsotaan eri yritysten jäteastioiden käsittelymaksujen keskiarvohintaa. Näin ollen kuljetusjärjestelmämuutos ei tuo muutosta hintaohjaukseen. Kierrätettävien materiaalien tehokas laitosmaisen lajittelun kehittäminen ei edellytä kunnan järjestämää kuljetusta, sillä kuljetusjärjestelmällä ei ole merkitystä jätteen määrään ja kertymisnopeuteen. Kuljetusjärjestelmästä riippumatta kotitalouksissa muodostuu samat jätteet samalla tahdilla. Koska kuljetusjärjestelmän muutoksella ei ole merkitystä jättemäärään eikä sen muodostumisnopeuteen, molemmissa kuljetusjärjestelmissä jätteet kerätään lähes vastaavilla keräyssykleillä. Molemmissa kuljetusjärjestelmissä jätteet on myös toimitettava kunnan osoittamaan paikkaan, jolloin kuljetusjärjestelmästä riippumatta samat jätteet päätyvät samaan käsittelypaikkaan, mitkä määritellään jätehuoltomääräyksissä.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksen alueella (nykyinen sopimusperusteinen kuljetus) käsittelyhinnoissa on merkittäviä eroja, joihin ei ole selitystä. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa käsittelyhinnat ovat läpinäkyviä ja kaikille samoja astiakoon mukaan.

Jätteenkäsittelyn kehittämisen näkökulmasta asiaa on selvitetty kohdassa:

- Alueilta, joissa biojäte erilliskerätään, voidaan sekajäte kunnan järjestämässä kuljetuksessa ohjata lajittelulaitokseen, jossa saadaan eroteltua sekajätteessä vielä olevat materiaalihyödynnettävät jakeet. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa tämä ei ole mahdollista, sillä samoihin kuormiin kerätään sekajätteet alueilta, joissa sekajätteestä

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

on lajiteltu biojäte erilliseksi jakeeksi sekä niiltä alueilta, joissa biojäte on sekajätteen seassa.

(s. 23)

Nykyisessä järjestelmässä kuormassa on sekaisin kunnan vastuu jätteitä ja yritystoiminnan jätteitä ja käsittelijä ei voi vaikuttaa kuormiin mitenkään. Viestintää ja tiedotusta ei myöskään voida kohdentaa väärinlajittelussa alueellisesti, koska ei ole mitään tietoa mistä kuormat tulevat.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 21: Sivulla 7: ”Nykyisessä järjestelmässä jätteenkuljetukseen liittymättömien kiinteistöjen suuri osuus aiheuttaa roskaantumista ja lisää jätteiden hävittämistä polttamalla.” Perustelu: Jos jätehuoltoviranomainen on havainnut roskaantumista tai jätteiden luvaton hävittämistä polttamalla, jätehuoltoviranomaisen tulee ilmoittaa asiasta valvontaviranomaiselle, jonka tulee puuttua asiaan. Tämä koskee molempia kuljetusjärjestelmiä, eikä kuljetusjärjestelmän muutoksella ole suoraan vaikutusta yksittäisten jätteiden epäasialliseen käsittelyyn tai roskaamiseen. Aiemmassa Ramboll Finland Oy:n laatimassa kuljetusjärjestelmäselvityksissä on selvitetty roskaamista ja jätteiden luvaton polttamista kiinteistöillä, jolloin tuli ilmi kaksi tapausta tarkasteluvuoden aikana, missä ympäristö-, terveys- tai jätehuoltoviranomainen on antanut huomautuksen. Samana vuonna kuljetusyritysten toimesta suoritettiin yhteensä 1 049 625 tyhjennystapahtumaa, jolloin roskaantumista on huomautettu 0,00019 % tyhjennystapahtumista. Tämä on erittäin marginaalinen määrä, eikä kuljetusjärjestelmällä ole siihen merkitystä.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Yritysten reklamaatioprosentti ei kuvaa alueen roskaantumistilannetta.

Kun jätteenkuljetukseen liittymistä saadaan korkeammaksi kunnan järjestämässä kuljetuksessa esimerkiksi levähdyspaikkojen roskaantuminen vähenee ilman viranomaispakkoa.

Jätelain perusteluissa (HE 199/2010 vp) todetaan: Tällaiseen runsaasti aikaa vaativaan valvontaan ei kuntien viranomaisilla käytännössä ole mahdollisuuksia. Valvonnan puute on johtanut vapaamatkustukseen kuten jätteiden omatoimisen polton ja laittomien kaatopaikkojen yleistymiseen sekä alueellisten vastaanottoaikojen ja tienvarsien levähdyspaikkojen jätteenkeräyspaikkojen väärinkäyttöihin. Roskaantuminen on siis kytköksissä jätteenkuljetukseen liittymisasteeseen.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 22: Sivulla 7: "Kunnan järjestämän kuljetuksen keskitetty kilpailutus ja optimoitu reititys alentaa CO₂ päästöjä." Perustelu: Keskitetty kilpailutus ja optimoitu reititys voi hieman alentaa alueella muodostuvia liikenteen CO₂-päästöjä, mutta se edellyttää riittävää osaamista kilpailutuksessa sekä vaikutus on marginaalinen ja spekulatiivinen. Aiemman Ramboll Finland Oy:n laatiman jätteenkuljetusjärjestelmäselvityksen mukaan jätteenkuljetuksen liikennesuorite on ainoastaan 0,0316 % kaikesta liikennesuoritteesta tarkastelualueella, jolloin jätteenkuljetuksesta saatavat päästövähenemätkin ovat marginaalisia. Nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa alueen yritykset hyödyntävät esimerkiksi sähkö- ja kaasuautoja, mutta viimeaikaiset kunnan järjestämät kilpailutukset (mm.

pakkausmuovi ja kartonki) eivät ole edellyttäneet kaasu- tai sähköautoja eivätkä monilokerokalustoa. Näin ollen keskitetyn kilpailutuksen mahdollisia CO₂-päästöihin vaikuttavia hyötyjä ei ole viranomaisen toimesta osattu hyödyntää alueella. Lisäksi tulee muistaa, että jätelain mukaan kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus ei saa aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle eikä ympäristölle. Kaikki nykyisellään kiinteistön haltijan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa käytettävä kalusto täyttää ajoneuvoille asetetut päästövaatimukset eivätkä ne aiheuta terveys tai ympäristöhaittaa, saati vaaraa. Näin ollen spekulatiivisilla arvioilla CO₂-päästöistä eri kuljetusjärjestelmissä ei ole merkitystä kuljetusjärjestelmän valinnan kannalta.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Viranomaisen selvityksessä esitetty arvio perustuu kuljetusyritysten Rambollilta tilaamaan raporttiin: Alueen kuljetusyritykset tilasivat vuonna 2016 selvityksen Rambollilta. Selvityksessä kerrotaan, että alueen nykyisten toimijoiden reitit ovat tehokkaat, mutta kunnan järjestämässä järjestelmässä kuljetukset voivat lähtökohtaisesti jonkin verran tehostua yhdyskuntajätteiden osalta, koska kuljetukset voidaan reitittää tehokkaammin kunnan järjestämässä kuljetuksessa. (s.25)

Viimeisimmissä kilpailutuksissa ei ole määritelty käytettävää kalustoa vaan päästövähennys on toteutettu polttoainevervoitteen kautta (Laki puhtaista ajoneuvoista 740/2021). Tämä lisää pienten yritysten mahdollisuutta osallistua kilpailutukseen olemassa olevalla kalustolla ympäristöystävällisyydestä tinkimättä.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 23: Sivulla 7: ”Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa on edullisemmat hinnat kuin nykyisessä kuljetusjärjestelmässä.” Perustelu: Tämä väite ei pidä paikkansa ja on täysin spekulatiivinen. Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen laatimassa selvityksessä ei esitetä, mikä tyhjennysmaksu olisi kunnan järjestämässä jätteen keräyksessä. Nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteidenkuljetusjärjestelmässä jätteen tyhjennyspalveluiden hinnoittelu perustuu jätelain aiheuttamisperiaatteeseen, yritysten tuotantorakenteisiin (mm. muut tyhjennyspisteet ja reittitehokkuus), eri kohteiden keräysolosuhteisiin (mm. astiasijoittelu ja asioiden tyhjentämiseen kuluva aika), alueiden yhdyskuntarakenteeseen (mm. asukasmäärät ja -tiheys, kuljetusmatkat) ja markkinatalouteen (mm. astioiden kilpailutus, kampanjat ja jäsenedut). Jos järjestelmä muuttuisi kunnan järjestämäksi jätteenkuljetukseksi, osalla asukkaista hinnat nousisivat ja osalla laskisivat. Hinnoitteluun asukas ei kuitenkaan pystyisi enää itse vaikuttamaan mm. kilpailuttamalla palveluntarjoajan.

Jätehuoltoviranomaisen vastine:

Selvityksessä lasketut vuosikustannukset perustuvat julkiseen jätetaksaan ja kuljetusyriyten ilmoittamiin hintoihin vuonna 2021. Selvityksen perusteella Salpakierron kilpailuttama jätteenkuljetus oli asukkaalle edullisempaa kuin tarkastelualueen sopimusperusteisessa kuljetuksessa.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 24: Sivulla 7: ”Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa palvelut ovat tasa-arvoiset kaikille kuntalaisille.” Perustelu: Kunnan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa palvelut eivät ole tasa-arvoisia kaikille, jos palveluiden hinnoittelu ei noudata aiheuttamisperiaatetta ja kaikilla kiinteistöillä on sama hinta. Silloin kiinteistön haltijat, joiden jätteet voidaan kerätä tehokkaammin (mm. tiheä asutusalue, lyhyet kuljetusmatkat ja taloyhtiöt) maksavat jätteenkeräysmaksussaan sellaisten asukkaiden jätteen kuljetusmaksuja, mitkä eivät ole muodostuneet heillä.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätelain mukaan kunnan järjestämässä kuljetuksessa kunnan sisällä jätemaksun tulee olla sama, jos jäteastioita ei punnita. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa asukkaat voivat vaikuttaa tyhjennysmaksuun kompostoimalla biojätteen ja kierrättämällä pakkausjätteen. Tällöin jätemäärä pienenee ja tyhjennysväliä voi pidentää.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätteen tuottoon perustuva hinnoittelu parantaa kierrätysastetta paremmin kuin, Rambollin selvityksessä perusteltu malli, jossa merkittävä osa asukkaan jätteenkuljetuksen kustannuksista haja-astusalueella on jätteen kuljetuskustannuksia.

Suomessa on tutkittu erilaisia pay as you throw -mallien (PAYT) käyttöönottoa. Suomessa käytössä oleva kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus on merkittävä este PAYT-mallin laajamittaiselle käyttöönotolle (Punnitukseen perustuva kotitalouksien jätemaksujärjestelmä YMPÄRISTÖMINISTERIÖN JULKAISUJA, 2019:1)

Viranomaisen selvityksen perusteella kuljetushinnan vaihtelu ei perustu aiheuttamisperiaatteeseen nykyisellä sopimusperusteisen kuljetuksen alueella.

Hallinto-oikeus arvioi jätehuoltoviranomaiseen aiempaa selvitystä seuraavasti (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2): Kun lisäksi otetaan huomioon, että hintavertailun perusteella hintavaihtelu oli melko suurta, eivätkä hintavaihtelut perustu yksinomaan aiheuttamisperusteeseen, ei jätelautakunnan päätöksenteon tueksi käytössä olleen selvityksen perusteella voida varmistua siitä, että alueella on jätteen kuljetuspalveluja tarjolla kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Tällä kertaa yritykset ilmoittivat kuljetushintojen vaihteluiden syyksi:

- Hinnoitteluperusteet ovat yhtiön liikesalaisuuksia.
- Alueella toimii useita kuljetusyrityksiä ja kuten terveessä kilpailutilanteessa yleensäkin, hinnat muodostuvat markkinaperusteisesti.
- Lähtökohtaisesti ei muuta syytä.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 25: Sivulla 7: ”Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa neuvonta tehostuu ja asukkaiden asiointi helpottuu, kun kaikki palvelut voi tilata samasta paikasta.” Perustelu: Kyseessä on selvityksen laatijan oma mielipide. Samanaikaisesti voidaan väittää, että neuvonta heikkenee ja asiointi vaikeutuu, koska asukkaat eivät ole enää yhteydessä suoraan kuljetuksia suorittavaan tahoon vaan neuvonta ohjataan keskitetysti tyhjennyksiä toteuttavan yrityksen ulkopuolelle. Silloin neuvonnassa ei välttämättä tiedetä juuri paikallista tilannetta eikä kohdekohtaisia yksityiskohtia. Neuvonnan tehokkuus ja asioinnin helppous onkin subjektiivinen kokemus, eikä kuljetusjärjestelmiä voida yksiselitteisesti määrittää paremmuusjärjestykseen sen perusteella. Neuvonnan tehokkuutta ja asioinnin helppoutta

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

arvioitaessa tulee ottaa huomioon mm. ongelma/asia, mihin neuvontaa tarvitaan, käytettävä asiointikanava sekä asioijan oma asiantuntemus ja asiointikanavien käyttövalmius.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Asiakkaat eivät ole nykyjärjestelmässä yhteydessä suoraan kuljetuksia suorittavaan tahoon (jätteenkuljettaja) vaan yrityksen asiakaspalveluun. Salpakierron asiakaspalvelulla on vastaava järjestelmä asiakaspalvelutilanteisiin. Tällä hetkellä osalla yrityksistä on maanlaajuinen asiakaspalvelu, jolla ei ole paikallistuntemusta.

Suuri osa Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen neuvontatarpeista liittyy jätteenkuljetukseen liittymiseen, jota kuljetusyritykset eivät voi antaa, jos asiakas ei ole yhteydessä.

Suurempien kiinteistöjen osalta yhden luukun palvelun vaivattomuus jätehuoltopalveluissa korostuu, kun kerättäviä jätelajeja on useampi. Ainoastaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa asiakkaalla on mahdollisuus hoitaa kaikki kiinteistön jätehuoltoon liittyvät palvelut yhden toimijan kanssa.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 26: Sivulla 7: ”Nykyinen jätteenkuljetusjärjestelmä ei luo tarpeeksi vakaata ympäristöä kuljetusyritysten investoinneille ja kehittämiselle. Uusien yritysten tuleminen markkinoille muutoin kuin yritysostojen kautta on vaikeaa tai lähes mahdotonta.” Perustelu: Väite tarpeeksi vakaasta toimintaympäristöstä investoinneille ja kehittämiselle ei pidä paikkansa, sillä alueen yritykset investoivat jatkuvasti mm. kalustoon. Epävakaa toimintaympäristö investoinneille ja toiminnan laajamittaisemmalle kehittämiselle on seurausta siitä, ettei kuljetusjärjestelmäpäätöstä ole saatu tehtyä riittävillä valmisteluilla, mikä olisi rauhoittanut epävarmuuksia kiinteistön haltijan järjestämän kuljetusjärjestelmän ympärillä. Viimeisimmässä jätteenkuljetusjärjestelmän valintaa käsitelleessä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä (KHO:n Muu päätös 2476/2019) KHO ei kumonnut HaO päätöksestä tehtyä valitusta millään jätelakiin kirjatulla juridisilla perusteilla, vaan kyse on KHO:n mukaan ollut näytöstä/selvityksestä ja sen puutteellisuudesta. Sen mukaan edellisessä lautakuntapäätöksessä, missä kuljetusjärjestelmäksi valittiin kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä, Ramboll Finland Oy:n laatimasta selvityksestä ei annettu kaikille kiinnostuneille mahdollisuutta saada tietoa ja lausua mielipiteettään jätelain 38 §:ssä tarkoitetulla tavoin. Päätöstä ei myöskään perusteltu riittävästi hallintolain 45 §:n 1

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

momentin mukaan eli päätöksen perusteluissa ei ollut yksityiskohtaisemmin esitetty, millä perusteella lautakunta on päättänyt pitämään Ramboll Finland Oy:n laatimaa selvitystä luotettavampana kuin virkatyönä laadittua selvitystä. Myöskään aiemmin käytettävissä olleissa jätteenkuljetusjärjestelmäselvityksissä, eikä myöskään nykyisessä Lahden seudun jätelautakunnan laatimassa selvityksessä, tarkasteltu riittävän kattavasti kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja tai eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaajamia ja niitä ympäröiviä maaseutumaisia alueita, eikä vertailtu sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat eri tyyppisillä alueilla. Asettamalla lausuntomme liitteenä olevan kuljetusjärjestelmäselvityksen julkisesti nähtäville ja varaamalla kaikille kiinnostuneille mahdollisuuden saada tietoa ja lausua mielipiteensä jätelain 38 §:ssä tarkoitetulla tavoin kuljetusjärjestelmäselvityksestä, jätelautakunnan on mahdollista tehdä päätös kiinteän jätteen kuljetusjärjestelmästä ottaen huomioon asian aikaisemmat käsittelyt Hämeenlinnan

hallinto-oikeudessa 11.5.2018 (18/0173/2) ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 27.5.2019 (Muu päätös 2476/2019) sekä niissä esitetyt vaatimukset riittäville selvityksille ja päätöksentekoprosessille. Tämän mukainen päätöksentekoprosessi myös vakauttaisi toimintaympäristön polttokelpoisen jätteen keräyksen osalta ja mahdollistaisi entistä nopeammat investointisyklit ja laajamittaisemman keräystoiminnan kehittämisen.

Jätehuoltoviranomaisen vastine:

Toimintaympäristö

Jätelain perusteluissa (HE 199/2010 vp) todetaan, että kuljetusjärjestelmän muuttuminen kunnan päätöksellä tai pelkästään sen mahdollisuus heikentää jätekuljetusten sääntelyn ennakoitavuutta, mikä vaikeuttaa alan yrittäjien ja kiinteistön haltijoiden toiminnan suunnittelua.

Kuljetusjärjestelmä päätöksen valmistelu 2022

Lahden seudun jätelautakunta päätti kokouksessaan 29.9.2022/§ 28 pyytää mielipiteitä ja lausuntoja kuljetusjärjestelmästä. Kunnan on ennen 35 §:n 4 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tai muuttamista varattava kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta.

Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä.

Kuntaliiton lausunnon mukaan Rambollin selvityksessä ei ole esitetty riittävää selvitystä jätelain 37 §:n 1 momentissa säädettyjen kaikkien edellytysten täyttymisestä.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen selvityksessä ei ole tuotu esille sellaista tietoa, jota ei olisi ollut viranomaisen selvityksessä. Sen sijaan kuljetusyrityksen selvityksessä ei ole ollut käytettävissä niin laajaa ja kattavaa lähtötietoaineistoa kuin viranomaisella, koska osa aineistosta ei ole yksityisen tahon käytettävissä.

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen tilaama selvitys on suurelta osin jätelain tulkintaa. Esitetyt laintulkinnat eivät kuitenkaan ole kuljetusjärjestelmäselvityksessä huomioon otettavia uusia perustietoja, vaan ne otetaan huomioon mielipiteen antajien mielipiteenä.

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen tilaama selvitys ei muuta jätehuoltoviranomaisen raportin johtopäätöksiä. Jätelain edellytykset kiinteistöhaltijan järjestämälle kuljetukselle ei täyty. Selvitys on kommentoitu yksityiskohtaisesti päätöksenteon liitteenä olevassa asiakirjassa.

Jätehuoltoviranomainen on pitänyt keskustelutilaisuuden SKAL:n ja kuljetusyritysten kanssa kuulemisaikana. Lisäksi yrityksille on lähetetty vuoden 2022 alussa annettu mahdollisuus toimittaa kuljetusjärjestelmäselvityksessä käytettäviä tietoja ennen selvityksen aloittamista.

Jätelautakunnan 2017 päätöksen palauttaminen

KHO vahvisti päätöksessään hallinto-oikeuden päätöksen perustelut, joiden mukaan jätelain edellytykset eivät täyty. (KHO 27.5.2019 2730/1/18)

Jätelautakunta teki 2017 koskevassa päätöksessä päätöksen siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen. HAO:n (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) sekä KHO:n (KHO 27.5.2019 2730/1/18) päätökseen mukaan kumpikaan selvitys ei ollut riittävä, että jätelautakunta olisi voinut lain mukaan tehdä selvitysten perusteella päätöksen siirtymisestä kiinteistönhaltijan järjestämästä jätteenkuljetukseen.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 27: Sivulla 7 ja 8: "Kunnan järjestämän kuljetuksen kilpailutuksissa huomioidaan eri kokoisten yritysten mahdollisuudet toimia markkinoilla." ja "Kunnan järjestämä jätteenkuljetus lisää kilpailua ja edistää markkinoiden toimivuutta." Perustelu: Kunnan kilpailuttamissa kuljetuksissa ei ole

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

tullut uusia toimijoita alalle, vaan kuljetukset ovat keskittyneet pääosin suuremmille toimijoille. Kilpailutusprosessi on itsessään jo haasteellinen pienemmille toimijoille sekä toiminta luo epävarmuutta pienillä yrityksillä, koska koko liiketoiminta on katkolla sopimusurakoiden mukaisilla sykleillä, yleensä viiden vuoden välein. Käytännön kokemukset ja havainnot muualla Suomessa tukevat tätä. Esimerkiksi Kiertokapulalan kilpailuttaessa vuonna 2019 kuljetuksia, alueelle ei tullut yhtään uutta toimijaa, mutta alueelta hävisi 2 vanhaa toimijaa.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätelain perustelujen (HE 199/2010 vp) mukaan siirtyminen kunnan keskitetysti järjestämään kuljetukseen johti tutkimuksen mukaan keskimäärin 0,39 yrityksen poistumiseen asuinkiinteistöjen jätteenkuljetuksen toimialalta. Kunnan kilpailuttama kuljetus ei näyttäisi johtavan saalistushinnoitteluun eikä se myöskään näyttäisi suosivan suuria yrityksiä pienten yritysten kustannuksella. Selvityksessä käytetyt hintatiedot pohjautuivat Kuntaliiton ”Tietoja kuntien jätehuollosta” -kyselyjen tuloksiin vuosina 2005–2008, joka on kattavin käytettävissä oleva aineisto jätteen kuljetushinnoista Suomessa.

Jätteenkuljetus on Lahden seudun viranomaisen alueella käytännössä kolmen suuren yrityksen hallinnassa (mielipiteiden jättäjät). Kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa alueelle on käytännössä mahdoton tulla. Toisaalta kunnan järjestämässä kuljetuksessa alueelle on tullut 2 uutta yritystä.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 28: Sivulla 8: ”Nykyisessä jätteenkuljetusjärjestelmässä jätehuoltoon liittymistä ei ole pystytty edistämään alueella.” Perustelu: Molemmissa kuljetusjärjestelmissä vastuu liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen on kiinteistön haltijalla ja valvontavelvollisuus viranomaisilla. Jätelain 39§ mukaan, jätteen kuljettajan on vähintään neljännesvuosittain annettava sähköisesti muokattavassa muodossa ajantasaiset tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle kiinteistöistä, joilta jätettä on 35 §:n tai 41 §:n 3 momentin mukaisesti noudettu, sekä jäteastioiden tyhjennyskerroista kiinteistöittäin ja jätelajeittain. Kuljetusjärjestelmästä riippumatta jätehuoltoviranomaisen tulee siis laatia seurantaan soveltuva rekisteri, millä liittymisastetta voidaan seurata ja rajallisia resursseja kohdentaa oikein. Jos viranomaisella on resurssipula, eikä hän pysty toteuttamaan hänelle osoitettuja viranomaistehtäviä, tulee

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

jätehuoltoviranomaisen tehtäviin resursoida lisää henkilöstöä eikä näitä tehtäviä voi siirtää yksityisoikeudelliselle osakeyhtiölle.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kuljetusjärjestelmään liittymisen edistäminen ei liity kuljetusrekisteriin, vaan kehottamiseen ja jätehuoltoon liittämiseen tarvittavaan resurssiin. Jätelain perustelujen (HE 199/2010 vp) mukaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistöjen liittyminen kuljetusjärjestelmään ja jätteen käsittelypaikka sen sijaan varmistuvat ilman erityisiä toimenpiteitä kuljetusten järjestämisen yhteydessä. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa liittyminen tapahtuu keskitettyyn järjestelmään yhden asiakaspalvelun kautta.

Jätelautakunta on tehnyt liittymisseurantaa kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen alueella Asikkalassa 2017–2019. Liittymiskehotus lähetettiin 3 494 kiinteistölle. Koko prosessiin kirjeiden lähettämisestä, jätehuoltoviranomaisella meni noin 19 henkilötyökuukautta yhden kunnan osalta. Jätehuoltoviranomainen teki hallintopakkopyynnön Asikkalan kunnan ympäristöviranomaiselle noin 1 400 asikkalalaisen kiinteistöstä, joiden asukkaat ja omistajat olivat vastaanottaneet kirjeen, mutta eivät olleet hoitaneet jätehuoltoaan kuntoon. Asikkalan kunnan laskelmien mukaan silloisilla resurssilla, jos kyseisiin kiinteistöihin kohdistetaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen resurssista neljäsosa, hallintopakkojen käsittely olisi vienyt 50 vuotta.

Hämeen Kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja L&T Oyj: Asiavirhe / väärä johtopäätös 29: Sivulla 8: "Nykyisessä jätteenkuljetusjärjestelmässä ympäristönsuojeluviranomaisten resurssit riittävät valvomaan vain yksittäisiä tapauksia. Perustelu: Kuljetusjärjestelmämuutos ei muuttaisi millään tavalla ympäristönsuojeluviranomaisten käytössä olevia resursseja. Tämä on viranomaiselle osoitettu tehtävä, jota ei voi antaa yksityisoikeudelliselle taholle. Kummassakaan jätteen kuljetusjärjestelmässä resurssit eivät riitä valvomaan kuin ainoastaan yksittäisiä tapauksia ilman riittävää resurssointia ja oikeanlaisia valvontatyökaluja, mitkä ovat kuljetusjärjestelmästä riippumattomia.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ainoastaan ympäristönsuojeluviranomainen voi liittää liittymättömät kiinteistöt jätteenkuljetukseen. Jätelain perustelujen (HE 199/2010 vp) mukaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistöjen liittyminen kuljetusjärjestelmään ja jätteen määränpää sen sijaan varmistuvat ilman erityisiä toimenpiteitä kuljetusten järjestämisen yhteydessä.

3.5. Yksityishenkilöt

MIELIPITEEN ANTAJA, KUNTA	MIELIPIDE	VASTINE
YKSITYISHENKILÖ, LAHTI	Kyllä on aika saada jätteen keräys kunnan kilpailuttamaan alue keräykseen että jäteautojen jatkuva ralli Ankkurin alueella vähenee. Kun yksi lähtee niin kohta tulee toinen muutaman metrin päästä tyhjentämään toisen kiinteistön astiaa tai tukkimaan pelastustietä tai katuja ja jalkakäytävää.	
YKSITYISHENKILÖ, LAHTI	Jokainen varmasti ymmärtää, että kolme jäteautoa ajamassa samaa reittiä kuluttaa dieseliä enemmän kuin yksi auto. Tuollainen saastutus ei sovi Green cityyn. Lisäksi jäteautot muodostavat vaaran lapsille pihakaduilla. Vain yksi vaarallinen jäteautot säännölliseen aikaan on pienempi riski. Omakotitaloja kannattaisi kannustaa yhteisiin jäteastioihin naapurinsa kanssa, se kaunistaisi kaupunkikuvaa ja kannustaisi vähentämään sekajätteen tuottamista kierrättämällä.	
YKSITYISHENKILÖ, LAHTI	Olen odottanut tätä nykyisen järjestelmän alusta lähtien. Ei ole mitään mieltä palvoa yksityisiä palveluita niin paljon, että samalla kadulla liikkuu vaikka kuinka monen firman keräilyautoja. Se ei voi tulla halvemmaksi eikä ympäristön parhaaksi kuin keskitetty keräily.	
YKSITYISHENKILÖ, LAHTI	Kimppa-astioiden pitoa ei tulisi enää sallia, koska täällä omakotitalolähiössä Patoseudulla tätä käytetään väärin. Asukkaat	

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

sopivat naapurin kanssa "kimppa-astiasta", mutta välttääkseen täyttämästä naapurin astiaa ja tyhjennysmaksuja polttavat ihan kaiken palavan, mm. muovit, pahvit ja paperit naapurin astiaa ja tyhjennysmaksuja polttavat ihan kaiken palavan, mm. muovit, pahvit ja paperit vanhoissa saunan uuneissaan tai takoissa. Ja maatuivat heitetään avokompostoriin, kun näin on "aina vanhoissa saunan uuneissaan tai takoissa. Ja maatuivat heitetään avokompostoriin, kun näin on "aina tehty". Aiheuttaa rottaongelmaa, eikä pyykkien kuivattaminen ulkona saati petivaatteiden tuulettaminen pakkasella onnistu, koska kitkerä savun haju tarttuu kaikkeen mitä jättää ulos.

YKSITYISHENKILÖ, LAHTI

Vahva EI ,mikä ei muuttuu autoja kulkee edelleen lähes samaan tahtiin kuin ennen koska asukkailla on eri aikaisia käyntikertoja.

Asukkaiden erilaiset tyhjennysvälit ovat jätehuoltomääräyksiin liittyvä asia. Tyhjennysvälit määritellään pienikiinteistöillä viikkotasoisina, jolloin kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa tietyllä alueella kaikkien kiinteistöjen jäteastiat tyhjennetään samana päivänä niillä kiinteistöillä, jotka ovat kyseisellä viikolla tyhjennys vuorossa (esim. kerran kuukaudessa tyhjennyksen tilanneiden samalla alueella sijaitsevien jäteastioiden tyhjennykset suoritetaan samana päivänä).

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

YKSITYISHENKIÖ, KUNTA EI TIEDOSSA	Salpa Kierto vain saa vallan hinnoitella mielin määrin perusmaksuja ja kuljetuksia niin kuin on käynyt jo nyt näiden jätepisteiden kanssa ja nythän kun kaikkia ruvetaan keräämää on tämä vuosimaksu kertaantuu ja on päällekkäin muiden maksujen kanssa.	Lahden seudun jätelautakunta päättää maksuista. Salpakierto Oy esittää Lahden seudun jätelautakunnalle mahdolliset maksujen korotustarpeet ja perusteet niille. Vuosittain perittävä jätehuollon perusmaksu ei liity jätteenkuljetukseen.
	Mikä on tämä energian jätteen homma kun se pitää lopettaa juuri kun osa kansaa sitä oppi käyttämään, jos on vain kaatopaikkajäte on siellä löytyvät kaikki maan ja taivaan väliltä jota on sitten työläs lajitella. Vai perustuuko tämä kun on yksi astia tulee käyntikertoja enemmän ja sitä myötä tuloja ja ralli ei muutu mihinkään, eihän tässä ole mitään järkeä.	
	Itselläni on lähe 10 eri jakea jota kerään ja vien keräyspisteelle ja homma toimii erittäin hyvin. Kiitos.	
	Jos jätteiden kuljetus siirtyy keskitetyksi, niin Hinnat tulevat nousemaa.	Lahden seudun jätelautakunta päättää jätemaksuista. Salpakierto Oy esittää Lahden seudun jätelautakunnalle mahdolliset maksujen korotustarpeet ja perusteet niille.
	Nykyinen järjestelmä on täysin riittävä ja varmasti urakoitsijat osaavat itse määrittää ajoreittinsä. Ei siinä tarvita "virkamiehiä" .	Jätehuollon operatiivinen toteutus ei ole virkamiestyötä. Kunnanjärjestämä kuljetus tarkoittaa käytännössä sitä, että Salpakierto Oy, jolle kunnat ovat sopimuksella siirtäneet jätehuollon operatiivisen toiminnan kilpailuttaa keskitetysti kuljetukset, reitittää ajoreitit alueellisesti asiakkaiden tilaamien tyhjennysvälien mukaisesti ja hoitaa asiakaspalvelun, laskutuksen ja jätteen vastaanoton sekä sen käsittelyn.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jos laskutus kulkisi Salpakierron kautta, Tulisi hinnat tuplaantumaan .

Omakotiliiton Kunnalliset maksut omakotitaloissa 2020 -selvityksen mukaan asiakashinnat ovat riippuen kunnan koosta pääasiallisesti - 50 % halvemmat kunnan keskitetyssä järjestelmässä kuin kiinteistönhaltijan järjestelmässä.

Liite 1. Jätehuoltoviranomaisen yksityiskohtainen vastine kuljetusyritysten tilaamaan selvitykseen

Jätehuoltoviranomaisen vastineyhteenveto kuljetusyritysten mielipiteenä toimittamaan selvitykseen

Selvitys perustuu olennaisilta osin jätehuoltoviranomaisen vuoden 2017

kuljetusjärjestelmäpäätöksen perusteena olleeseen raporttiin ja keskittyy *Alueella on tarjolla yksityisiä jätteenkuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin* –edellytyksen tarkasteluun.

Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan alueella ei ole tarjolla jätteenkuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin ja asiaa ei ollut syytä arvioida toisin Rambollin tekemän selvityksen perusteella. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2). Tilanne ei ole olennaisesti muuttunut ensimmäisen edellytyksen osalta edellisen vuoden 2017 päätöksenteon jälkeen.

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen selvityksessä ei ole tuotu esille sellaista tietoa, jota ei olisi ollut viranomaisen selvityksessä. Sen sijaan kuljetusyrityksen selvityksessä ei ole ollut käytettävissä niin laajaa ja kattavaa lähtötietoaineistoa kuin viranomaisella, koska osa aineistosta ei ole yksityisen tahon käytettävissä.

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen tilaama selvitys on suurelta osin jätelain tulkintaa. Esitetyt laintulkinnat eivät kuitenkaan ole kuljetusjärjestelmäselvityksessä huomioonotettavia uusia perustietoja, vaan ne otetaan huomioon mielipiteen antajien mielipiteenä.

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen tilaama selvitys ei muuta jätehuoltoviranomaisen raportin johtopäätöksiä. Jätelain edellytykset kiinteistöhaltijan järjestämälle kuljetukselle ei täyty. Kuntaliiton lausunnon mukaan Rambollin selvityksessä ei ole esitetty riittävää selvitystä jätelain 37 §:n 1 momentissa säädettyjen kaikkien edellytysten täytymisestä

Ehto 1: Alueella on tarjolla yksityisiä jätteenkuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin

Asikkalassa, Heinolassa, Padasjoella Hollolassa ja Lahdessa on paljon saarikiinteistöjä. Lisäksi kaikissa muissa kunnissa paitsi Heinolan taajamassa on haja-asutusalueilla myös tien kantavuuden kannalta haasteellisia tyhjennyskohteita. Kyseisiä jätehuollon kannalta ongelmallisia alueita ei ole tarkasteltu lainkaan. Selvityksessä on aiemmin todettu ko. alueiden osalta, ettei kyseisenlaisilla alueilla sijaitsevien kiinteistöjen ei tarvitse kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa järjestää kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta. Selvityksessä on todettu ettei alueita, joille ei voi järjestää kotinoutopalvelua tule tarkastella selvityksessä.

Jätelain mukaan ei tule ensisijaisesti arvioida kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jättämistä. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) todetaan, että kotitalouksilla on oltava oikeus palvelun helppouteen, saatavuuteen ja toimivuuteen kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa. Alueellista rajausta laajoille haja-asutusalueille kotinoutopalvelun ulkopuolelle ei siten tule tehdä siksi, että kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus halutaan säilyttää asukkaiden palveluiden helppouden ja edullisuuden kustannuksella.

Kuljetusyrityksen tulee viedä jätteet Salpakierto Oy:n vastaanottoon. Tyhjennyksestä veloitettavan käsittelymaksun tulee vastata Salpakierron laskuttamaa jätetaksan mukaista käsittelymaksua. Käsittelymaksun tulee siis olla samankokoisesta astiasta sama kaikilla asiakkaila, ellei astioita punnita. Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen alueella ei ole käytössä punnitsevia jäteautoja. Selvityksessä ei ole tarkasteltu käsittelymaksujen eroja.

Kuljetusyritysten tilaamasta selvityksen keskeiset puutteet:

1. Energijätteen kuljetus- ja hintatiedot. Selvityksessä on tarkasteltu vain sekajätettä, joka on puolet sekalaisesta yhdyskuntajätteestä. Päättöksenteko koskee sekalaista yhdyskuntajätettä eli seka- ja energijätettä. Selvityksessä tulee tarkastella jätehuollon toimintaa nykyisessä tilanteessa.
2. Selvityksessä ei ole tarkasteltu kiinteistöjä, joille on huono tai puuttuva tieyhteys ja kiinteistöittäisen kuljetuksen järjestäminen on sen vuoksi haastavaa.

Ehto 2: Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Jätehuollon kokonaisuus koostuu jätteen keräyksestä, kuljetuksesta ja käsittelystä. Jätehuollon yleisessä toimivuudessa ja alueellisessa kehittämisessä tarkastellaan koko ketjun toimivuutta.

Selvityksessä esitetään, että nykyinen järjestelmä edistää jätehuollon yleistä toimivuutta ja alueellista kehittämistä, koska se säilyttää alueella nykyisin toimivien jätteenkuljetusyritysten taloudelliset toimintaedellytykset ja järjestelmällä ei ole vaikutusta jätteenkäsittelyyn.

Ympäristövaikutusten osalta selvitys tukeutuu tietopohjassa pääosin CO₂-päästöselvityksiin yksittäisiin tietoihin roskaantumisesta

Kuljetusyritysten tilaamasta selvityksen keskeiset puutteet:

1. Järjestettyyn jätteenkuljetukseen liittyneiden kiinteistöjen määrä. (Kuntaliiton Yleiskirje 5/80/2013 29.1.2013) Selvityksessä on esitetty vain maantieteellisesti kolmen yrityksen asiakkaat eikä tietoja ole verrattu kuljetusvelvollisiin.
2. Viranomaisten käytännön mahdollisuudet seurata ja valvoa jäteastioiden tyhjennyksiä ja jätteenkuljetusta. (Kuntaliiton Yleiskirje 5/80/2013 29.1.2013)
3. Eri järjestelmien vaikutukset kunnan jätelaitoksen käsittelyjärjestelmään ja sen kehittämiseen. (Kuntaliiton Yleiskirje 5/80/2013 29.1.2013) Jätteen käsittelytoiminnasta vastaavaa tahoa, Salpakierto Oy:tä ei ole tunnistettu keskeiseksi alan toimijaksi ja yhteistyökumppaniksi. Jätehuollon toimivuuden ja alueellisen kehittämisen arviointi ei ole siten riittävää.
4. Jätehuoltomääräysten noudattaminen (Kuntaliiton Yleiskirje 5/80/2013 29.1.2013)
5. Tyhjennysten toimivuus, roskaantumistapaukset (Kuntaliiton Yleiskirje 5/80/2013 29.1.2013)
6. Lausunto ympäristönsuojelu- ja terveystoimintaviranomaisilta (Kuntaliiton Yleiskirje 5/80/2013 29.1.2013)

Ehto 3: Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Koska selvityksessä ei ole tarkasteltu riittävän kattavasti jätelain 37.1 §:n kolmannen kohdan edellytyksiä, ei selvityksessä voida myöskään tehdä johtopäätöstä tästä asiakohdasta.

Kiinteistön haltijan järjestämästä kuljetuksesta tuodaan kotitalouksien kannalta esille vain asiakaslähtöinen palvelutarjonta. Selvityksessä ei perustella mikä palvelutarjonnassa on parempaa eli palvelun laatua ei verrata Kuntaliiton yleiskirjeen mukaisesti kunnan järjestämään kuljetukseen.

Merkille pantavaa on, että selvityksessä ei ole otettu kantaa siihen onko uusien yritysten mahdollista tulla nykyisin markkinoille.

Kuljetusyritysten tilaamasta selvityksen keskeiset puutteet:

1. Uusien yritysten markkinoille tulon edellytysten arviointi kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ei ole arvioitu.
2. Kolmen suurimman yrityksen (tilaajien) edellytyksiä toimia kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ei ole arvioitu. Selvityksessä viitataan yleisesti, että yrityksen toiminta voi taantua, jos se ei voita urakoita.

Selvitys ja yksityiskohtaiset vastineet

SELVITYS JÄTELAIN 35 §:N JA 37 §:N MUKAISTEN EHTOJEN TÄYTTYMISESTÄ LAHDEN SEUDUN JÄTELAUTAKUNNAN ALUEELLA

Päivämäärä **12.10.2022**

Laatijat **Heikki Savikko, Joonas Hokkanen, Juho Mäkelä**

1. TAUSTA

1.1 JÄTTEENKULJETUSJÄRJESTELMÄT

Kuntavastuullisten sekajätteiden keräys voidaan järjestää kahdella tapaa, joko kiinteistön haltijan järjestämänä jätteiden keräyksenä tai kunnan järjestämänä jätteiden keräyksenä. Jätteet on kuljetettava molemmissa keräysjärjestämistavoissa kunnan määräämään paikkaan.

Kiinteistön haltijan järjestämällä jätteenkuljetuksella tarkoitetaan jätteenkuljetusta, jossa kiinteistön haltija (asukas) vastaa jätteenkuljetuksen hankkimisesta sopimalla asiasta yksityisen jätteenkuljetusyrityksen kanssa jätehuoltomääräysten mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa, että asukas kilpailuttaa itse alueella toimivia jätteenkuljetusyrityksiä ja valitsee niistä itselle sopivimman, jonka kanssa asukas tekee sopimuksen jäteastioiden tyhjentämisestä jätehuoltomääräysten mukaisten tyhjennysvälien puitteissa. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätteenkuljetusyritys laskuttaa kiinteistön haltijaa heidän keskinäisen sopimuksensa mukaisesti.

Kunnan järjestämällä jätteenkuljetuksella tarkoitetaan jätteenkuljetusta, jossa kunta tai kuntayhtiö vastaa jätteenkuljetuksen kilpailuttamisesta sekä tilaamisesta kiinteistöiltä jätehuoltomääräysten mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kunta tai kuntayhtiö kilpailuttaa urakka-alueittain, esimerkiksi kunnittain, kaikki alueen tyhjennykset ja solmii määräaikaisen, tyypillisesti 3 – 5 vuoden, tyhjennysopimuksen kilpailutuksen voittaneen jätteenkuljetusyrityksen kanssa. Kilpailutuksen voittaneesta jätteenkuljetusyrityksestä tulee urakoitsija, jolloin kuljetusyrityksen ja jätteenhaltijan (asukas) välille ei synny sopimussuhdetta. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistön haltijoita laskutetaan jätehuoltoviranomaisen määräämän jätetaksan ja jätemaksun mukaisesti.

Jätelain (646/2011) pykälissä 35 ja 37 on esitetty vähimmäisvaatimukset jätteenkuljetuksille. Jätelain 35 § mukaiset vaatimukset koskevat molempia kuljetusjärjestelmiä ja niiden mukaan:
– Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

– Kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa on noudatettava kunnan jätehuoltomääräyksiä. Jäte on toimitettava kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan. Jätelain 35 §:n 4 momentin mukaan kunta voi päättää, että sekalaisen yhdyskuntajätteen

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei järjestetä alueella, jossa on hankalat kulkuyhteydet, vähän jätteen haltijoita tai vähän kuljetettavaa jätettä, jollei kuljetusta ole ympäristö- tai terveyssyistä pidettävä tarpeellisenä. Silloin, jos kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei ole mielekästä järjestää kyseisille kiinteistöille, kunnan tulee ensisijaisesti harkita alueen/kiinteistön rajaamista kokonaan kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jätelain 35 §:n 4 momentin mukaisesti. Asiassa tulee huomioida, ettei rajauspäättös ole kuljetusjärjestelmäriippuvainen. Kunnan tulisi tarkastella rajauspäättöksen tarpeellisuutta, vaikka käytössä olisi kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Esimerkiksi riittämättömät tieolosuhteet tai saarikiinteistöt eivät ole kuljetusjärjestelmästä riippuvaisia.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Hallinto-oikeus toteaa edellisessä Lahden seutua koskevassa päätöksessä, että erityisalueilla, kuten saaristossa, jätteenkuljetuksen toteuttaminen kiinteistön haltijan järjestämänä on jo yleisesti arvioiden vaikeaa. Jätteenkeräyksen järjestäminen aluekeräyspisteiden avulla on lähtökohtaisesti mahdollista vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Kiinteistökohtaista kuljetusta on myös jouduttu täydentämään aluekeräyspisteillä.

Jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Hallinto-oikeus on edellisessä päätöksen perusteluissa todennut, että aluekeräyspistepalveluiden puute on arvointikriteeri. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Jätelain mukaan ei tule ensisijaisesti arvioida kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jättämistä. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) todetaan, että kotitalouksilla on oltava oikeus palvelun helppouteen, saatavuuteen ja toimivuuteen kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa. Alueellista rajausta laajoille haja-asutusalueille kotinoutopalvelun ulkopuolelle ei siten tule tehdä siksi, että kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus halutaan säilyttää asukkaiden palveluiden helppouden ja edullisuuden kustannuksella. Kotinoutopalvelu on aina tarkoituksenmukaisin ja edullisin jätteenkuljetuspalvelu, jos se on mahdollista. Mikäli tehdään alueellinen rajausta, kotinoutopalvelua ei saa tarjota, vaikka se joillakin kiinteistöillä olisi jätekimpan avulla tai tieyhteyksien puolesta mahdollista.

Jätelain 37 §:ssä on asetettu lisävaatimuksia kiinteistön haltijan järjestämälle jätteiden kuljetukselle, joiden mukaan:

- Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.
- Päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Jätelain 38 § mukaisesti kunnan on ennen 35 §:n 4 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tai muuttamista varattava kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta. Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä. Kunnan on tiedotettava edellä tarkoitetusta päätöksestään yleisesti kuntalaisille ja julkaistava päätös tietoverkossa.

1.2 PÄÄTÖS JÄTTEENKULJETUSJÄRJESTELMÄSTÄ

Päijät-Hämeessä päätöksen jätteenkuljetusjärjestelmästä tekee Lahden seudun jätelautakunta, joka toimii kuntien yhteisenä jätehuoltoviranomaisena. Jätelautakunnan toimialueeseen kuuluu 9 kuntaa: Asikkala, Heinola, Hollola, Kärkölä, Lahti, Myrskylä, Orimattila, Padasjoki ja Pukkila. Aiemmat kuljetusjärjestelmään liittyvät päätökset on tehnyt Päijät-Hämeen jätelautakunta, joka muuttui Lahden seudun Jätelautakunnaksi 1.8.2021.

Päijät-Hämeen Jätelautakunta on vuonna 2014 päättänyt (16.1.2014 § 3, 6.3.2014 § 8 ja 10.4.2014 § 13), että jätteenkuljetus järjestetään kiinteistönhaltijan järjestämänä. Itä-Suomen hallinto-oikeus on kumonnut päätöksen ja palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi jätelautakunnalle 16.2.2016. Hallinto-oikeus perusteli päätöstään riittämättömillä selvityksillä, eikä lautakunnan päätös täyttänyt hallintolain vaatimuksia asian selvittämisestä ja päätöksen perustelemisesta.

Päijät-Hämeen jätelautakunta päätti uudelleen 16.2.2017 (§ 6), että jätteenkuljetus kunnan vastuulle kuuluvien yhdyskuntajätteiden osalta, pois lukien sako- ja umpikaivolietteen, Asikkalassa, Heinolassa, Hollolassa, Lahdessa, Myrskylässä, Orimattilassa, Padasjoella, Pukkilassa ja Sysmässä järjestetään jätelain 37 §:n mukaisena kiinteistönhaltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Päijät-Hämeen jätelautakunta korjasi päätöstä 30.3.2017 (§ 9) siten, että päätös ei koske Heinolan haja-asutusalueen yhdyskuntajätteen, Heinolan taajama-alueen biojätteen, Sysmän hajaasutusalueen yhdyskuntajätteen, Orimattilan taajama-alueen biojätteen ja Orimattilan Artjärven yhdyskuntajätteen kuljetusta.

Vuoden 2017 päätöksessä on todettu muun ohella, että puolueettomassa selvityksessä on osoitettu, että jätelain 37 §:ssä asetetut edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle täyttyvät. Asianosaisina olevat jätteenkuljetusyritykset ovat toimittaneet kyseisen selvityksen Päijät-Hämeen jätelautakunnalle jätteenkuljetuksista virkamiestyönä tehtyyn selvitykseen esittämänsä mielipiteen liitteenä. Kuntien antamista lausunnoista Asikkalan kunnanhallitus, Asikkalan ympäristölautakunta, Heinolan ympäristö- ja rakennuslautakunta, Heinolan tekninen lautakunta, Hollolan tekninen lautakunta, Hollolan valvontajaosto, Lahden rakennus- ja ympäristölautakunta, Orimattilan kaupunginhallitus, Orimattilan ympäristölautakunta, Padasjoen valvontajaosto, Padasjoen kunnanhallitus, Pukkilan kunnanhallitus, Sysmän kunnanhallitus ja Sysmän teknisen lautakukunnan lupajaosto ovat lausuneet kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen säilymisen puolesta.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus kumosi Päijät-Hämeen jätelautakunnan päätökset (16.2.2017 § 6, 30.3.2017 § 9) ja palautti asian jätelautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi valituksenalaisella päätöksellään Myrskylän kunnan, Salpausselän Luonnonystävät ry:n, A:n, B:n, C:n ja D:n sekä E:n, F:n, G:n ja H:n valitusten johdosta.

Hallinto-oikeuden päätöksestä valitettiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen, missä Lassila & Tikanoja Oyj on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja että Päijät-Hämeen jätelautakunnan päätökset 16.2.2017 ja 30.3.2017 pysytetään voimassa. Korkein hallinto-oikeus tutki asian, hylkäsi valituksen ja palautti asian uudelleen valmisteltavaksi, koska päätöksenteossa oli puutteelliset selvitykset ja perustelut (KHO 2476/2019 Muu päätös). KHO:n päätöksen mukaan:

- kaikille kiinnostuneille varattu mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä jätelain 38 §:ssä tarkoitetulla tavoin on koskenut vain virkатыönä laadittua selvitystä,
- jätelautakunnan päätöksessä päätöksen perusteluissa ei ole yksityiskohtaisemmin esitetty, millä perusteella lautakunta on päättänyt pitämään Rambollin laatimaa selvitystä luotettavampana kuin virkатыönä laadittua selvitystä,
- kummassakaan jätelautakunnan käytössä olleessa selvityksessä ei ole kattavasti käsitelty kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja tai eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaajamia ja niitä ympäröiviä maaseutumaisia alueita, eikä vertailtu sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat erityyppisillä alueilla.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Edellä kuvatun mukaisesti, kaikki aikaisemmat päätökset jätteenkuljetusjärjestelmästä on palautettu uudelleen käsiteltäväksi puutteellisten selvitysten ja perusteluiden takia. Kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta ei ole todettu jätelain vastaiseksi, vaan päätökset tulee perustua riittäviin selvityksiin ja ne tulee perustella yksityiskohtaisemmin ottaen huomioon kuntien yhdyskuntarakenteet ja eri luonteiset alueet.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kumpikaan vuoden 2017 lautakunnan päätöksen perusteena olleista selvityksistä ei ollut hallinto-oikeuden mukaan riittävä lautakunnan tekemän päätöksen perusteeksi, joka oli esityksen vastaisesti kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus.

Viranomaistyönä tehty selvitys on kuitenkin riittävä tarkastelu selvittämään, ettei jätelain 37 § ehdot täyty ja lain mukaan tulee tällöin siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. HAO:n (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) ja KHO:n (KHO 27.5.2019 2730/1/18) tekemien aiempien päätösten perusteella virkamiestyönä lautakunnalle tehdyllä päätösesityksellä on hyvin suuri painoarvo.

Virkamiestyönä tehtyyn kuljetusjärjestelmätarkasteluun on järjestetty yhteistyötilaisuuksia sekä alueella toimivien kuljetusyritysten kanssa että kuntien ympäristönsuojelusihteerien kanssa. Lisäksi on pyydetty pohjatiedoksi kuljetusyrityksiltä kuljetus- ja hintatiedot kaikista kunnan vastuulla olevien asiakkaiden osalta ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaiselta kirjalliset näkemykset jätehuollon toteutumisesta kunnittain sekä jäteyhtiöltä jätteenkäsittelystä ja suunnitelmia kunnan järjestämän kuljetuksen järjestämisestä, kilpailutuksen, asukkaiden ja jätteenkäsittelyn näkökulmasta.

1.3 TAVOITE JA TARKASTELUN RAJAUS

Tämän selvityksen tavoitteena on arvioida jätelain 35 ja 37§ mukaisten ehtojen täyttymistä Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen toiminta-alueella, missä on käytössä nykyisellään kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä. Tarkastelu tehdään jätelain sekä tuoreimpien hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätösten mukaisesti, ottaen huomioon kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja sekä eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaaajamia ja ympäröiviä maaseutumaisia alueita. Selvityksessä myös vertaillaan korkeimman hallinto-oikeuden Muu päätös 2476/2019 (27.5.2019) mukaisesti, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetty edellytykset toteutuvat erityyppisillä alueilla.

Selvitys koskee ainoastaan alueita, joilla tällä hetkellä on käytössä kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus, eli Asikkalaa, Heinolan taajama-alueita, Hollolaa, Lahtea, Myrskylää, Orimattilaa (pl. Artjärvi), Padasjokea ja Pukkilaa. Osassa paikkatietopohjaisia analyyskejä Sysmä näkyy osana karttakuvia, koska selvityksen aloittamisen aikaan Sysmä kuului vielä Lahden seudun jätelautakunnan toimialueeseen. Sysmän kunnan alueen jätehuollon järjestämisvastuu siirtyi Sysmän kunnalle 18.9.2022 alkaen, joten Sysmän osalta jätelain mukaisten ehtojen täyttymistä ei kuitenkaan arvioida, eikä Sysmää koskevat aineistot ole mukana analyysseissä.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätelain mukaisten ehtojen arvioinnissa huomioidaan ainoastaan sekajätteen kuljetukset, koska muiden erilliskerättävien jätelajien kuljetus tulee siirtymään kunnan järjestämäksi viimeistään vuonna 2024.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kuljetusjärjestelmäpäätös koskee sekalaista yhdyskuntajätettä eli sekajätettä ja energijätettä.

Kunnan päätös kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönotosta voi koskea kuntaa tai sen osaa. Kunta voi lisäksi rajata tällaisen päätöksen koskemaan vain tiettyä jätelajia tai tietynlaatuista jätettä. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Erilliskerättävistä jätelajeista päätetään jätehuoltomääräyksissä. Jätelautakunta hyväksyi jätehuoltomääräysluonnoksen 2.6.2022 ja lähetti sen lausunnoille ja laitoi julkisesti nähtäville. Luonnoksessa esitetään energijätteen keräyksestä luopumista. Jätelautakunta päätti 22.11.2022 energijätteen keräyksen lopettamisesta.

Energijätteestä luopuminen ei ole yhteydessä kuljetusjärjestelmäpäätökseen, vaan liittyy laajemman pakkausjätteen ja erityisesti muovin erilliskeräyksen alkamiseen. Näistä on säädetty jätelaissa ja asetuksessa.

2. AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 AINEISTOT

Selvityksen tyhjennyspisteaineistot koostuvat kolmen suurimman alueella toimivan jätteenkuljetusyrityksen todellisista tyhjennyspisteistä vuonna 2019 ja 2021. Näistä pisteistä oli käytettävissä tyhjennyspisteiden osoitteet, astiamäärät, astiakoot, tyhjennystapahtumat vuoden aikana, tyhjennysrytmit, kuljetushinta, käsittelyhintaa ja jätehuollon kokonaishinta.

Selvityksen aikana alueen operatiivisesta jätteiden tyhjennystoiminnasta vastaaville toimijoille laadittiin kysely, missä kartoitettiin alueiden erityispiirteitä, nykyistä tyhjennysten ja kuljetusten logistiikan optimointia sekä käytössä olevaa kuljetuskalustoa. Muita valmiita julkisesti saatavilla olevia tilastoja ja tietokantoja, joita selvityksessä hyödynnettiin, olivat Tilastokeskuksen Paavo-rajapinta-aineistot, Tilastokeskuksen väestöruutuaineisto 1 km x 1 km, SYKE:n YKR-aluejaot ja VTT:n LIISA-laskentamallin kunnittaiset ajosuoritteet sekä kasvihuonekaasupäästöt.

Lisäksi selvityksessä hyödynnettiin aikaisemmissa alueen jätteenkuljetusjärjestelmäselvityksissä esiintyneitä tietoja mm. jätteenkuljetuksen ajosuoritteista ja onnettomuuksista, toiminnan kehittämistä ja yhteistyöstä eri sidosryhmien välillä, reklamaatioista sekä viranomaisten toiminnasta.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvitys keskittyy yritysvaikutuksiin selvityksen tilanneiden kolmen yrityksen osalta. Selvityksen lähtöaineistosta puuttuu mm.

- Muiden kuljetusyritysten kuljetustiedot
- Muiden kuljetusyritysten jätteenkuljetuspalveluiden hintatiedot
- Lausunnot ympäristönsuojelu- ja terveysturvaviranomaisilta (mm. roskaantumis- ja polttotapaukset)
- Liittymisvelvollisten kiinteistöjen tiedot
- Jätekimppatiedot
- Jätteenkäsittelyn tulevaisuuden kehitysnäkymät

2.2 ARVIOINTIKRITEERIT JA MENETELMÄT

2.2.1 Alueiden erityispiirteet

Alueiden erityispiirteet selvitettiin KHO:n linjausten mukaan. Näiden mukaan päätöksen kohteena olevia alueita tulee tarkastella riittävän yksityiskohtaisesti niin, että alueisiin liittyvät erityispiirteet voitiin ottaa huomioon. Tarkastelussa kiinnitettiin erityisesti huomiota niihin alueiden ominaisuuksiin, joilla on merkitystä jätteenkuljetuksen ja sen kustannusten tai toimivuuden kannalta, kuten asuinkiinteistöjen määrään ja tiheyteen, kuljetusmatkoihin ja alueiden kuljetusoloihin muutoin. Samankaltaiset alueet kunnittain yhdistettiin tarkastelussa, mutta kuljetusolojen kannalta erityyppisiä alueita, kuten esimerkiksi taajamaa, kyliä, pienkyliä ja harvaan asuttua maaseutua tarkasteltiin erikseen.

2.2.2 Kattavuus

Jätelain valmisteluaineistosta on hyvin niukasti tulkinta-apua kattavuuden ja luotettavuuden käsitteiden tulkinnassa. Kattavuutta voidaan tulkita siten kuin se yleiskielessä ymmärretään maantieteellisenä kattavuutena erityisesti alueilla, joissa jätehuoltomääräykset huomioiden kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta tulee olla tarjolla (HE 199/2010 vp mm. 35 §:n yksityiskohtaiset perustelut, YmVM 2010 vp.)

Ratkaisussa KHO 2018:34 korkein hallinto-oikeus on täsmentänyt joitain kriteereitä sille, mitä jätelain 37 §:n 1 momentin edellytysten täyttymistä analysoivalta selvitykseltä edellytetään. Ratkaisun mukaan yksittäisten kuntien alueella voi sijaita jätehuollon järjestämisen kannalta toisistaan poikkeavia alueita, kuten esimerkiksi kaupunkimaisia alueita ja maaseutumaisia harvempaan asuttuja alueita, jolloin erilaisten alueiden ominaispiirteet huomioon otettava tarkastelu on tarpeen päätöksen lainmukaisuuden varmistamiseksi. Kattavuuden merkityksen arvioinnissa on otettava huomioon se, että kiinteistön liittyminen jätehuoltoon tai jätteenkuljetukseen on ensisijaisesti viranomaisvalvontaa. Jätelain 126 §:n mukaan valvontaviranomaisen tulee puuttua jätelain tai sen nojalla annetun asetuksen tai määräyksen rikkomiseen. Tästä johtuen mahdollisesti alhainen liittymisprosentti jätteenkuljetukseen ei ensisijaisesti kerro palvelun kattavuudesta vaan viranomaisten passiivisuudesta.

Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa yksittäinen yritys ei voi mitenkään puuttua tai vaikuttaa siihen, toimiiko kiinteistön haltija säädösten mukaisesti vai laiminlyökö kiinteistön haltija liittymisvelvollisuutensa. Palvelun kattavuutta tuleekin arvioida sen perusteella, onko

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

jätteenkuljetuspalveluita tarjolla kattavasti, ei sen mukaan, miten kiinteistöt ovat liittyneet järjestettyyn jätteiden kuljetukseen.

Näin ollen palvelun kattavuudesta arvioitiin tyhjennysten kattavuus koko maantieteellisellä toiminta-alueella niin, että kaikille tarjottaisiin palvelua tarpeen mukaan. Tarkastelu tehtiin paikkatietopohjaisesti ottaen huomioon todelliset tyhjennyspisteet Lahden jätelautakunnan toimialueella.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Palvelun kattavuus

Kattavuuden osalta tulee tarkastella mitä palveluita yritykset tarjoavat tarkastelualueen erilaisissa osissa. Mikäli asukkaan kiinteistölle ei pääse jäteautolla, jätteenkuljetuspalvelu ei ole tosiasiallisesti saatavilla.

Kuljetuspalvelun hinta ei saa muodostua kuluttajalle kohtuuttomaksi eli mihin hintaan palvelua tarjotaan eri osissa aluetta.

Hallinto-oikeus toteaa yhtenä perusteluna jätelain edellytysten täyttymättömyydelle, että jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jättepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Jätehuoltoon liittymättömät

Kuntaliiton Yleiskirje 5/80/2013 29.1.2013 mukaan kuljetusjärjestelmäselvitykseen tulee selvittää nykytilanteessa järjestettyyn jätteenkuljetukseen liittyneiden kiinteistöjen määrä. (Edellytys: Päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan).

Jätelain mukaan kaikkien asumiseen käytettävien kiinteistöjen tulee olla liittyneitä järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Toimivan kuljetusjärjestelmän yksi perusasioista on, että jätelaki toteutuu myös liittymisen kannalta. Kuljetusyritysten selvityksessä todetaan liittymisprosentin olevan alhainen.

2.2.3 Luotettavuus

Vaatus jätteenkuljetuspalveluiden luotettavuudesta kohdistuu nimenomaisesti jätteenkuljetusyritykseen, niin luotettavuus tarkoittaa ainoastaan sitä, että vähäisiä poikkeuksia

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

lukuun ottamatta jätteenkuljetusyritykset noutavat jätteet sovittuina ajankohtina eikä aikataulun mukaisia tyhjennyksiä jää tekemättä (HE 199/2010 vp mm. 35 §:n yksityiskohtaiset perustelut, YmVM 2010 vp).

Ratkaisussa KHO 2018:34 korkein hallinto-oikeus katsoo luotettavuutta arvioitaessa kyse olisi kuljetusyrityksen palveluntarjonnan luotettavuudesta. Tämä voinee tarkoittaa lähinnä sitä, kuinka luotettavasti alueella toimivat kuljetusyritykset toimivat eli noutavatko kuljetusyritykset jätteet sovittuina ajankohtina tai onko yrityksen toiminnasta tehty huomattava määrä reklamaatioita. Luotettavuutta arvioitiin kuljetusyrityksille, jätehuoltoviranomaisille sekä käsittelypaikoille tulleiden reklamaatioiden avulla ja niiden osuutta kokonaissuoritteista. Luotettavuutta arvioitaessa tarkasteltiin myös, ovatko kaikki kiinteistön haltijat saaneet halutessaan tarvitsemiaan palveluita. Jos jokin kiinteistön haltija ei ole saanut haluamiaan palveluita, selvitetään minkä vuoksi ei palveluita ole tarjottu. Luotettavuutta arvioitiin myös tarkastelemalla, onko kuljetusyritykset toteuttaneet sovitut tyhjennykset ja kuljetukset sopimusten mukaan sekä onko jätteet toimitettu oikeisiin käsittelypaikkoihin..

2.2.4 Kohtuulliset ja syrjimättömät ehdot

Jätelain esitöissä on todettu, että vaatimus palveluiden kohtuullisuudesta ja syrjimättömyydestä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että eri asiakkaita, asiakasryhmiä tai eri alueita ei saisi asettaa palvelun hinnoittelussa perusteettomasti toisistaan poikkeavaan asemaan. Asiakkaiden syrjimätön kohtelu ei sen sijaan tarkoita sitä, että erilaisia asiakkaita tulisi aina kohdella samalla tavalla ja että erilaisissa tilanteissa jätteenkuljetusyrityksen perimä hinta olisi aina kaikilla sama (HE 199/2010 vp mm. 35 §:n yksityiskohtaiset perustelut, Mäenpää: Yleinen hallinto-oikeus (2017), s. 148–149)

Ehtojen kohtuullisuus kytkeytyy vahvasti jätekuljetuksesta perittävien hintojen kohtuullisuuteen. Mahdollista määräävää markkina-asemaa ei saa käyttää kilpailulain vastaisesti hinnoittelussa hyväksi. Määräävän markkina-aseman olemassaolo ei sen sijaan ole kilpailulain tai jätelain vastaista. Jätelain 37 §:n 1 momentin edellytysten arvioinnissa ei näin ollen ole merkitystä sillä, onko jollain yrityksellä mahdollisesti määräävä markkina-asema tietyllä alueella, vaikka se olisikin ainoa alueella toimiva yritys.

Kilpailuoikeuden näkökulmasta tarkasteltuna kohtuuttomalle hinnoittelulle on tunnusomaista, että hinnoilla ei ole yhteyttä tuotettavaan palveluun liittyviin kustannuksiin, eikä hinnan ja kustannusten eriytyminen johdu myöskään mistään kuluttajan erityisesti arvostamasta tuotteen ominaisuudesta.

Kuljetusjärjestelmän osalta arvioitiin ehtojen kohtuullisuutta ja syrjimättömyyttä arvioimalla tilastollisesti hintatasoa ja sen vaihteluita ottaen huomioon jätteen haltijoiden yhdenvertainen oikeus saada tarvittavaa palvelua aiheuttamisperiaatteen ja markkinaehtoisen liiketoiminnan periaatteiden mukaisesti. Analyysissä hyödynnettiin vuonna 2019 tehtyjä aluekohtaisia jätteenkuljetuksen hintajakaumia, arvioituja yritysten kustannusrakenteita sekä yrityskohtaisia hinnan vaihteluita ja hintavaihteluiden perusteluita. Jätteenkuljetusyrityksissä ei ole muuttunut kustannusrakenne tämän jälkeen, mutta hintoihin on tullut indeksikorotuksia. Indeksikorotukset huomioitiin analyysissä laskemalla tilastolliset muutokset eri aineistojen välillä. Lisäksi arvioinnissa huomioitiin laadullisesti kuljetusten laadun vaatimukset, kuten mm. kokovaatimukset ja erityiskalusto sekä toiminta-alueet ja kertyvät jätemäärät.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Hallinto-oikeus toteaa päätöksessään 18/0173/2, että osalla alueesta tosiasiallisesti liikennöi kuitenkin ainoastaan yksi yrittäjä, mitä ei voida pitää myönteisenä seikkana kotitalouksien kannalta.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Yrityksien selvityksistä ei ole tullut esille mihin perustuu, että käsittelyhinnat eroavat yrityksen asiakkaiden suhteen, kun käytössä on samankokoiset jäteastiat. Määräävän markkina-aseman olomassaolon ei voida katsoa edistävän kuntalaisten jätteenkuljetusta.

2.2.5 Kunnallinen toimivuus ja alueellinen kehittäminen

Jätelain valmisteluaineistosta on niukasti tulkinta-apua jätelain 37 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainittujen käsitteiden mm. toimivuuden tulkinnassa. Hallituksen esityksen mukaan kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta ei voisi ottaa käyttöön, jos se heikentää jätehuollon yleistä toimivuutta alueella (HE 199/2010 vp mm. 37 §:n yksityiskohtaiset perustelut)

Käsitteitä tulkittaessa on huomioitava, että asiassa on kyse vain jätteenkuljetuksesta ja sen mahdollisesta vaikutuksesta jätehuollon yleiseen toimivuuteen. Jätelain 32 ja 46 §:n mukaan jätehuollon järjestäminen kuuluu kunnalle ja kiinteistöiltä kerätty ja poiskuljetettu jäte on toimitettava kunnan järjestämään jätehuoltoon (pois lukien tuottajavastuun alainen jäte, joka tulee toimittaa tuottajan järjestämään jätehuoltoon). Jätehuollon toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia tulisikin arvioitu alueellisena kokonaisuutena, ottaen huomioon kuntavastuullinen sekä markkinaehtoinen jätehuolto. Aikaisemmissa oikeuskäsittelyissä jätteenkuljetusyritysten kiinnostusta alueellisen jätehuollon kehittämiseen on pidetty osaltaan myös osoituksena kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen yleisen toimivuuden kannalta myönteisenä asiana (Hämeenlinnan HaO 20.11.2017 t. 17/0495/2 ja Hämeenlinnan HaO 20.11.2017 t. 17/0496/2). Myös korkein hallinto-oikeus yhtyi hallinto-oikeuden perusteluihin kyseisiä ratkaisuja koskevissa päätöksissään KHO 23.7.2018 t. 3566 (muu päätös) ja KHO 23.7.2018 t. 3567 (muu päätös)).

Kunnallista toimivuutta ja alueellista kehittämistä arvioitiin laadullisesti. Arvioinnissa tarkasteltiin, miten kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus edistää ja tukee eri toimijoiden yhteistyötä jätehuollossa, tukeeko kuljetusjärjestelmä jätehuollon alueellista kehittämistä kokonaisuutena sekä missä määrin kuljetusyritykset ovat ilmaisseet halukkuutta alueellisen jätehuollon kehittämiseen.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kuljetusjärjestelmätarkastelussa tehdään päätös vain kunnan vastuulla olevan jätteen (35 §) jätteenkuljetuksesta. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) on kuitenkin arvioitu, että keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellista toimintaa koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa.

Kuntaliiton Yleiskirje 5/80/2013 29.1.2013 mukaan jätelain 37 §:n 2. edellytyksen (Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä) osalta tulee selvittää

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

- Viranomaisten käytännön mahdollisuudet seurata ja valvoa jäteastioiden tyhjennyksiä ja jätteenkuljetusta.
- Eri järjestelmien vaikutukset kunnan jätelaitoksen käsittelyjärjestelmään ja sen kehittämiseen.

Kunnalliseen jätehuoltoon ei kuulu markkinaehtoinen jätehuolto, eikä markkinaehtoista jätettä tule käsitellä jäteyhtiön jätelaitoksissa, mikäli ei ole kyse TSV-jätteestä. Markkinaehtoinen jätehuolto ei ole kuljetusjärjestelmäasia, eikä sillä näin ollen ole tekemistä jätelain mukaisten edellytysten kanssa.

2.2.6 Terveys ja ympäristövaikutukset

Jätelain mukaan kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus ei saa aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle eikä ympäristölle. Silloin erot mm. kuljetusjärjestelmien välisissä liikenteen kasvihuonekaasupäästömääriä ei ole arviointikriteeri vaan se, onko kuljetusjärjestelmästä muodostuvat päästöt sellaisia, että ne aiheuttavat vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jätteenkuljetusten ympäristön- ja terveydensuojelullinen näkökulma onkin jo huomioitu ammattimaisesti jätteitä kuljettavien yritysten velvollisuudella rekisteröityä ELY-keskusten ylläpitämään jätehuoltorekisteriin. Yksi rekisteriin hyväksynnän edellytys on, että yritys harjoittaa jätteenkuljetustoimintaa aiheuttamatta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle (Jätelain 95 §). Hyväksymismenettelyssä viranomainen tarkistaa yrityksen edellytykset kuljettaa jätettä lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Jätettä saa kuljettaa ammattimaisesti vain rekisteröidyt yritykset. Rekisteröinti koskee kaikkea ammattimaista jätteenkuljetusta kuljetusjärjestelmästä riippumatta.

Viranomainen on jo päätöksellään todennut rekisteröinnin yhteydessä jätteenkuljetusyrityksen hoitavan jätteenkuljetusta tavalla, joka ei vaaranna ympäristöä tai terveyttä. Jos näin ei ole, ei yritystä hyväksytä jätehuoltorekisteriin, eikä se näin ollen voi tarjota ammattimaisesti jätteenkuljetuspalveluja kiinteistön haltijoille tai kunnalle. Tämän vuoksi kohdan ”eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle” tulkinnassa tulisi keskittyä varsinaisiin kuljetusjärjestelmään liittyviin seikkoihin, kuten jätehuoltomääräysten noudattamiseen ja mahdolliseen roskaantumiseen, koska viranomainen on jo todennut kuljetustoiminnan olevan jätelainsäädännön vaatimusten mukaista hyväksyessään yrityksen jätehuoltorekisteriin.

Selvityksessä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen ympäristö ja/tai terveys haittaa ja/tai vaaraa arvioitiin selvittämällä tyhjennysten toimivuutta ja jätteiden asianmukaista käsittelyyn toimittamista tehtyjen reklamaatioiden kautta. Lisäksi arvioitiin kuljetuksissa muodostuvia melu- ja kasvihuonekaasupäästöjä ja niiden suhteutumista päästö- ja melurajoihin.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätelaki ei edellytä vaaran tai haitan osoittamista. Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetusta ei voisi ottaa käyttöön, jos lisää vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen (HE 199/2010 vp).

Kuntaliiton Yleiskirje 5/80/2013 29.1.2013 mukaan jätelain 37 §:n 2. edellytyksen (Ei aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle) osalta tulee selvittää ennen päätöksentekoa:

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

- Jätehuoltomääräysten noudattaminen
- Tyhjennysten toimivuus, roskaantumistapaukset
- Kuljetusten aiheuttama liikenne ja päästöt eri järjestelmissä
- Muut erot järjestelmien päästöissä ja ympäristövaikutuksissa
- Lausunto ympäristönsuojelu- ja terveystoimistoilta

Kuljetusyritysten selvityksessä ei ole käsitelty lainkaan jätehuoltoon liittymättömien kiinteistöjen aiheuttamia ympäristö- ja terveysongelmia kuten, roskaantumista ja jätteenpolttoa, mikä edelleen aiheuttaa liian matalissa lämpötiloissa tapahtuvasta jätteenpoltosta terveydelle haitallisia pienhiukkas- ja PAH-päästöjä, huomioitu lausuntoja ympäristönsuojeluviranomaiselta tai selvitetty jätehuoltomääräysten noudattamista.

2.2.7 Kokonaismyönteisyys

Kokonaismyönteisyys arvioidaan ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan. Kunta voi painottaa arvioinnissa alueellisesti tärkeinä pitämiään seikkoja (HE 199/2010 vp vp, s. 89). Kotitalouksien asemaa arvioitaessa arviointi keskittyy palveluiden kustannuksiin ja niiden aiheuttamisperiaatteeseen sekä kotitalouksien valinnanvapauteen.

Arvioitaessa vaikutuksia yritysten toimintaan, jätelaki tai sen esityöt eivät rajaa yrityksen käsitettä millään tavalla, joten sanamuodon mukaisen tulkinnan mukaan päätöksen vaikutusten myönteisyyttä tulee arvioida myös muiden kuin jätehuoltoyritysten toiminnan kannalta. Silloin tarkastelu keskittyy, miten kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus vaikuttaa myös jätehuoltopalveluiden tarjontaan markkinaehtoisessa jätehuollossa eri yrityksille ja onko sillä vaikutusta yritysten toimintaan.

Arvioitaessa vaikutuksia viranomaisten toimintaan, jätteenkuljetusjärjestelmän vaikutukset jätehuoltoviranomaiseen ja valvontaviranomaisiin kohdistuvat lähinnä kuljetusten valvontaan ja sitä myöten valvonnasta aiheutuvaan työmäärään. Jätelain mukaisina yleisinä valvontaviranomaisina toimivat ELY-keskukset sekä kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (Jätelaki 24 §). Viranomaisten rooli ja tehtävät ovat molemmissa jätteenkuljetusjärjestelmissä samat. Kuitenkin kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen voidaan katsoa työllistävän viranomaisia enemmän, sillä kiinteistöjen jätehuollon järjestämistilanteen seuranta vaatii enemmän resursseja verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, jossa kiinteistöt liitetään automaattisesti kiinteistörekisteritietojen perusteella kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin. Lainsäätäjät ovat kuitenkin huomionnut kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetukseen liittyvät valvonnan vaikeudet jätelain uudistuksen yhteydessä (HE 199/2010 vp vp, s. 39) Myös korkein hallinto-oikeus on pitänyt perusteltuna näkemystä, etteivät kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen viranomaisvalvonnan hankaluudet sellaisenaan tee kuljetusjärjestelmäpäätöksestä lainvastaista. (217 KHO 23.7.2018 t. 3566 muu päätös ja KHO 23.7.2018 t. 3567 muu päätös).

Kokonaismyönteisyyttä arvioitaessa yksittäiset kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen puolesta puhuvat seikat eivät riitä tekemään päätöksen vaikutuksista kokonaisuutena arvioituna kielteisiä. Vaikka eri tekijöille voidaan antaa päätöksen myönteisyyden arvioinnissa erilainen painotus, tulee kunnan kuitenkin huolehtia, että jätelain 37 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan valintaedellytykset täyttyvät. Kunnalle annetaan huomattava liikkumavara painottaen haluamiaan tekijöitä.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kuljetusjärjestelmätarkastelussa tehdään päätös vain kunnan vastuulla olevan jätteen (35 §) jätteenkuljetuksesta. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) on kuitenkin arvioitu, että keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellista toimintaa koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa.

Kolmannen edellytyksen kokonaisarviossa kunta voi painottaa niitä tekijöitä, joita se pitää alueellisesti tärkeinä näkökohtina. Kuitenkaan kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetusta ei voi ottaa käyttöön, jos muut edellytykset eivät täyty, eli

- jos se heikentää jätehuollon yleistä toimivuutta alueella tai lisää vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen ja
- ei voida perustellusti olettaa, että alueella on tarjolla kuljetuspalveluja luotettavasti sekä kohtuullisiin ja syrjimättömiin ehdoin. (HE 199/2010 vp)

Kolmannen ehdon arvioitavia seikkoja ovat muun muassa vaikutukset eri toimijoiden jätehuoltokustannuksiin ja työmäärään (HE 199/2010 vp).

Jätehuoltoviranomaiselta edellytetään entistä ajantasaisempaa jätteenkuljetukseen liittymisen seuranta ja tiedot on vietävä rekisteriin 1.1.2022 alkaen neljä kertaa vuodessa. Kuljetusyritysten toimittamissa kiinteistö- ja rakennustunnuksissa on ollut niin paljon laatuongelmia, että jätehuoltoviranomainen ei ole voinut käyttää niitä kuljetusrekisterissä.

3. JÄTELAIN 35 JA 37 §:N MUKAINEN ARVIOINTI

3.1 ALUEIDEN ERITYISPIIRTEET

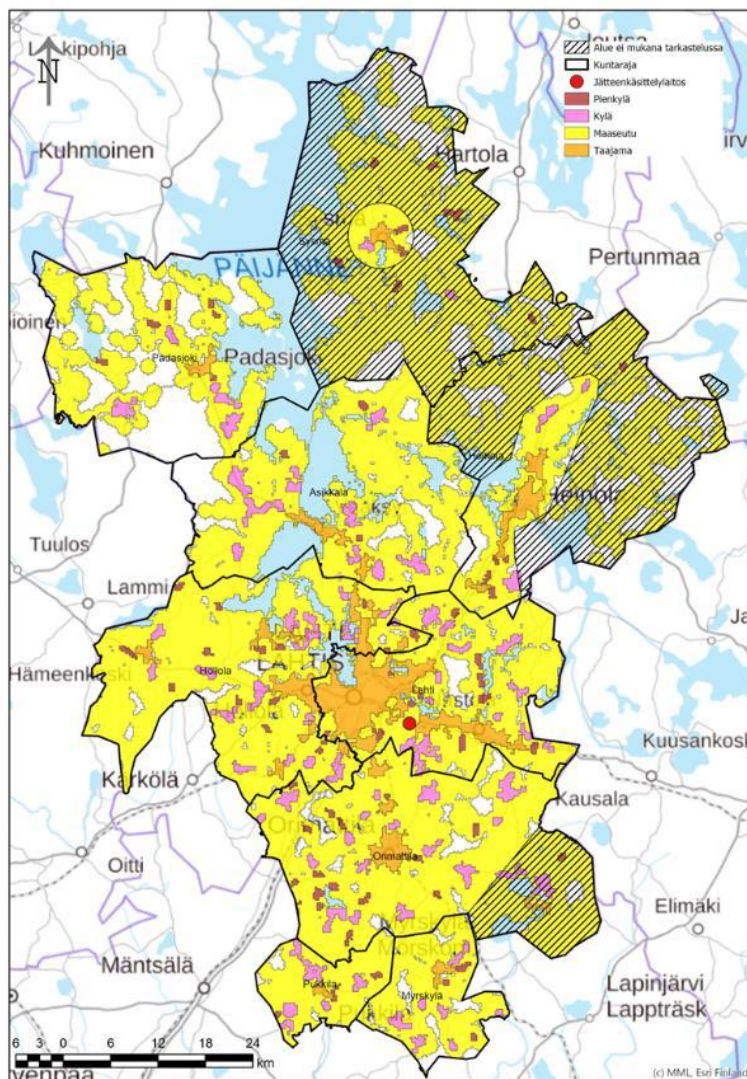
Alueiden erityispiirteillä tarkoitetaan alueiden ominaisuuksia, joilla on merkitystä jätteenkuljetuspalveluiden tarjonnan kattavuuteen, luotettavuuteen, kohtuullisiin ja syrjimättömiin ehtoihin sekä yleiseen toimivuuteen, toiminnan kehittämiseen ja ympäristö- tai terveysvaaroihin. Näitä ovat keräysalueiden asuinkiinteistöjen määrä ja asukastiheys, kuljetusmatkat ja kuljetusolot. Tällöin tarkastelun kohteena on, tarjotaanko jätehuollon kuljetuspalveluita näiden ominaisuuksien suhteen erilaisilta alueilta. Tämä mahdollistaa myös KHO:n päätöksen mukaisesti samantyyppisten alueiden tarkastelemisen yhtenä kokonaisuutena.

Paikkatietopohjainen tarkastelu perustui YKR-aluejakoon, missä taajamat, kylät, pienkylät ja maaseudun harva asutus on kuvattu erikseen. Rajaus perustuu 250 m x 250 m paikkatietopohjaiseen ruudukkoon, jossa huomioidaan asukasluvun lisäksi rakennusten lukumäärä, kerrosala ja keskittyneisyys. Kylämäistä yhdyskuntarakennetta kuvaavan aluejaon tavoitteena on esittää taajamien ulkopuolisen haja-asutusalueen rakennus- ja asutustihentymät,

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

jotka perustuvat vakituiseen asutukseen. Kylät on jaettu kahteen luokkaan, 20-39 asukkaan pienkylät sekä yli 39 asukkaan kylät. Harvaan maaseutuasutukseen kuuluvat ne alueet, jotka eivät kuulu taajamiin, kyliin eivätkä pienkyliin, mutta joissa on vähintään yksi asuttu rakennus (=väestöä) kilometrin säteellä. 100 % vettä sisältävät ruudut eivät kuulu aluejakoihin. Kuvassa 5-1 on esitetty tarkastelualueen jakautuminen erilaisiin YKR-aluejaon mukaisiin alueisiin. Samankaltaiset alueet yhdistettiin kunnittain tarkastelussa, mutta kuljetusolojen kannalta erityyppisiä alueita (taajama, kylä, pienkylä ja maaseutu) tarkasteltiin erikseen.

Kuva 3-1. Alueiden jaottelu YKR-aluejaon perusteella taajama, kylä, pienkylä ja maaseutu. Sysmän kunnan alueen jätehuollon järjestämisvastuu siirtyi Sysmän kunnalle 18.9.2022 alkaen, joten Sysmän osalta jätelain mukaisten ehtojen täyttymistä ei arvioida.

Tarkastelemalla tilastollisesti erilaisia alueita kunnittain Lahden seudun jätelautakunnan alueella, nähdään että alueet poikkeavat toisistaan erityisesti muiden tyhjennyspisteiden ja asukastiheyden osalta. Kuljetusetäisyys on kauempana olevien kuntien osalta varsin samankaltainen niin taajama kuin haja-asutusalueenkin osalta. Pistekohtaisia ja kunnallisia eroja kuitenkin on. Operatiivista kuljetusta harjoittavien toimijoiden mukaan kuljetusolot myös poikkeavat eri alueiden välillä. Yritysten mukaan harvempaan asutuilla alueilla jäteasiat ovat täydempiä sekä taajama-alueella kierrätysmahdollisuuksia on enemmän, joten sekajätteen seassa ei ole niin paljoa

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

kierrätykseen kelpavia jätteitä kuin harvempaan asutuilla alueilla. Kuljetusyritysten mukaan jätteiden lajittelua tapahtuu enemmän taajama-alueella, missä erilliskeräyspisteet ovat paremmin saavutettavissa. Keskustassa / taajamissa on myös enemmän lisäastioita, erityisesti asuntoosakeyhtiöissä.

Yritysten mukaan jätteen laadulla ei ole kuitenkaan erityisen suuria vaihteluita, ja määrät ovat suhteellisen vakiot verrattuna talouden kokoon.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksessä ei ole huomioitu lainkaan vapaa-ajan asumista ja energijätteen keräystä.

Selvityksessä ei ole tarkasteltu asiakkaiden käsittelymaksuja, jotka tulisi olla saman kuljetusyrityksen eri asiakkaiden välillä, mikäli käytössä on samankokoinen jäteastia.

Viranomais selvityksessä tuli ilmi, että käsittelymaksut poikkesivat edellä mainitussa tilanteessa.

Selvityksessä esitetään sen sijaan, että ” Yritysten mukaan jätteen laadulla ei ole kuitenkaan erityisen suuria vaihteluita, ja määrät ovat suhteellisen vakiot verrattuna talouden kokoon”.

3.2 KATTAVUUS

3.2.1 Yhdyskuntarakenteet ja eriluonteiset alueet huomioiva tarkastelu

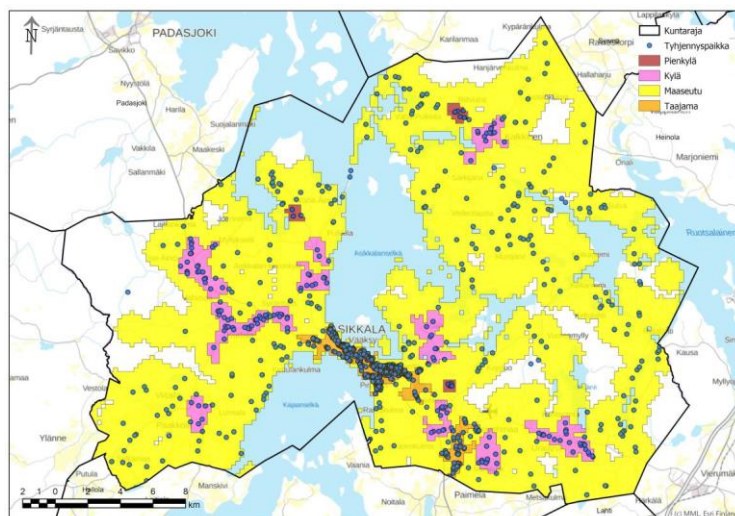
Korkeimman hallinto-oikeuden aikaisempaa Päijät-Hämeen jätehuoltoselvitystä koskevan päätöksen (2476/2019) mukaan, kuljetusjärjestelmää arvioitaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota niihin alueiden ominaisuuksiin, joilla on merkitystä jätteenkuljetuksen ja sen kustannusten tai toimivuuden kannalta, kuten asuinkiinteistöjen määrään ja tiheyteen, kuljetusmatkoihin tai alueen kuljetusoloihin muutoin. Samankaltaiset alueet voidaan tarkastelussa yhdistää, mutta kuljetusolojen kannalta erityyppisiä alueita, kuten esimerkiksi keskustaajamaa ja hyvin harvaan asuttuja alueita, on yleensä syytä tarkastella erikseen. Edellä olevat periaatteet tulevat vastaavasti sovellettavaksi myös silloin, kun tarkastelun kohteena on useiden kuntien muodostama yhteisen jätehuoltoviranomaisen toimialue. Jäljempänä esitetään korkeimman hallinto-oikeuden edellyttämä kuntakohtainen eriluonteiset alueet huomioiva tarkastelu jokaisen Lahden seudun jätelautakunnan jäsenkunnan osalta.

3.2.1.1 Asikkala

Asikkalan kunnassa palveluja tarjotaan yhdyskuntarakenteen näkökulmasta kaikilla eriluonteisilla alueilla (kuva 3-2). Kaikille eriluonteisille alueille (taajama kylä, pienkylä ja maaseutu) tarjotaan jätehuollon palveluita kattavasti. Kaikille alueen kiinteistöille on tarjolla kiinteistökohtaisia jätehuollon palveluita heidän niin halutessa. Mikäli alueella on huonokuntoisia tieolosuhteita, niin astia voidaan sijoittaa paikkaan, joka mahdollistaa tyhjennyksen tämän päivän teknologioilla. Erityisesti maaseutualueilla tyhjennyksiä voidaan myös yhdistää tarvittaessa useamman kiinteistön yhteisille kimppapisteille.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kuva 3-2. Sekajätteen keräyksen kattavuus Asikkalassa.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Asikkalassa, Heinolassa, Padasjoella, Hollolassa ja Lahdessa on paljon saarikiinteistöjä. Lisäksi kaikkien kuntien haja-asutusalueilla on tien kantavuuden kannalta haasteellisia tyhjennyskohteita. Kyseisiä jätehuollon kannalta ongelmallisia alueita ei ole tarkasteltu lainkaan. Selvityksessä on aiemmin todettu ko. alueiden osalta, ettei kyseisenlaisilla alueilla sijaitsevien kiinteistöjen tarvitse kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa järjestää kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta.

Kartta kertoo kolme suurimman yrityksen sekajätteen tyhjennyskohteet, mutta siinä ei ole kohteita, joista puuttuu jätteenkuljetus (jätteenkuljetukseen liittymättömät). Jäteastioita ei voi sijoittaa ilman maanomistajan lupaa paikkaan, josta tyhjennykset onnistuvat.

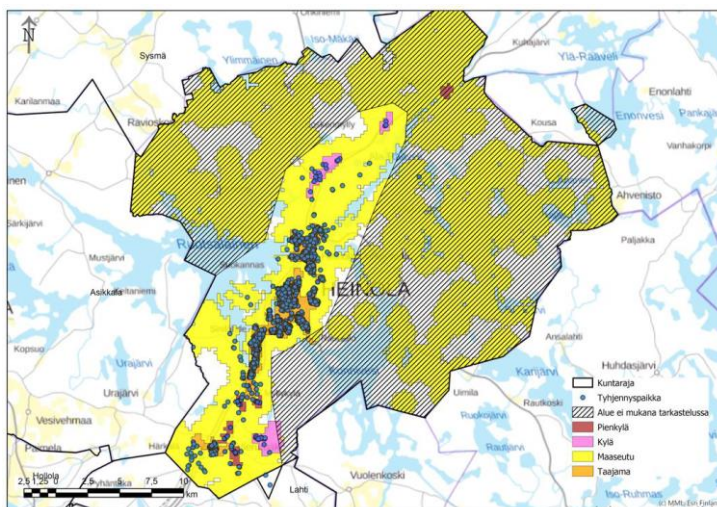
10

3.2.1.2 Heinola

Heinolan kunnassa palveluja tarjotaan, kattavasti kaikilla taajama-alueilla (kuva 3-3). Taajamaalueen ulkopuoliset alueet on rajattu tarkastelun ulkopuolelle, koska niillä on käytössä kunnan järjestämä jätteenkuljetus. Kaikille tarkastelualueen kiinteistöille on tarjolla kiinteistökohtaisia jätehuollon palveluita heidän niin halutessa. Lähtökohtaisesti taajama-alueella ei pitäisi olla huonokuntoisia tieolosuhteita, mistä tyhjennyksiä ei voida suorittaa.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

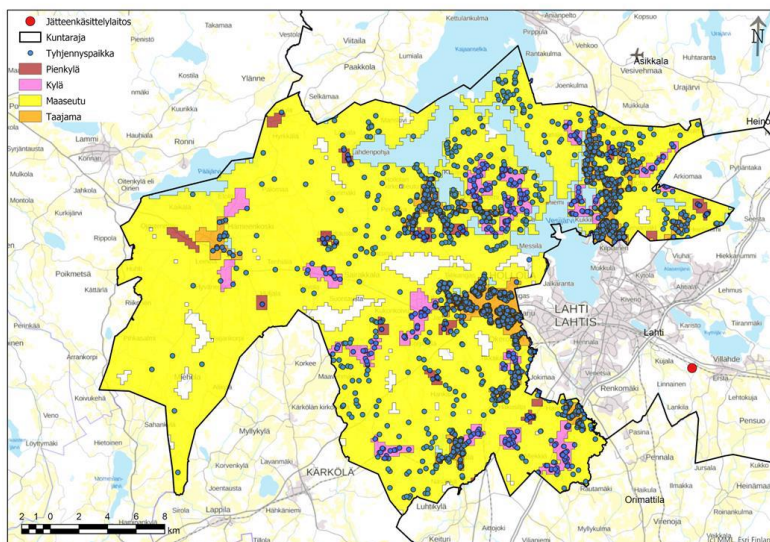
Kuva 3-3. Sekajätteen keräyksen kattavuus Heinolassa.

Jätehuoltoviranomaisen vastine:

Kartta kertoo kolme suurimman yrityksen kohteet, mutta se ei kerro kohteita, joissa tulisi olla jätteenkuljetus.

3.2.1.3 Hollola

Hollolan kunnassa kuten Asikkalassa ja Heinolassa, tarjotaan jätehuollon palveluja yhdyskuntarakenteen näkökulmasta kaikilla eriluonteisilla alueilla (kuva 3-4). Kaikille eriluonteisille alueille (taajama kylä, pienikylä jaa maaseutu) tarjotaan jätehuollon palveluita kattavasti. Kaikille alueen kiinteistöille on tarjolla kiinteistökohtaisia jätehuollon palveluita heidän niin halutessa. Mikäli alueella on huonokuntoisia tieolosuhteita, niin astia voidaan sijoittaa paikkaan, joka mahdollistaa tyhjennyksen tämän päivän teknologioilla. Erityisesti maaseutualueilla tyhjennyksiä voidaan myös yhdistää tarvittaessa useamman kiinteistön yhteisille kimpapisteille.

Kuva 3-4. Jätteen keräyksen kattavuus Hollolassa erityyppisillä alueilla.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

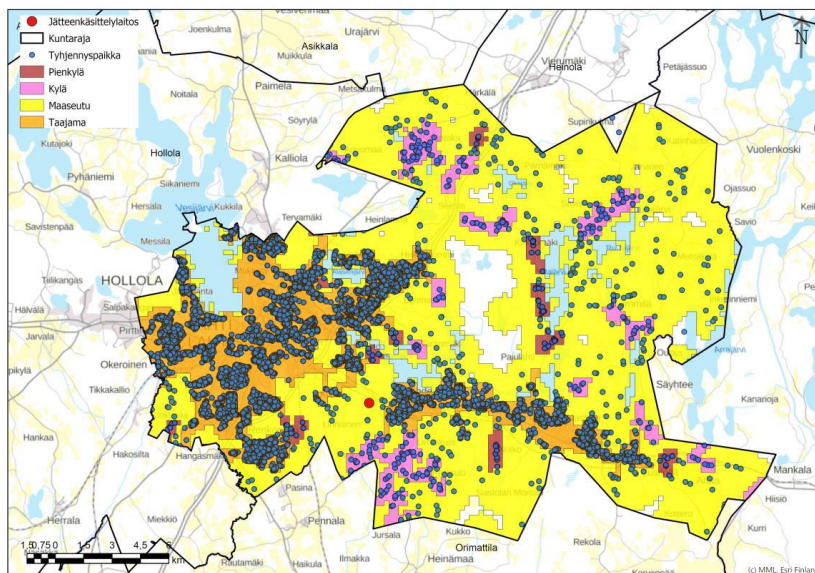
Jätehuoltoviranomaisen vastine

Asikkalassa, Heinolassa, Padasjoella Hollolassa ja Lahdessa on paljon saarikiinteistöjä. Lisäksi kaikkien kuntien haja-asutusalueilla on tien kantavuuden kannalta haasteellisia tyhjennyskohteita. Kyseisiä jätehuollon kannalta ongelmallisia alueita ei ole tarkasteltu lainkaan. Selvityksessä on aiemmin todettu ko. alueiden osalta, ettei kyseisenlaisilla alueilla sijaitsevien kiinteistöjen tarvitse kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa järjestää kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta.

Kartta kertoo kolme suurimman yrityksen sekajätteen tyhjennyskohteet, mutta siinä ei ole kohteita, joista puuttuu jätteenkuljetus (jätteenkuljetukseen liittymättömät). Jäteastioita ei voi sijoittaa ilman maanomistajan lupaa paikkaan, josta tyhjennykset onnistuvat.

3.2.1.4 Lahti

Lahdessa kuten Asikkalassa, Heinolassa ja Hollolassa tarjotaan myös jätehuollon palveluja yhdyskuntarakenteen näkökulmasta kaikilla eriluonteisilla alueilla (kuva 3-5). Kaikille eriluonteisille alueille (taajama kylä, pienkylä ja maaseutu) tarjotaan jätehuollon palveluita kattavasti. Kaikille alueen kiinteistöille on tarjolla kiinteistökohtaisia jätehuollon palveluita heidän niin halutessa. Mikäli alueella on huonokuntoisia tieolosuhteita, niin astia voidaan sijoittaa paikkaan, joka mahdollistaa tyhjennyksen tämän päivän teknologioilla. Erityisesti maaseutualueilla tyhjennyksiä voidaan myös yhdistää tarvittaessa useamman kiinteistön yhteisille kimpapisteille.

Kuva 3-5. Jätteen keräyksen kattavuus Lahdessa erityyppisillä alueilla.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

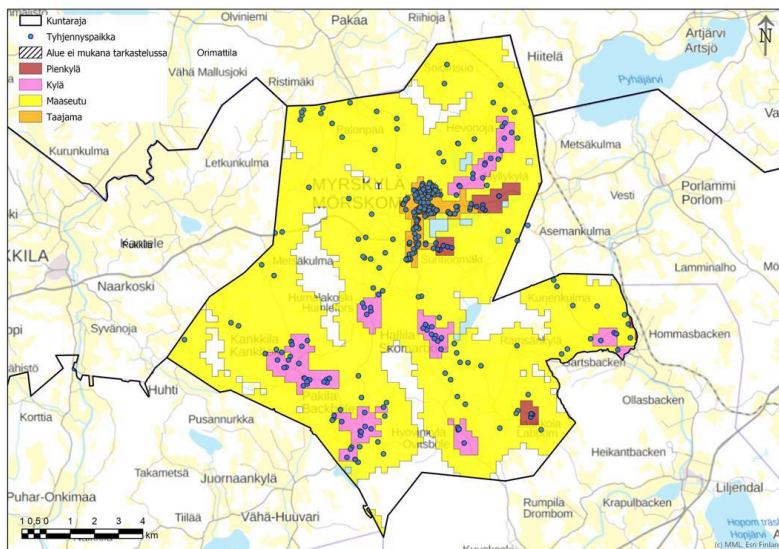
Jätehuoltoviranomaisen vastine

Asikkalassa, Heinolassa, Padasjoella Hollolassa ja Lahdessa on paljon saarikiinteistöjä. Lisäksi kaikkien kuntien haja-asutusalueilla on tien kantavuuden kannalta haasteellisia tyhjennyskohteita. Kyseisiä jätehuollon kannalta ongelmallisia alueita ei ole tarkasteltu lainkaan. Selvityksessä on aiemmin todettu ko. alueiden osalta, ettei kyseisenlaisilla alueilla sijaitsevien kiinteistöjen tarvitse kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa järjestää kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta.

Kartta kertoo kolme suurimman yrityksen sekajätteen tyhjennyskohteet, mutta siinä ei ole kohteita, joista puuttuu jätteenkuljetus (jätteenkuljetukseen liittymättömät). Jäteastioita ei voi sijoittaa ilman maanomistajan lupaa paikkaan, josta tyhjennykset onnistuvat.

3.2.1.5 Myrskylä

Myrskylän kunnassa kuten Asikkalassa, Heinolassa, Hollolassa ja Lahdessa tarjotaan myös jätehuollon palveluja yhdyskuntarakenteen näkökulmasta kaikilla eriluonteisilla alueilla (kuva 3-6). Kaikille eriluonteisille alueille (taajama kylä, pienkylä jaa maaseutu) tarjotaan jätehuollon palveluita kattavasti. Kaikille alueen kiinteistöille on tarjolla kiinteistökohtaisia jätehuollon palveluita heidän niin halutessa. Mikäli alueella on huonokuntoisia tieolosuhteita, niin astia voidaan sijoittaa paikkaan, joka mahdollistaa tyhjennyksen tämän päivän teknologioilla. Erityisesti maaseutualueilla tyhjennyksiä voidaan myös yhdistää tarvittaessa useamman kiinteistön yhteisille kimpapisteille.

Kuva 3-6. Jätteen keräyksen kattavuus Myrskylässä erityyppisillä alueilla.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

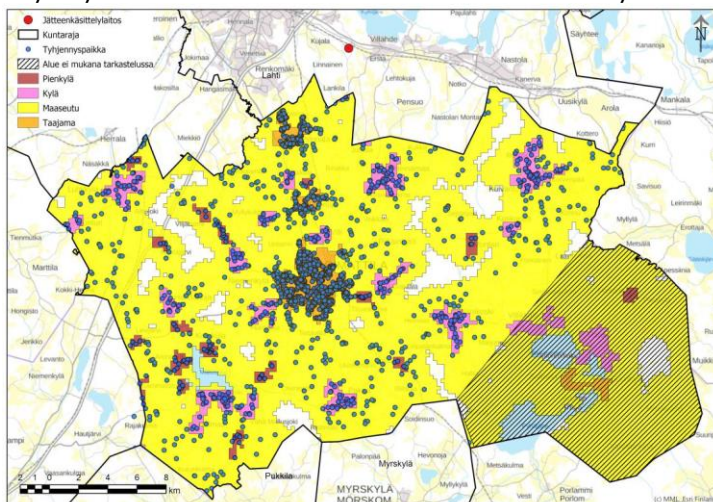
Jätehuoltoviranomaisen vastine

Asikkalassa, Heinolassa, Padasjoella Hollolassa ja Lahdessa on paljon saarikiinteistöjä. Lisäksi kaikkien kuntien haja-asutusalueilla on tien kantavuuden kannalta haasteellisia tyhjennyskohteita. Kyseisiä jätehuollon kannalta ongelmallisia alueita ei ole tarkasteltu lainkaan. Selvityksessä on aiemmin todettu ko. alueiden osalta, ettei kyseisenlaisilla alueilla sijaitsevien kiinteistöjen tarvitse kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa järjestää kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta.

Kartta kertoo kolme suurimman yrityksen sekajätteen tyhjennyskohteet, mutta siinä ei ole kohteita, joista puuttuu jätteenkuljetus (jätteenkuljetukseen liittymättömät). Jäteastioita ei voi sijoittaa ilman maanomistajan lupaa paikkaan, josta tyhjennykset onnistuvat.

3.2.1.6 Orimattila

Orimattilan kunnassa (pl. Artjärvi) tarjotaan jätehuollon palveluja yhdyskuntarakenteen näkökulmasta kaikilla eriluontoisilla alueilla (kuva 3-7). Artjärvi on rajattu tarkastelun ulkopuolelle, koska siellä on käytössä kiinteistön haltijan järjestämä jätteen kuljetus. Kaikille eriluontoisille alueille (taajama kylä, pienkylä ja maaseutu) tarjotaan jätehuollon palveluita kattavasti. Kaikille alueen kiinteistöille on tarjolla kiinteistökohtaisia jätehuollon palveluita heidän niin halutessa. Mikäli alueella on huonokuntoisia tieolosuhteita, niin astia voidaan sijoittaa paikkaan, joka mahdollistaa tyhjennyksen tämän päivän teknologioilla. Erityisesti maaseutualueilla tyhjennyksiä voidaan myös yhdistää tarvittaessa useamman kiinteistön yhteisille kimpapisteille

Kuva 3-7. Jätteen keräyksen kattavuus Orimattilassa erityyppisillä alueilla.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Orimattilan Artjärvellä on tekstistä poiketen kunnan järjestämä jätteenkuljetus.

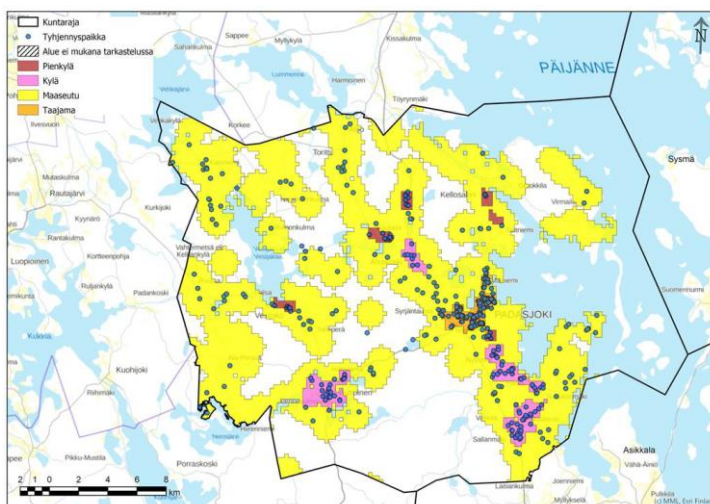
Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Asikkalassa, Heinolassa, Padasjoella Hollolassa ja Lahdessa on paljon saarikiinteistöjä. Lisäksi kaikkien kuntien haja-asutusalueilla on tien kantavuuden kannalta haasteellisia tyhjennyskohteita. Kyseisiä jätehuollon kannalta ongelmallisia alueita ei ole tarkasteltu lainkaan. Selvityksessä on aiemmin todettu ko. alueiden osalta, ettei kyseisenlaisilla alueilla sijaitsevien kiinteistöjen tarvitse kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa järjestää kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta.

Kartta kertoo kolme suurimman yrityksen sekajätteen tyhjennyskohteet, mutta siinä ei ole kohteita, joista puuttuu jätteenkuljetus (jätteenkuljetukseen liittymättömät). Jäteastioita ei voi sijoittaa ilman maanomistajan lupaa paikkaan, josta tyhjennykset onnistuvat.

3.2.1.7 Padasjoki

Padasjoen kunnassa kuten Asikkalassa, Heinolassa, Hollolassa, Lahdessa, Myrskylässä ja Orimattilassa tarjotaan myös jätehuollon palveluja yhdyskuntarakenteen näkökulmasta kaikilla eriluonteisilla alueilla (kuva 3-8). Kaikille eriluonteisille alueille (taajama kylä, pienkylä jaa maaseutu) tarjotaan jätehuollon palveluita kattavasti. Kaikille alueen kiinteistöille on tarjolla kiinteistökohtaisia jätehuollon palveluita heidän niin halutessa. Mikäli alueella on huonokuntoisia tieolosuhteita, niin astia voidaan sijoittaa paikkaan, joka mahdollistaa tyhjennyksen tämän päivän teknologioilla. Erityisesti maaseutualueilla tyhjennyksiä voidaan myös yhdistää tarvittaessa useamman kiinteistön yhteisille kimpapisteille. Padasjoella korostuu muista alueen kunnista poiketen varsin suuret alueet, missä ei ole asuinkiinteistöjä 1 km säteellä (valkoiset alueet karttakuvassa).

Kuva 3-8. Jätteen keräyksen kattavuus Padasjoella erityyppisillä alueilla.

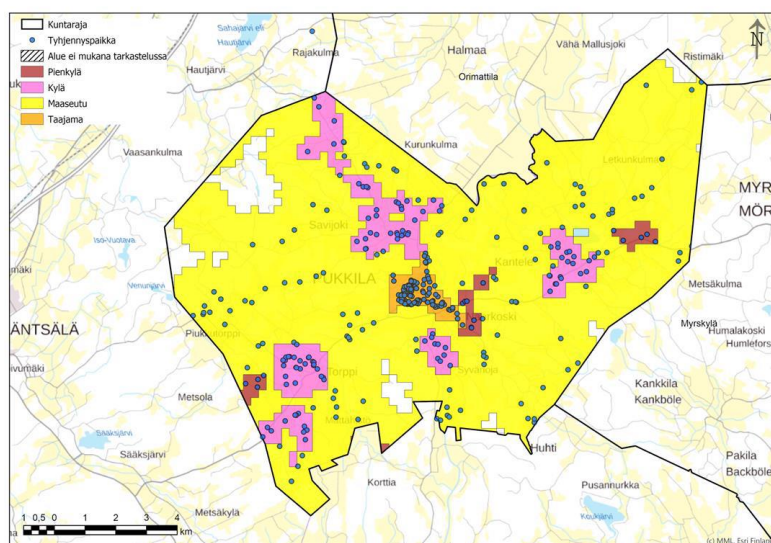
Jätehuoltoviranomaisen vastine

Asikkalassa, Heinolassa, Padasjoella Hollolassa ja Lahdessa on paljon saarikiinteistöjä. Lisäksi kaikkien kuntien haja-asutusalueilla on tien kantavuuden kannalta haasteellisia tyhjennyskohteita.

Kartta kertoo kolme suurimman yrityksen sekajätteen tyhjennyskohteet, mutta siinä ei ole kohteita, joista puuttuu jätteenkuljetus (jätteenkuljetukseen liittymättömät). Jäteastioita ei voi sijoittaa ilman maanomistajan lupaa paikkaan, josta tyhjennykset onnistuvat.

Pukkilan kunnassa kuten Asikkalassa, Heinolassa, Hollolassa, Lahdessa, Myrskylässä, Orimattilassa ja Padasjoella tarjotaan myös jätehuollon palveluja yhdyskuntarakenteen näkökulmasta kaikilla eriluonteisilla alueilla (kuva 3-9). Kaikille eriluonteisille alueille (taajama kylä, pienkylä jaa maaseutu) tarjotaan jätehuollon palveluita kattavasti. Kaikille alueen kiinteistöille on tarjolla kiinteistökohtaisia jätehuollon palveluita heidän niin halutessa. Mikäli alueella on huonokuntoisia tieolosuhteita, niin astia voidaan sijoittaa paikkaan, joka mahdollistaa tyhjennyksen tämän päivän teknologioilla. Erityisesti maaseutualueilla tyhjennyksiä voidaan myös yhdistää tarvittaessa useamman kiinteistön yhteisille kimpapisteille

Jätehuoltoviranomaisen vastine:

Asikkalassa, Heinolassa, Padasjoella, Hollolassa ja Lahdessa on paljon saarikiinteistöjä. Lisäksi kaikkien kuntien haja-asutusalueilla on tien kantavuuden kannalta haasteellisia tyhjennyskohteita. Kyseisiä jätehuollon kannalta ongelmallisia alueita ei ole tarkasteltu lainkaan. Selvityksessä on

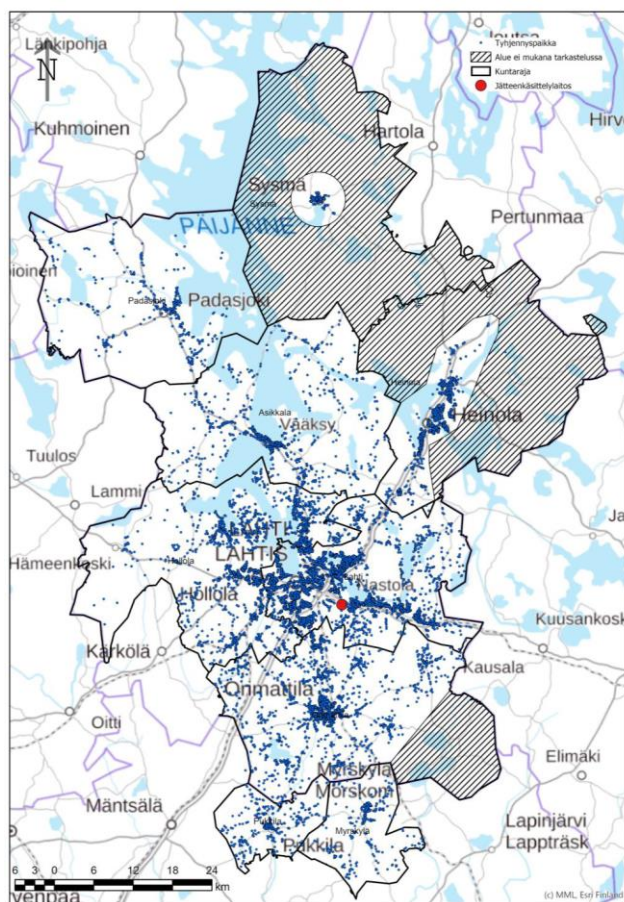
Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

aiemmin todettu ko. alueiden osalta, ettei kyseisenlaisilla alueilla sijaitsevien kiinteistöjen tarvitse kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa järjestää kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta.

Kartta kertoo kolme suurimman yrityksen sekajätteen tyhjennyskohteet, mutta siinä ei ole kohteita, joista puuttuu jätteenkuljetus (jätteenkuljetukseen liittymättömät). Jäteastioita ei voi sijoittaa ilman maanomistajan lupaa paikkaan, josta tyhjennykset onnistuvat.

3.2.2 Koko alue

Kiinteistön haltijan järjestämän jätteiden kuljetuksen alueella kunnan vastuulla olevia sekajätteitä kerättiin kolmen suurimman kuljetusyrityksen toimesta 32 150 eri tyhjennyspisteestä (osoitteesta). Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen laatiman selvityksen mukaan (12.9.2022) kolmen suurimman toimijan osuus jäteastian tyhjennyksistä on noin 96 %. Tämän perusteella selvityksen yhteydessä käytettävissä oleva aineisto on ollut kattava ja riittävä johtopäätösten tekemiseksi. Tyhjennyspisteissä pysähdytään sekajätteen keruuta varten ja astioita näissä pisteissä on ollut vuonna 2021 yhteensä 48 089 kpl. Tyhjennystapahtumia vuonna 2021 oli 625 161 kappaletta. Näiden lisäksi on vielä asuinkiinteistöjen erilliskerättävät jätteet sekä Rinki Oy:n tuottajavastuu vastaanottopisteet, mutta ne eivät ole mukana tarkastelussa. (kuva 3-10)

Kuva 3-10. Jätteen keräyksen kattavuus Lahden seudun jätelaotakunnan alueella. Sysmän kunnan

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

alueen jätehuollon järjestämisvastuu siirtyi Sysmän kunnalle 18.9.2022 alkaen, joten Sysmän osalta jätelain mukaisten ehtojen täyttymistä ei arvioida.

Taulukkoon 3-1 on koottu jätteenkuljetuspalveluitaan tarjoavien kuljetusyrittäjien määrät eri kuntien erityyppisillä alueilla. Taulukon tulokset perustuvat kuljetusyrityksille tehtyihin kyselyihin sekä aikaisempiin selvityksiin. Näin ollen esitettyjen toimijoiden määrät ovat vähimmäismäärät alueella palveluitaan tarjoavista jätteenkuljetusyrityksistä.

16

Taulukko 3-1. Yhteenveto palveluita tarjoavien kuljetusyritysten määrästä eri alueilla.

Kunta	Taajamat	Kylät	Pienkylät	Maaseudun harva asutus
Asikkala	3	3	3	4
Heinola	3	Ei kuulu selvitykseen	Ei kuulu selvitykseen	Ei kuulu selvitykseen
Hollola	4	4	4	4
Lahti	3	3	3	3
Myrskylä	3	2	2	2
Orimattila (ei sis. Artjärvi)	3	3	3	3
Padasjoki	3	2	2	2
Pukkila	2	2	2	2

Kaikissa jätteenkuljetusyrityksissä palveluita tarjotaan pyydettyä ja noudattaen jätelain ja jätelautakunnan määräämien sääntöjen puitteissa, esim. noutorytmit ja keräysvälineet. Kuljetusyritysten ei tiedetä yksipuolisesti sanoneen irti sopimuksia tai kieltäytyneen sopimusten tekemisestä. Jätteiden kuljetuspalveluita tarjotaan yhtäläisin ehdoin uusille asiakkaille. Selvityksen yhteydessä tuli ilmi, että muutamissa tilanteissa asiakas olisi halunnut saada tiheämmän tyhjennysrytmin mutta se ei ollut mahdollista samaan hintaan.

Aikaisemmissa selvityksissä on tuotu esille, että jätteenkuljetusta ei ole aina järjestetty kiinteistöittäisenä alueilla, jotka eivät ole liikennöitävissä jäteautolla. Tarkastelualueella on esim. painorajoitettuja yksityisteitä, joissa jäteautoilla liikennöinti on kielletty. Tähän kuljetusjärjestelmällä ei kuitenkaan ole merkitystä, sillä kummassakaan kuljetusjärjestelmässä tieolosuhteet eivät muutu. Silloin tulee arvioida kiinteistön vapauttamista kiinteistöittäisestä jätteen keräyksestä jätelain 35§ 4. momentin mukaisesti. Silloin kunta voi päättää, että sekalaisen yhdyskuntajätteen kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei järjestetä alueella, jossa on hankalat kulkuyhteydet, vähän jätteen haltijoita tai vähän kuljetettavaa jätettä, jollei kuljetusta ole ympäristö- tai terveyssyistä pidettävä tarpeellisenä.

Jätelain mukaisen valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että kaikki kiinteistöt, joille ei ole myönnetty poikkeusta, kuuluvat järjestettyyn jätteen kuljetukseen. Jätelain 41 § mukainen jätteen luovuttamisvelvollisuus kuuluu molempiin kuljetusjärjestelmiin, jolloin kuljetusjärjestelmällä ei ole merkitystä liittymisasteeseen.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kattavilla tyhjennuspistetiedoilla voidaan tarkastella mm. jätehuoltomääräysten noudattamista sekä palvelujen saatavuutta eli toimiiko kaikilla alueilla kuljettajia. Selvityksessä ei ole kuitenkaan ollut riittäviä lähtötietoja tarkastella mm. järjestettyyn jätteenkuljetukseen liittyneiden kiinteistöjen määrää. Kuljetusjärjestelmässä tulee tarkastella jätehuoltoon liittymistä (Kuntaliiton Yleiskirje 5/80/2013 29.1.2013).

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kuljetusyritysten näkökulmasta tarkasteltuna voidaan todeta, että palveluita tarjotaan kaikille kantavien teiden varsilla oleville kiinteistöille, jotka pyytävät jätteenkuljetuspalvelua.

Kuljetusjärjestelmäselvityksessä tulee arvioida kuitenkin liittymisen toteutumista, myös siltä osin kun tietä ei ole tai se ei ole kantava tai jätteenkuljetusta ei tilata.

Kuten tässä selvityksessä aiemmin onkin todettu: "Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa yksittäinen yritys ei voi mitenkään puuttua tai vaikuttaa siihen, toimiiko kiinteistön haltija säädösten mukaisesti vai laiminlyökö kiinteistön haltija liittymisvelvollisuutensa." (Kohta 2.2.2)

Jätelain 41 §:n mukaan kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ei ole muuta mahdollisuutta kuin luovuttaa jäte järjestettyyn kiinteistöittaiseen jätteenkuljetukseen. Vaihtoehtoa luovuttaa jäte kunnan järjestämään alueelliseen vastaanottopaikkaan (Aluekeräyspiste) ei ole kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Jätehuoltoviranomainen on saanut valvovalta viranomaiselta tietoa yksittäisistä kiinteistöistä, joille on viimeisen vuoden aikana tehty jätteenkuljetussopimuksia, jotka ovat jätehuoltomääräysten vastaisia (tyhjennysväli on soittoon perustuva tai tyhjennysväli on sallittua pidempi).

Jätehuoltoviranomaisen selvitysten perusteella selvityksen alueella on 330 kiinteistöä, joissa sekajätteellä on määräysten vastaisesti yli 16 viikon tyhjennysväli. Energijäte puuttuu 3759 kpl kiinteistöistä (8 %).

3.2.3 Johtopäätös kattavuudesta

Kattavuuden merkityksen arvioinnissa on otettava huomioon se, että kiinteistön liittyminen jätehuoltoon tai jätteenkuljetukseen on ensisijaisesti viranomaisvalvontaa. Jätelain 126 §:n mukaan valvontaviranomaisen tulee puuttua jätelain tai sen nojalla annetun asetuksen tai määräyksen rikkomiseen. Tästä johtuen mahdollisesti alhainen liittymisprosentti jätteenkuljetukseen ei ensisijaisesti kerro palvelun kattavuudesta vaan viranomaisten passiivisuudesta.

Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa yksittäinen yritys ei voi mitenkään puuttua tai vaikuttaa siihen, toimiiko kiinteistön haltija säädösten mukaisesti vai laiminlyökö kiinteistön haltija liittymisvelvollisuutensa. Tämä kuljetusyrityksen toimivaltapuute on edellä tarkoitettu kiinteistön haltijan jätteenkuljetusjärjestelmään kuuluva ominaispiirre, mikä korostaa sitä, ettei esimerkiksi liittymisasteen alhaisuutta voida pitää osoituksena jätelain 37 §:n 1 momentin edellytysten täyttymättä jäämisestä.

Palveluiden kattavuuden osalta riittävänä näyttönä ja selvityksenä tulee pitää sitä, että kuljetuspalveluita on jätehuoltomääräysten edellyttämällä tavalla kattavasti tarjolla niitä tilaaville. Jos palvelut ovat kattavia, jätteenkuljetukseen mahdollisesti liittymättömille kiinteistöille ei voi antaa merkitystä jätelain 37 §:n 1 momentin mukaisten edellytysten arvioinnissa.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Suoritetun tarkastelun perusteella Lahden seudun jätelautakunnan alueella jätehuoltopalveluiden kattavuus täyttää jätelain mukaisen ehdot kaikilla tarkastelluilla aluilla ja kaikkien kuntien osalta.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa valvontaviranomaista ei tarvita kiinteistön liittämässä järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Jätehuoltomääräysten § 6.3 mukaan Lahden seudun jätehuoltoviranomainen voi liittää kiinteistön kotinoutoasiakkaaksi, jos kiinteistöllä ei ole kiinteistökohtaisia jäteastioita. Alhainen liittymisprosentti kertoo kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen työllistävyydestä.

Jätelaki ei toteudu 41 §:n 29 % osalta koko alueella kiinteistöistä, näin ollen ei voida myöskään katsoa 37 §:n mukaisten ehtojen täyttyvän.

3.3 LUOTETTAVUUS

3.3.1 Reklamaatiot ja jätehuoltomääräysten noudattaminen

Luotettavuutta arvioitiin kuljetusyrityksille, jätehuoltoviranomaisille sekä käsittelypaikoille tulleiden reklamaatioiden avulla ja niiden osuutta kokonaissuoritteista. Luotettavuuden arvioinnissa käsiteltiin erikseen kunnittain eri yhdyskuntarakenteita ja eriluonteisia alueita kunnissa. Luotettavuuden osalta erilaisilla alueilla ei kuitenkaan ollut keskenään eroja, joten luotettavuutta arvioitiin kokonaisuutena yhdistäen kaikki alueet.

Reklamaatioiden perusteella tyhjennykset toimivat nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämissä kuljetuksissa hyvin. Kaikkien tyhjennyksiin liittyvien reklamaatioiden osuus on ollut 0,143 % tyhjennysmäärästä. Suurin osa reklamaatioista on liittynyt laskutukseen ja aikatauluihin. Kuljetusyritykset ovat tehneet sovitut tyhjennykset ja jätteet on toimitettu jätehuoltomääräyksissä osoitettuun paikkaan. Yritykset ovat myös tarjonneet palveluita kattavasti ja kaikki kiinteistön haltijat ovat saaneet halutessaan tarvitsemiaan palveluita. Palveluiden välillä on kuitenkin ollut kustannuseroja, mikä on myös sallittua mm. aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Kaikilla alueilla kuljetusyritykset ovat toteuttaneet sovitut tyhjennykset ja kuljetukset sopimusten mukaan sekä jätteet toimitettu oikeisiin käsittelypaikkoihin. Jos yritykset ovat havainneet, että heillä on asiakkaita, joilla on liian pitkät tai turhan tiheät tyhjennysvälit, asiakkaita on ohjeistettu muuttamaan tyhjennysvälejä. Jätteenkuljetusyritykset toimittavat kerätyt jätteen kunnan osoittamaan vastaanottoaikaan. Jätteenkuljetusyritykset ovat kertoneet asiakkailleen jätehuoltomääräysten mukaisista tyhjennysväleistä. Palvelujen laatuun tai luotettavuuteen kuljetusjärjestelmän muutoksella ei ole olennaista vaikutusta. Jokainen kiinteistö saa jätehuoltomääräysten mukaiset tyhjennyspalvelut ja kaikilla asukkailla on lähtökohtaisesti mahdollista saada jätehuoltomääräyksiä tiheämpi tyhjennysrytmi niin sovittaessa.

Jätehuoltoviranomaisen vastine:

Aiheuttamisperiaate tarkoittaa, että jätehuollon kustannukset on kohdennettava jätteen alkuperäiseen tuottajaan. Kyselyn tilanneet yritykset kertoivat hintaerojen syyksi:

- Hinnoitteluperusteet ovat liikesalaisuus.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

- Tyhjennyshinnat muodostuvat markkinaperusteisesti. Käsittelyhinnat perustuvat keskiarvopainoihin ja astiakokoon.
- Astian koko ja kuljetusmatka.

Selvityksessä ei kerrota tarkemmin hinnoitteluperusteita ja miten aiheuttamisperiaate toteutuu.

Kuntaliiton yleiskirjeen 29.1.2013 mukaan selvityksessä tulee tarkasteltavat asiat tämän edellytyksen osalta ovat

- Hintojen kohtuullisuus eri alueilla ja hintaerot, erojen perusteet.
- palvelun laatu: nykyisen järjestelmän toimivuutta ja sen vertaaminen kunnan järjestämän kuljetuksen mahdollisiin laatukriteereihin.

Kunnan järjestämässä kuljetuksessa palvelua tarjotaan mm. kaikille kuljetusolosuhteista riippumatta tasapuolisin ja läpinäkyvin hinnoin.

3.3.2 Johtopäätös luotettavuudesta

Nykyinen sekajätteen kuljetusjärjestelmä kattaa koko Lahden seudun jätelautakunnan alueen. Nykyjärjestelmässä voidaan myös reagoida poikkeamiin nopeammin ja yhteydenotto on myös käytännössä helpompaa ja toimii ilman välikäsiä. Nykyinen järjestelmä on luotettavuuden näkökulmasta luotettava ja täyttää jätelain vaatimukset Lahden seudun jätelautakunnan alueella.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Hyötyjätteiden siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetuksen piiriin vaikuttaa niin, että kaikilla isoilla taajama-alueilla sekä muiden alueiden vähintään viiden huoneiston asuinkiinteistöiden tulee asioida sekä yksityisen kuljetusyrityksen että Salpakierto Oy:n kanssa järjestäessään kiinteistön jätehuoltoa. Näillä alueilla olisi kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ns. kaksoisjärjestelmä, minkä ei voida katsoa olevan helpompaa kuin yhden tahon kanssa keskitetysti asiointi. Käytännössä kunnan järjestämässä kuljetuksessa kuljetusten asiakaspalvelu on suorassa yhteydessä järjestelmien kautta jätteen kuljettajaan, joten välikäsiä ei tarvita kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

3.4 KOHTUULLISET JA SYRJIMÄTTÖMÄT EHDOT

Kohtuulliset ja syrjimättömät ehdot tarkoittavat sitä, että kaikille kiinteistöille on tarjolla tarpeen mukaan samantasoista palvelua samanlaisin ehdoin. Jätteenhaltijalla on kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätteenkuljetusyrityksestä riippuen sopimuksen 0–1 kuukauden irtisanomismahdollisuus. sopimusehdot ovat yhdenvertaisia kuluttajille.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Absoluuttiset erot palvelun laadussa, hinnassa tai hinta-laatusuhteessa eivät tee palvelun ehtoja automaattisesti syrjiviksi, jos erot ovat kohtuulliset ja perustuvat jätelain aiheuttamisperiaatteeseen, yritysten tuotantorakenteisiin (mm. muut tyhjennyspisteet ja reittitehokkuus), eri kohteiden keräysolosuhteisiin (mm. astiasijoittelu ja asioiden tyhjentämiseen kuluva aika), alueiden yhdyskuntarakenteeseen (mm. asukasmäärät ja -tiheys, kuljetusmatkat) ja markkinatalouteen (mm. astioiden kilpailutus, kampanjat ja jäsenedut).

Jos kokonaishinta olisi kaikille asiakkaille sama, lähempänä asuvat ja astiasijoittelultaan helposti saavutettavat kompensoivat kauempana asuvien ja/tai astiasijoittelultaan vaikeammin saavutettavien kiinteistöjen jätehuollon keräys- ja kuljetuskustannuksia. Kuljetusten osalta tasahinnoittelua voidaan pitää näin lähempänä asuvia ja astiasijoittelultaan helpommin saavutettavia syrjivänä.

Kohtuullisuutta ja syrjimättömyyttä analysoitiin erityisesti 240 ja 600–660 litran jäteastioille. Sekajätteestä 85 % kerätään joko 240 litran tai 600–660 litran jäteastioilla. Saatujen tulosten pohjalta voitiin arvioida kuljetusjärjestelmän syrjivyyttä ja kohtuullisuutta hinnoittelun näkökulmasta. Tarkastelualueella oli hintaeroja eri kuljetusyritysten tyhjennyshinnoissa. Eroja oli myös saman kuljetusyrityksen eri asiakkaiden tyhjennyshintojen välillä.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Aiheuttamisperiaate tarkoittaa, että jätehuollon kustannukset on kohdennettava jätteen alkuperäiseen tuottajaan. Kyselyn tilanneet yritykset kertoivat hintaerojen syyksi:

- Hinnoitteluperusteet ovat liikesalaisuus.
- Tyhjennyshinnat muodostuvat markkinaperusteisesti. Käsittelyhinnat perustuvat kes-kiarvopainoihin ja astiakokoon.
- Astian koko ja kuljetusmatka.

Selvityksessä ei kerrota tarkemmin hinnoitteluperusteita ja miten aiheuttamisperiaate toteutuu.

Selvityksessä ei ole tarkasteltu asiakkaiden käsittelymaksuja, jotka tulisi olla saman kuljetusyrityksen eri asiakkaiden välillä, mikäli käytössä on samankokoinen jäteastia.

Viranomais selvityksessä tuli ilmi, että käsittelymaksut poikkesivat edellä mainitussa tilanteessa.

3.4.1 Yhdyskuntarakenteet ja eriluonteiset alueet huomioiva tarkastelu

3.4.1.1 Asikkala

Asikkalassa nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kaikilla asukkailla ei ole samat jäteastioiden tyhjennysmaksut. Tyhjennysmaksujen jakaumat noudattavat kuitenkin normaali-jakaumaa ja jakaumista näkyy, miten markkinoilla toimii useampia yrityksiä, joiden hinnoittelussa on mukana jätelain aiheuttamisperiaatteeseen ja markkinaehtoiseen liiketoimintaan liittyviä eroja kuten:

- erot yritysten tuotantorakenteissa, kuten etäisyydet tyhjennyspisteisiin ja reittitehokkuus,
- erot tyhjennyspisteiden keräysolosuhteissa mm. astiasijoittelu ja asioiden tyhjentämiseen kuluvan ajan suhteen,
- erot alueiden yhdyskuntarakenteessa mm. asukasmäärät ja -tiheys sekä kuljetusmatkat,

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

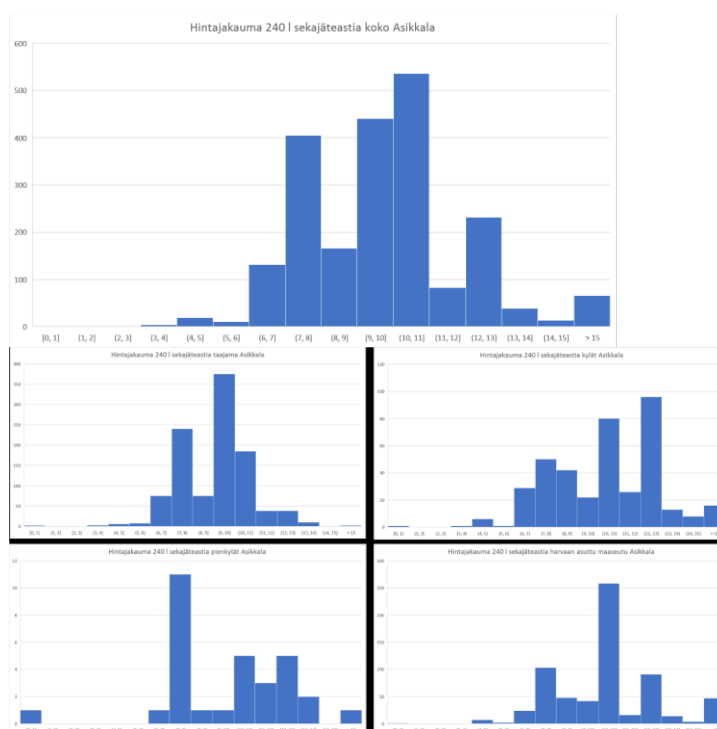
ja

– erot mm. astioiden kilpailutuksessa, erilaiset kampanjat ja jäsenedut.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksessä ei kerrota tarkemmin hinnoitteluperusteita ja mihin aiheuttamisperiaate perustuu ja miten se toteutuu.

Yritysten kustannusrakenne näkyy kaikilla yhdyskuntarakenteen näkökulmasta eriluonteisilla alueilla. Hinta noudattaa normaalijakaumaa. Yksittäiset minimi ja maksimihinnat eivät kuvasta todellista tilannetta eivätkä ole edes oikea tapa arvioida kohtuullisia ja syrjimättömiä ehtoja. Yksittäisille matalimmille ja korkeimmille hinnoille on perusteltu syy ja se noudattaa aiheuttamisperiaatetta ja markkinaehtoista liiketoimintaa. Kuva 3-11 on esitetty hintajakaumat Asikkalassa ja Asikkalan eriluonteisilla alueilla vuonna 2019. Tämän jälkeen hinnat ovat nousseet 240 l jäteastian kohdalla yrityksestä riippuen noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 %. Vastaavasti suurempien, esimerkiksi 600 – 660 l jäteastian kohdalla hinnat ovat nousseet yrityksestä riippuen noin 17 – 32 % ja keskimäärin noin 21,5 %. Hinnan nousuun on vaikuttanut mm. jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne.

Kuva 3-11. Hintajakaumat 240 l sekajäteastialle Asikkalassa ja eriluonteisilla alueilla vuonna 2019. Tämän jälkeen hintoihin on tullut yrityksestä riippuen noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 % indeksikorotukset jätteen käsittelymaksujen kohoaminen, tuotantokustannusten nousun ja yritysten tuotantorakenteen seurauksena.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksen mukaan 2019 jälkeen tyhjennyshinnat ovat nousseet 240 l jäteastioiden osalta ka 17,3 % (6–38 %) ja 600–660 l jäteastioiden osalta ka 21,3 % (17–32 %). Selvityksen mukaan korotuksiin on ollut syynä mm. jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne

Vastaavasti Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen kunnan järjestämän kuljetuksen kuntaurakoissa jäteastioiden tyhjennyshinnat ovat nousseet 6–8 % jäteastian koosta riippuen. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa korotukset määräytyvät samoin käsittelymaksujen perusteella. Kuljetusosuuteen vaikuttaa kilpailutettu hinta ja tilastokeskuksen vahvistama pakkaavan jäteauton indeksi.

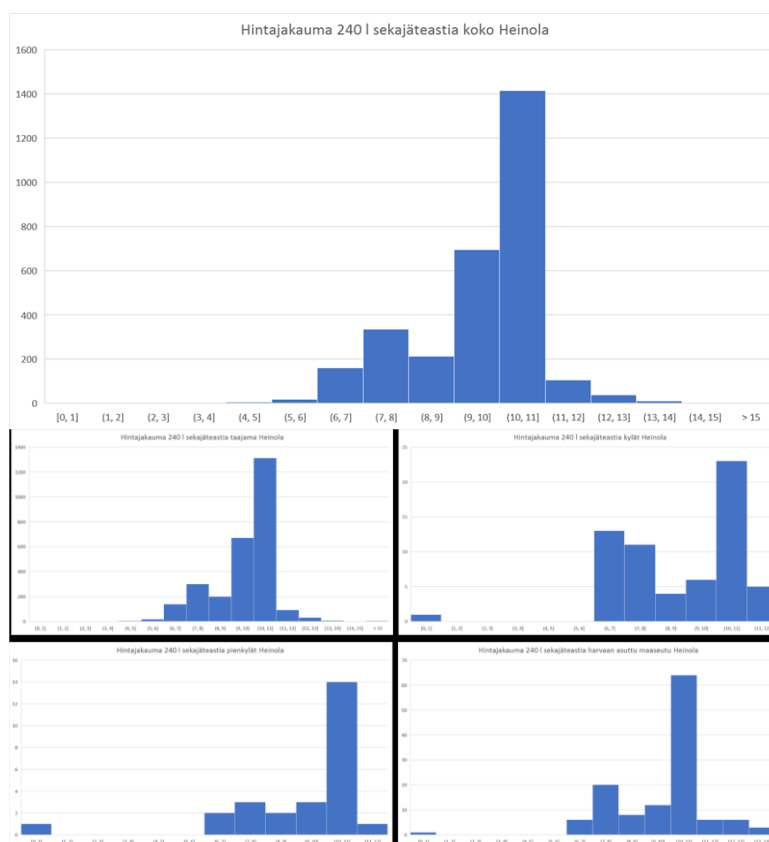
Tyhjennyshintojen nousuun ovat vaikuttaneet samat kustannukset, joten voidaan todeta selvitysalueella olevien yritysten tuotantorakeen vaikuttaneen hintojen huomattavaan nousuun nykyisellä sopimusperusteisella alueella.

3.4.1.2 Heinola

Myös Heinolassa nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä näkyy, miten pääasiallinen jätehuollon hinta erityyppisillä alueilla on yhtenevä. Hintajakaumat noudattavat normaalijakaumaa ja jakauma kuvaa eroja yritysten tuotantorakenteissa, keräysolosuhteissa, yhdyskuntarakenteessa eriluontoisilla alueilla ja kilpailutilanteesta (kuva 3-12). Hinnat ovat nousseet indeksikorotuksina vuodesta 2019 vuoteen 2021 yrityksestä riippuen 240 l jäteastian kohdalla noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 %. Vastaavasti suurempien, esimerkiksi 600 – 660 l jäteastian kohdalla hinnat ovat nousseet yrityksestä riippuen noin 17 – 32 % ja keskimäärin noin 21,5 %. Hinnan nousuun on vaikuttanut samat syyt kuin Asikkalassakin eli jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kuva 3-12. Hintajakaumat 240 I sekajäteastialle Heinolassa ja eriluonteisilla alueilla vuonna 2019. Tämän jälkeen hintoihin on tullut yrityksestä riippuen noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 % indeksikorotukset jätteen käsittelymaksujen kohoaminen, tuotantokustannusten nousun ja yritysten tuotantorakenteen seurauksena.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksen mukaan 2019 jälkeen tyhjennyshinnat ovat nousseet 240 I jäteastioiden osalta ka 17,3 % (6–38 %) ja 600–660 I jäteastioiden osalta ka 21,3 % (17–32 %). Selvityksen mukaan korotuksiin on ollut syynä mm. jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne

Vastaavasti Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen kunnan järjestämän kuljetuksen kuntaurakoissa jäteastioiden tyhjennyshinnat ovat nousseet 6–8 % jäteastian koosta riippuen. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa korotukset määräytyvät samoin käsittelymaksujen perusteella. Kuljetusosuuteen vaikuttaa kilpailutettu hinta ja tilastokeskuksen vahvistama pakkaavan jäteauton indeksi.

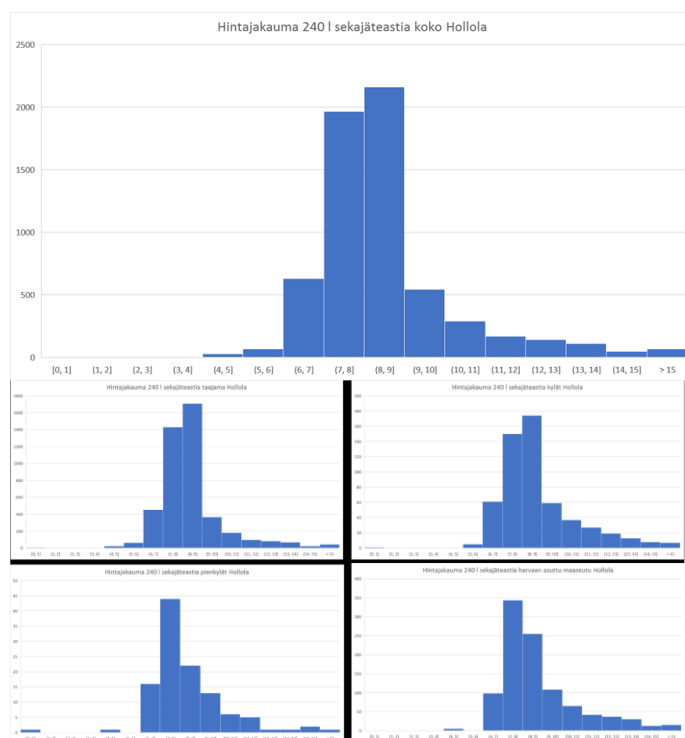

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Tyhjennyshintojen nousuun ovat vaikuttaneet samat kustannukset, joten voidaan todeta selvitysalueella olevien yritysten tuotantorakeen vaikuttaneen hintojen huomattavaan nousuun nykyisellä sopimusperusteisella alueella.

3.4.1.3 Hollola

Myös Hollolassa nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä näkyy, miten pääasiallinen jätehuollon hinta erityyppisillä alueilla on yhtenevä. Hintajakaumat noudattavat normaalijakaumaa ja jakauma kuvaa eroja yritysten tuotantorakenteissa, keräysolosuhteissa, yhdyskuntarakenteessa eriluonteisilla alueilla ja kilpailutilanteesta (kuva 3-13). Hinnat ovat nousseet indeksikorotuksina vuodesta 2019 vuoteen 2021 yrityksestä riippuen 240 l jäteastian kohdalla noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 %. Vastaavasti suurempien, esimerkiksi 600 – 660 l jäteastian kohdalla hinnat ovat nousseet yrityksestä riippuen noin 17 – 32 % ja keskimäärin noin 21,5 %. Hinnan nousuun on vaikuttanut samat syyt kuin Asikkalassa ja Heinolassakin eli jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne.

Kuva 3-13. Hintajakaumat 240 l sekajäteastialle Hollolassa ja eriluonteisilla alueilla vuonna 2019. Tämän jälkeen hintoihin on tullut yrityksestä riippuen noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 % indeksikorotukset jätteen käsittelymaksujen kohoaminen, tuotantokustannusten nousun ja yritysten tuotantorakenteen seurauksena.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksen mukaan 2019 jälkeen tyhjennyshinnat ovat nousseet 240 l jäteastioiden osalta ka 17,3 % (6–38 %) ja 600–660 l jäteastioiden osalta ka 21,3 % (17–32 %). Selvityksen mukaan korotuksiin

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

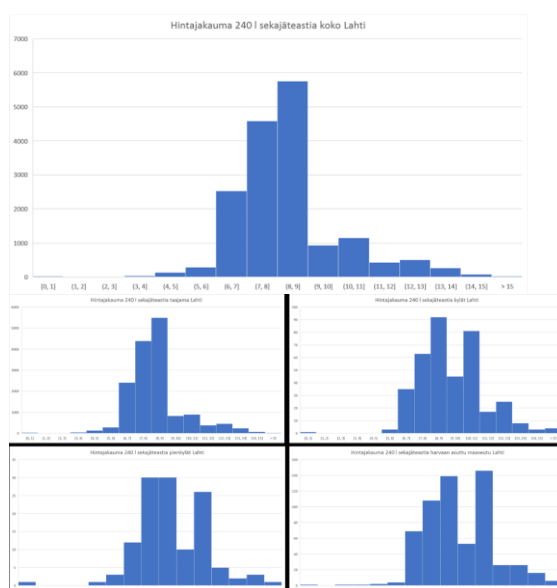
on ollut syynä mm. jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne

Vastaavasti Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen kunnan järjestämän kuljetuksen kuntaurakoissa jäteastioiden tyhjennyshinnat ovat nousseet 6–8 % jäteastian koosta riippuen. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa korotukset määräytyvät samoin käsittelymaksujen perusteella. Kuljetusosuuteen vaikuttaa kilpailutettu hinta ja tilastokeskuksen vahvistama pakkaavan jäteauton indeksi.

Tyhjennyshintojen nousuun ovat vaikuttaneet samat kustannukset, joten voidaan todeta selvitysalueella olevien yritysten tuotantorakeen vaikuttaneen hintojen huomattavaan nousuun nykyisellä sopimusperusteisella alueella.

3.4.1.4 Lahti

Myös Lahdessa nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä näkyy, miten pääasiallinen jätehuollon hinta erityyppisillä alueilla on yhtenevä. Hintajakaumat noudattavat normaalijakaumaa ja jakauma kuvaa eroja yritysten tuotantorakenteissa, keräysolosuhteissa, yhdyskuntarakenteessa eriluonteisilla alueilla ja kilpailutilanteesta (kuva 3-14). Hinnat ovat nousseet indeksikorotuksina vuodesta 2019 vuoteen 2021 yrityksestä riippuen 240 l jäteastian kohdalla noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 %. Vastaavasti suurempien, esimerkiksi 600 – 660 l jäteastian kohdalla hinnat ovat nousseet yrityksestä riippuen noin 17 – 32 % ja keskimäärin noin 21,5 %. Hinnan nousuun on vaikuttanut samat syyt kuin Asikkalassa, Heinolassa ja Hollolassakin eli jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne.

Kuva 3-14. Hintajakaumat 240 l sekajäteastialle Lahdessa ja eriluonteisilla alueilla vuonna 2019. Tämän jälkeen hintoihin on tullut yrityksestä riippuen noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 % indeksikorotukset jätteen käsittelymaksujen kohoaminen, tuotantokustannusten nousun ja yritysten tuotantorakenteen seurauksena.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätehuoltoviranomaisen vastine

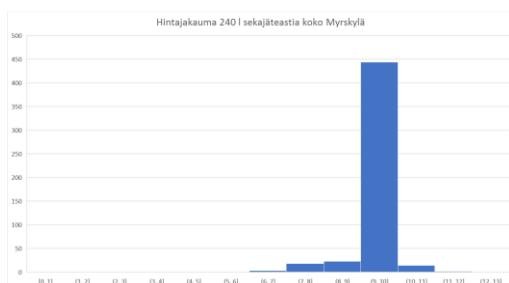
Selvityksen mukaan 2019 jälkeen tyhjennyshinnat ovat nousseet 240 l jäteastioiden osalta ka 17,3 % (6–38 %) ja 600–660 l jäteastioiden osalta ka 21,3 % (17–32 %). Selvityksen mukaan korotuksiin on ollut syynä mm. jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne

Vastaavasti Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen kunnan järjestämän kuljetuksen kuntaurakoissa jäteastioiden tyhjennyshinnat ovat nousseet 6–8 % jäteastian koosta riippuen. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa korotukset määräytyvät samoin käsittelymaksujen perusteella. Kuljetusosuuteen vaikuttaa kilpailutettu hinta ja tilastokeskuksen vahvistama pakkaavan jäteauton indeksi.

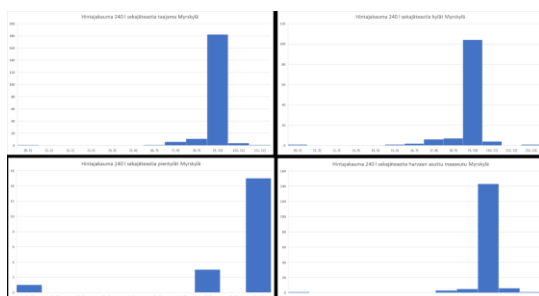
Tyhjennyshintojen nousuun ovat vaikuttaneet samat kustannukset, joten voidaan todeta selvitysalueella olevien yritysten tuotantorakeen vaikuttaneen hintojen huomattavaan nousuun nykyisellä sopimusperusteisella alueella.

3.4.1.5 Myrskylä

Myrskylässä hintavaihtelut ovat pienempiä kuin edellä esitellyillä kunnilla ja siellä hinnat ovat lähes kaikilla yhtäläisiä. Vaihtelua on kuitenkin hieman eri asiakkaiden välillä ja vaihtelut perustuvat samoihin syihin kuin muillakin alueilla. (kuva 3-15) Hintataso on kuitenkin yhtenäinen muihin alueisiin nähden, eikä Myrskylässä ole kohtuuttoman korkeita jätehuollon hintoja. Hinnat ovat nousseet indeksikorotuksina vuodesta 2019 vuoteen 2021 yrityksestä riippuen 240 l jäteastian kohdalla noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 %. Vastaavasti suurempien, esimerkiksi 600 – 660 l jäteastian kohdalla hinnat ovat nousseet yrityksestä riippuen noin 17 – 32 % ja keskimäärin noin 21,5 %. Hinnan nousuun on vaikuttanut samat syyt kuin Asikkalassa, Heinolassa, Hollolassa ja Lahdessa eli jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne.

Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen

Kuva 3-15. Hintajakaumat 240 l sekajäteastialle Myrskylässä ja eriluonteisilla alueilla vuonna 2019. Tämän jälkeen hintoihin on tullut yrityksestä riippuen noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 % indeksikorotukset jätteen käsittelymaksujen kohoaminen, tuotantokustannusten nousun ja yritysten tuotantorakenteen seurauksena.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksen mukaan 2019 jälkeen tyhjennyshinnat ovat nousseet 240 l jäteastioiden osalta ka 17,3 % (6–38 %) ja 600–660 l jäteastioiden osalta ka 21,3 % (17–32 %). Selvityksen mukaan korotuksiin on ollut syynä mm. jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne

Vastaavasti Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen kunnan järjestämän kuljetuksen kuntaurakoissa jäteastioiden tyhjennyshinnat ovat nousseet 6–8 % jäteastian koosta riippuen. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa korotukset määräytyvät samoin käsittelymaksujen perusteella. Kuljetusosuuteen vaikuttaa kilpailutettu hinta ja tilastokeskuksen vahvistama pakkaavan jäteauton indeksi.

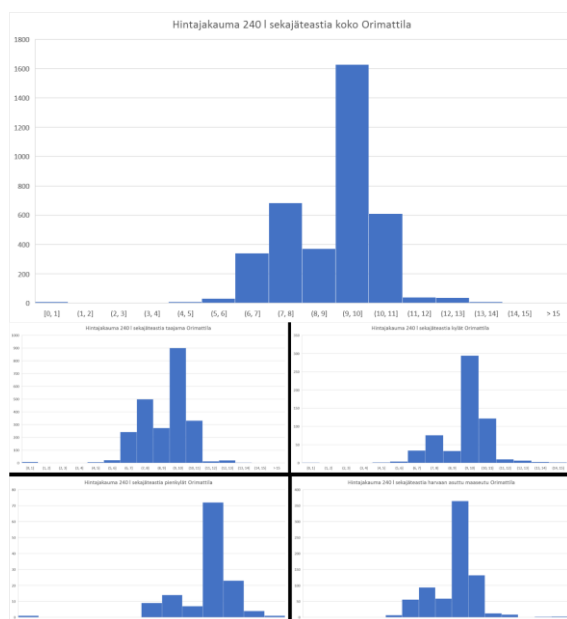
Tyhjennyshintojen nousuun ovat vaikuttaneet samat kustannukset, joten voidaan todeta selvitysalueella olevien yritysten tuotantorakeen vaikuttaneen hintojen huomattavaan nousuun nykyisellä sopimusperusteisella alueella

3.4.1.6 Orimattila

Orimattilassa (pl. Artjärvi) nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä näkyy, miten pääasiallinen hinta erityyppisillä astioilla on yhtenevä. Hintajakaumat noudattavat normaalijakaumaa ja jakauma kuvaa eroja yritysten tuotantorakenteissa, keräysolosuhteissa, yhdyskuntarakenteessa eriluonteisilla alueilla ja kilpailutilanteesta (kuva 3-16), kuten muissakin kunnissa. Muista kunnista poiketen hintajakauma halvempaan tyhjennykseen on jonkin verran suurempi kuin kalleimpiin. Hinnat ovat nousseet indeksikorotuksina vuodesta 2019 vuoteen 2021 yrityksestä riippuen 240 l jäteastian kohdalla noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 %. Vastaavasti suurempien, esimerkiksi 600 – 660 l jäteastian kohdalla hinnat ovat nousseet yrityksestä riippuen noin 17 – 32 % ja keskimäärin noin 21,5 %. Hinnan nousuun on vaikuttanut samat syyt kuin Asikkalassa, Heinolassa, Hollolassa, Lahdessa ja Myrskylässäkin eli jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kuva 3-16. Hintajakaumat 240 I sekajäteastialle Orimattilassa ja eriluonteisilla alueilla vuonna 2019. Tämän jälkeen hintoihin on tullut yrityksestä riippuen noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 % indeksikorotukset jätteen käsittelymaksujen kohoaminen, tuotantokustannusten nousun ja yritysten tuotantorakenteen seurauksena.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksen mukaan 2019 jälkeen tyhjennyshinnat ovat nousseet 240 I jäteastioiden osalta ka 17,3 % (6–38 %) ja 600–660 I jäteastioiden osalta ka 21,3 % (17–32 %). Selvityksen mukaan korotuksiin on ollut syynä mm. jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne

Vastaavasti Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen kunnan järjestämän kuljetuksen kuntaurakoissa jäteastioiden tyhjennyshinnat ovat nousseet 6–8 % jäteastian koosta riippuen. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa korotukset määräytyvät samoin käsittelymaksujen perusteella. Kuljetusosuuteen vaikuttaa kilpailutettu hinta ja tilastokeskuksen vahvistama pakkaavan jäteauton indeksi.

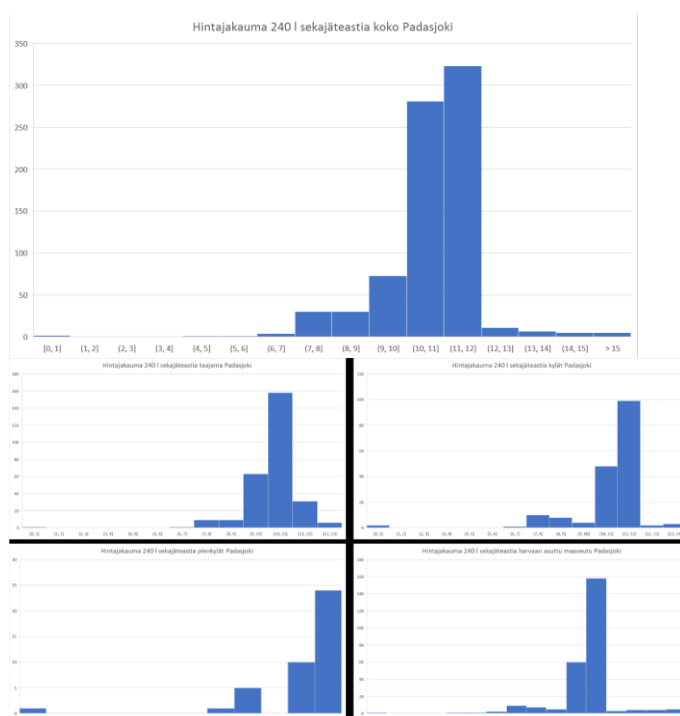
Tyhjennyshintojen nousuun ovat vaikuttaneet samat kustannukset, joten voidaan todeta selvitysalueella olevien yritysten tuotantorakeen vaikuttaneen hintojen huomattavaan nousuun nykyisellä sopimusperusteisella alueella

3.4.1.7 Padasjoki

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Padasjoella hintajakauma on samankaltainen kuin Orimattilassa joskin tyypillinen hinta on hieman korkeampi. Hintajakaumat noudattavat kuitenkin normaali jakaumaa ja jakauma kuvaa eroja alueella toimivien yritysten tuotantorakenteissa, keräysolosuhteissa, yhdyskuntarakenteessa eriluonteisilla alueilla ja kilpailutilanteesta (kuva 3-17). Hintavaihtelut ovat lähinnä edullisempaan hintaan päin. Hinnat ovat nousseet indeksikorotuksina vuodesta 2019 vuoteen 2021 yrityksestä riippuen 240 l jäteastian kohdalla noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 %. Vastaavasti suurempien, esimerkiksi 600 – 660 l jäteastian kohdalla hinnat ovat nousseet yrityksestä riippuen noin 17 – 32 % ja keskimäärin noin 21,5 %. Hinnan nousuun on vaikuttanut samat syyt kuin Asikkalassa, Heinolassa, Hollolassa, Lahdessa, Myrskylässä ja Orimattilassakin eli jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne.

Kuva 3-17. Hintajakaumat 240 l sekajäteastialle Padasjoella ja eriluonteisilla alueilla vuonna 2019. Tämän jälkeen hintoihin on tullut yrityksestä riippuen noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 % indeksikorotukset jätteen käsittelymaksujen kohoaminen, tuotantokustannusten nousun ja yritysten tuotantorakenteen seurauksena.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksen mukaan 2019 jälkeen tyhjennyshinnat ovat nousseet 240 l jäteastioiden osalta ka 17,3 % (6–38 %) ja 600–660 l jäteastioiden osalta ka 21,3 % (17–32 %). Selvityksen mukaan korotuksiin on ollut syynä mm. jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne

Vastaavasti Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen kunnan järjestämän kuljetuksen kuntaurakoissa jäteastioiden tyhjennyshinnat ovat nousseet 6–8 % jäteastian koosta riippuen. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa korotukset määräytyvät samoin käsittelymaksujen perusteella.

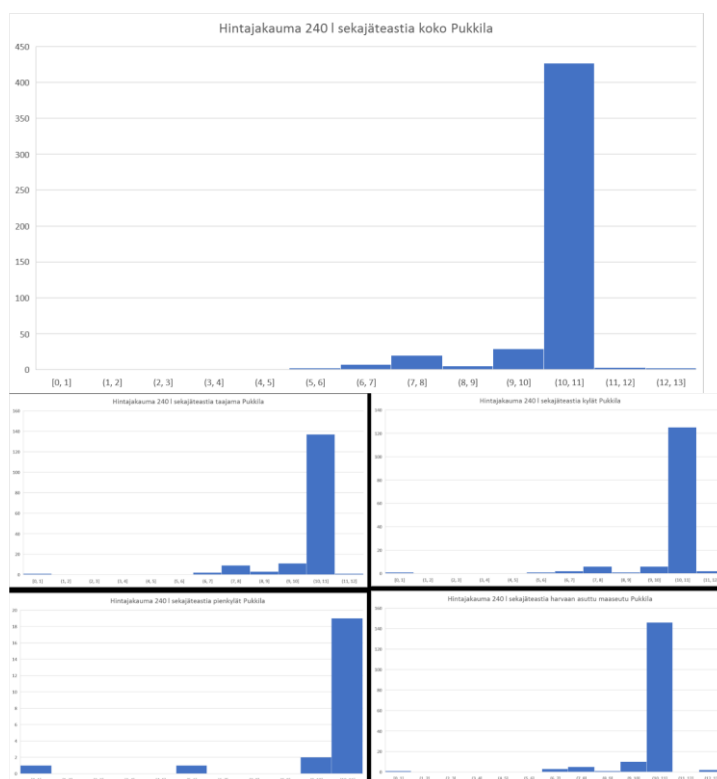
Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kuljetusosuuteen vaikuttaa kilpailutettu hinta ja tilastokeskuksen vahvistama pakkaavan jäteauton indeksi.

Tyhjennyshintojen nousuun ovat vaikuttaneet samat kustannukset, joten voidaan todeta selvitysalueella olevien yritysten tuotantorakeen vaikuttaneen hintojen huomattavaan nousuun nykyisellä sopimusperusteisella alueella.

3.4.1.8 Pukkila

Pukkilassa hintavaihtelut ovat Myrskylän kaltaisia ja vaihtelut ovat pienempiä kuin muissa alueen kunnissa. Pukkilassa hinnat ovat lähes kaikilla yhtäläisiä. Vaihtelua on kuitenkin hieman eri asiakkaiden välillä ja vaihtelut perustuvat samoihin syihin kuin muillakin alueilla. (kuva 3-18) Hintataso on kuitenkin yhtenäinen muihin alueisiin nähden, eikä Pukkilassa ole kohtuuttoman korkeita jätehuollon hintoja. Hinnat ovat nousseet indeksikorotuksina vuodesta 2019 vuoteen 2021 yrityksestä riippuen 240 l jäteastian kohdalla noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 %. Vastaavasti suurempien, esimerkiksi 600 – 660 l jäteastian kohdalla hinnat ovat nousseet yrityksestä riippuen noin 17 – 32 % ja keskimäärin noin 21,5 %. Hinnan nousuun on vaikuttanut samat syyt kuin Asikkalassa, Heinolassa, Hollolassa, Lahdessa ja Myrskylässä, Orimattilassa ja Padasjoellakin eli jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne.

Kuva 3-18. Hintajakaumat 240 l sekajäteastialle Pukkilassa ja eriluonteisilla alueilla vuonna 2019.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Tämän jälkeen hintoihin on tullut yrityksestä riippuen noin 6 – 38 % ja keskimäärin noin 17,3 % indeksikorotukset jätteen käsittelymaksujen kohoaminen, tuotantokustannusten nousun ja yritysten tuotantorakenteen seurauksena.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksen mukaan 2019 jälkeen tyhjennyshinnat ovat nousseet 240 l jäteastioiden osalta ka 17,3 % (6–38 %) ja 600–660 l jäteastioiden osalta ka 21,3 % (17–32 %). Selvityksen mukaan korotuksiin on ollut syynä mm. jätteen käsittelymaksujen kohoaminen sekä tuotantokustannusten nousu ja yritysten tuotantorakenne

Vastaavasti Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen kunnan järjestämän kuljetuksen kuntaurakoissa jäteastioiden tyhjennyshinnat ovat nousseet 6–8 % jäteastian koosta riippuen. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa korotukset määräytyvät samoin käsittelymaksujen perusteella. Kuljetusosuuteen vaikuttaa kilpailutettu hinta ja tilastokeskuksen vahvistama pakkaavan jäteauton indeksi.

Tyhjennyshintojen nousuun ovat vaikuttaneet samat kustannukset, joten voidaan todeta selvitysalueella olevien yritysten tuotantorakeen vaikuttaneen hintojen huomattavaan nousuun nykyisellä sopimusperusteisella alueella.

3.4.2 Koko alue

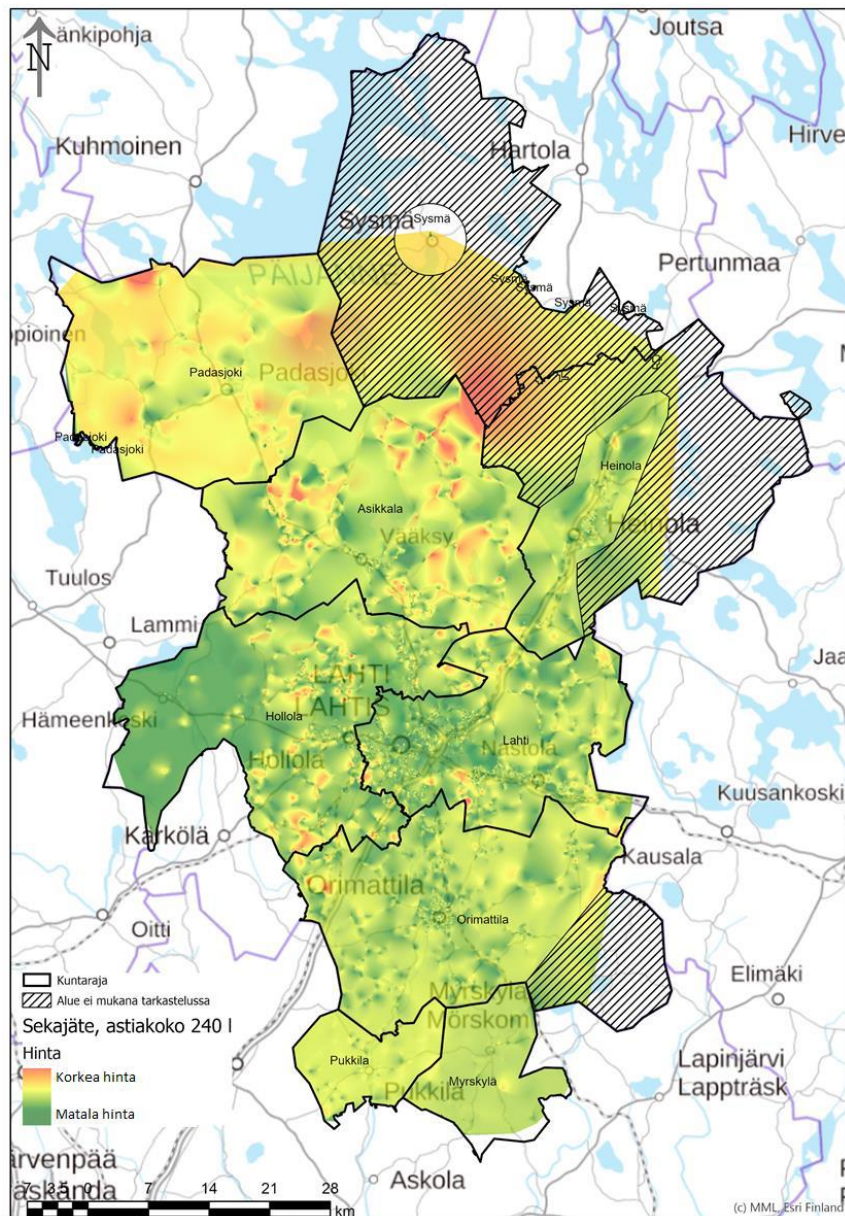
Kiinteistön haltijan järjestämä jätteen kuljetus on järjestelmä, jossa asiakas kilpailuttaa tyhjennyksen ja lopullinen hinta määräytyy kuljetusyritysten keskinäisen kilpailun kautta. Tarkastelualueella toimii useita jätteenkuljetusyrityksiä, joten asiakkaalle tarjottuun kuljetushintaan vaikuttaa myös yritysten välinen kilpailu. Hintaan vaikuttavat mm. kuljetusmatka, astian siirtomatka, astiamäärä alueella, liikennöintiolosuhteet, kääntymismahdollisuus pihassa sekä mahdollisesti muut asiakkaan haluamat erityispalvelut. Jätteen käsittelymaksut perustuvat kuljetusyrityksiltä veloittettavaan jätteen käsittelymaksuun (€/t), mikä veloitetaan edelleen yritysten asiakailta tyhjennysperusteisesti (€/tyhjennys). Keskimääräinen jätemäärä tyhjennystä kohden saadaan yrityksissä tyhjennettyjen astioiden kpl määrän ja kerättävän jätteen punnituksen avulla, jolloin saadaan astian keskipaino / kerättävä jäte.

Lahden seudun jätelautakunnan alueella on eroja hinnoissa eri asiakkaiden välillä, mutta kaikki edellisissä kappaleissa kuvatut hinta-analyysit osoittavat, että hinnoittelu on kaikilla alueilla kohtuullista ja syrjimätöntä. Lopullinen tyhjennyshinta muodostuu asukkaille jätelain aiheuttamisperiaatteen, yritysten tuotantorakenteiden (mm. muut tyhjennyspisteet ja reittitehokkuus), eri kohteiden keräysolosuhteiden (mm. astiasijoittelu ja asioiden tyhjentämiseen kuluva aika), alueiden yhdyskuntarakenteiden (mm. asukasmäärät ja -tiheys, kuljetusmatkat) ja markkinatalouden (mm. astioiden kilpailutus, kampanjat ja jäsenedut) perusteella. Tämä näkyy kaikissa astiakoissa. Tätä on vielä havainnollistettu 240 l ja 600 – 660 l jäteastioiden osalta paikkatietopohjaisella tarkastelulla, missä on analysoitu kaikki yksittäiset tyhjennyshinnat ja muodostettu hintatiedoista lämpökartta kuvaamaan hinnoittelun vaihteluita maantieteellisesti

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

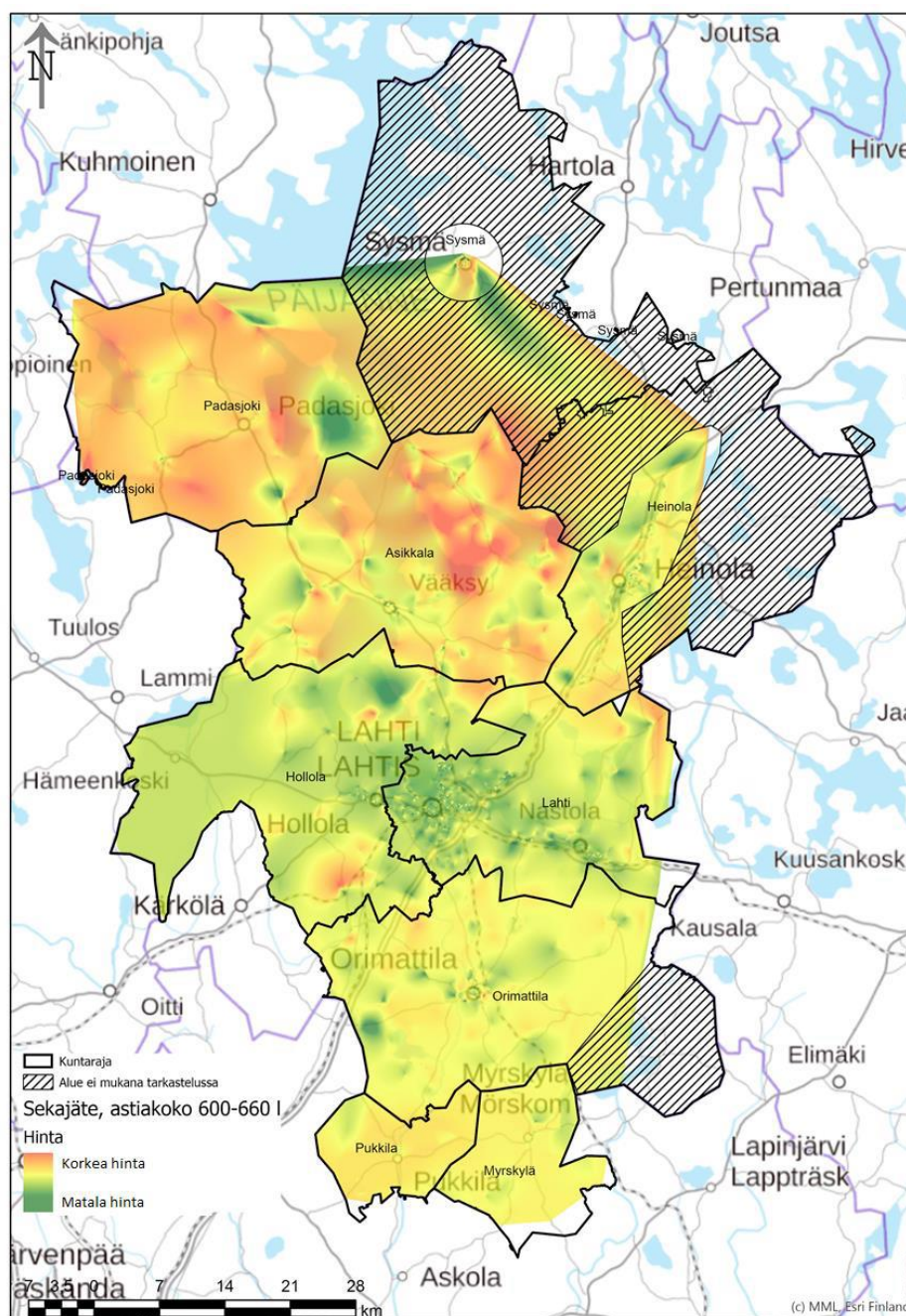
(kuvat 3-19 ja 3-20).

Kuva 3-19. Sekajätteen 240 l astian jätemaksun maantieteellinen jakautuminen. Kuvassa vihreä väri kuvaa matalampaa hintaa ja punainen väri korkeampaa hintaa. Sysmän kunnan alueen jätehuollon järjestämisvastuu siirtyi Sysmän kunnalle 18.9.2022 alkaen, joten Sysmän osalta jätelain mukaisten ehtojen täyttymistä ei arvioida, vaikka se on mukana kuvassa.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kuva 3-20. Sekajätteen 600 - 660 l astian jätemaksun maantieteellinen jakautuminen. Kuvassa vihreä väri kuvaa matalampaa hintaa ja punainen väri korkeampaa hintaa. Sysmän kunnan alueen jätehuollon järjestämisvastuu siirtyi Sysmän kunnalle 18.9.2022 alkaen, joten Sysmän osalta jätelain mukaisten ehtojen täyttymistä ei arvioida, vaikka se on mukana kuvassa.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Aiheuttamisperiaate tarkoittaa, että jätehuollon kustannukset on kohdennettava jätteen alkuperäiseen tuottajaan. Kyselyn tilanneet yritykset kertoivat hintaerojen syiksi:

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

- Hinnoitteluperusteet ovat liikesalaisuus.
- Tyhjennyshinnat muodostuvat markkinaperusteisesti. Käsittelyhinnat perustuvat keskiarvopainoihin ja astiakokoon.
- Astian koko ja kuljetusmatka.

Selvityksessä ei kerrota tarkemmin hinnoitteluperusteita ja miten aiheuttamisperiaate toteutuu.

Selvityksessä ei ole tarkasteltu asiakkaiden käsittelymaksuja, jotka tulisi olla saman kuljetusyrityksen eri asiakkaiden välillä, mikäli käytössä on samankokoinen jäteastia.

Viranomais selvityksessä tuli ilmi, että käsittelymaksut poikkesivat edellä mainitussa tilanteessa.

Tämä on ristiriidassa selvityksen väitteelle: ” Jätteen käsittelymaksut perustuvat kuljetusyrityksiltä veloitettavaan jätteen käsittelymaksuun (€/t), mikä veloitetaan edelleen yritysten asiakkailta tyhjennysperusteisesti (€/tyhjennys).”

3.4.3 Johtopäätös kohtuullisuudesta ja syrjimättömyydestä

Hinta-analyysissä aineisto kattoi tiedot 40 466 Tyhjennystapahtumasta. Näiden tietojen pohjalta analysoitiin kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen hintoja ja niiden kohtuullisuutta ja syrjimättömyyttä. Paikkatietoa hyödyntävä tarkastelutapa mahdollistaa mm. tyhjennyshintojen jakauman ja alueellisuuden arvioinnin.

Tehtyjen hinta-analyyysien perusteella voidaan todeta, että kaikkien kuntien alueilla on kilpailua eri kuljetusyritysten välillä ja tyhjennyksen hinta muodostuu markkinaperusteisesti kustannusrakenteen ja kilpailutilanteen mukaisesti. Kuljetusjärjestelmän rakenne tekee eroja palvelun tuottamisesta aiheutuviin kustannuksiin eri alueilla ja eri yrityksissä. Poikkeamat eivät keskity pelkästään tietyille alueille vaan jakautuvat koko toimialueelle. Asiakkaat voivat vaikuttaa hintaan mm. kilpailuttamalla kuljetusyrityksiä. Yritysten tulosten perusteella yritykset eivät käytä väärin mahdollista määräävää markkina-asemaansa. Myöskään astiakohtaisten tyhjennyshintojen perusteella nykyjärjestelmän ei voida väittää olevan syrjivä tai kohtuuton.

Jätteen tyhjennyspalveluiden hinnoittelussa näkyy myös jätelain aiheuttamisperiaatteeseen liittyvät erot, yritysten tuotantorakenteissa (mm. muut tyhjennyspisteet ja reittitehokkuus), eri kohteiden keräysolosuhteissa (mm. astiasijoittelu ja asioiden tyhjentämiseen kuluva aika), alueiden yhdyskuntarakenteessa (mm. asukasmäärät ja -tiheys, kuljetusmatkat) ja markkinataloudessa (mm. astioiden kilpailutus, kampanjat ja jäsenedut). Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kaikilla asukkailla ei kuulukaan olla samat jäteastioiden tyhjennysmaksut, koska markkinoilla toimii useampia yrityksiä. Jätelain mukaisia ehtoja tarkasteltaessa keskeistä on, että hintaerot ovat kohtuullisia ja syrjimättömiä sekä hinnoittelun erot ovat perusteltavissa.

Tämä näkyy kaikilla yhdyskuntarakenteen näkökulmasta kaikilla eriluontoisilla alueilla. Hinta noudattaa kaikilla alueilla normaalijakaumaa. Yksittäiset minimi ja maksimihinnat eivät kuvasta todellista tilannetta eivätkä ole oikea tapa arvioida kohtuullisia ja syrjimättömiä ehtoja. Yksittäisille matalimmille ja korkeimmille hinnoille on perusteltu syy ja se noudattaa aiheuttamisperiaatetta ja markkinaehtoista liiketoimintaa.

Nykyjärjestelmässä kaikki yritykset tarjoavat uusia sopimuksia samankaltaisin ehdoin omille asiakkailleen ottaen huomioon mm. astiakoot, kuljetusvälit ja alueiden keräysolosuhteet. Eri aikaan tehdyissä sopimuksissa voi olla eroja. Yritysten välillä on eroja. Asiakkailla on kuitenkin mahdollisuus vaihtaa palveluntarjoajaa, koska kaikilla alueilla useampi yritys tarjoaa palveluja.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Suoritetun tarkastelun perusteella Lahden seudun jätelautakunnan alueella jätehuoltopalveluiden kohtuullisuudesta ja syrjimättömyyteen liittyvät ehdot täyttävät täysin jätelain mukaiset ehdot kaikilla tarkastelualueilla.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksessä ei ole tarkasteltu energijätteen hintoja.

Selvityksessä ei ole tarkasteltu asiakkaiden käsittelymaksuja, jotka tulisi olla saman kuljetusyrityksen eri asiakkaiden välillä, mikäli käytössä on samankokoinen jäteastia.

Viranomais selvityksessä tuli ilmi, että käsittelymaksut poikkesivat edellä mainitussa tilanteessa.

Kunnan järjestämässä kuljetuksessa aiheuttamisperiaate toteutuu paremmin, kun käsittelymaksu ei vaihtelee alueen kilpailutilanteen mukaan vaan on kaikille sama. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa reititys voidaan tehdä nykyistä tehokkaammin, koska kuljetusyritysten tulosten perusteella reitittäminen ja sijainti aiheuttavat kohtuutonta eroa alueen jätehuoltokustannuksiin.

3.5 KUNNALLINEN TOIMIVUUS JA ALUEELLINEN KEHITTÄMINEN

Kunnallista toimivuutta ja alueellista kehittämistä arvioidaan niiltä osin, kun jätteenkuljetus itsessään vaikuttaa jätehuollon yleiseen toimivuuteen ja jätehuollon kehittämiseen. Jätelain 32 ja 46 §:n mukaan jätehuollon järjestäminen kuuluu kunnalle ja kiinteistöiltä kerätty ja poiskuljetettu jäte on toimitettava kunnan järjestämään jätehuoltoon (pois lukien tuottajavastuun alainen jäte, joka tulee toimittaa tuottajan järjestämään jätehuoltoon). Jätehuollon toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia tuleekin arvioida alueellisena kokonaisuutena, ottaen huomioon sekä kuntavastuullinen että markkinaehtoinen jätehuolto.

Nykyinen kuljetusjärjestelmä edistää jätehuollon (keräys, kuljetus, käsittely) yleistä toimivuutta Lahden seudun jätelautakunnan alueella. Keräyksen palvelutarjonta on laajaa ja lajitteluun voidaan vaikuttaa jätehuoltomääräyksillä. Yritykset kilpailevat keskenään jakamatta markkinoita. Sekajätteen keräys kiinteistön haltijan järjestämällä jätteiden keräyksellä edistää jätehuollon toimivuutta ja alueellista kehittämistä, kun katsotaankin koko jätehuoltoketjun toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia. Silloin nykyinen kuljetusjärjestelmä säilyttää alueella kuntaurakoiden saamisesta riippumattomia yrityksiä, jotka pystyvät paremmin tarjoamaan palveluitaan myös markkinaehtoisella jätehuollon osalta, kun yritykset saavat laajemman tulopohjan ja sen myötä paremmat toimintaedellytykset. Kuntavastuullisten jätteiden määrä pysyy molemmissa järjestelmissä samana, jätettä muodostuu samaa tahtia ja jätteet toimitetaan samaan käsittelypaikkaan, jolloin kuljetusjärjestelmällä itsellään ei ole vaikutusta kuntavastuullisten jätteiden käsittelyn alueelliseen kehittämiseen.

Jätteenkuljetusyritysten toiminta on avointa ja he ovat valmiita ja halukkaita kehittämään yhteistyötä entisestään sekä viranomaisten että muiden alalla toimijoiden kanssa lainsäädännön sallimissa rajoissa. Aikaisemmissa oikeuskäsittelyissä jätteenkuljetusyritysten kiinnostusta alueellisen jätehuollon kehittämiseen on pidetty osaltaan osoituksena kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen yleisen toimivuuden kannalta myönteisenä asiana (Hämeenlinnan HaO 20.11.2017 t. 17/0495/2 ja Hämeenlinnan HaO 20.11.2017 t. 17/0496/2). Myös korkein

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

hallinto-oikeus yhtyi hallinto-oikeuden perusteluihin kyseisiä ratkaisuja koskevissa päätöksissään KHO 23.7.2018 t. 3566 (muu päätös) ja KHO 23.7.2018 t. 3567 (muu päätös)). Osa kuljetusyrityksistä kehittää toimintaansa, logistiikkaansa ja palveluitaan koko ajan hyödyntämällä digitalisaation tuomia mahdollisuuksia. Yritykset uusivat kalustoaan säännöllisesti, kohti vähäpäästöisempiä ajoneuvoja. Nämä toiminnot ovat osaltaan tukemassa kunnan vastuulle kuuluvan jätehuollon vastuullista toteuttamista.

Kaikki alueen kuljetusyritykset ovatkin kehittäneet omia keräysjärjestelmiään ja kaikilla yrityksillä on käytössään mm. monilokeroautoja. Alueella on myös aloitettu kuljetusyritysten toimesta muovin keräys jo ennen pakkoa erilliskeräykseen. Useat yritykset tarjoavat syväkeräyspalveluitaan jo koko Päijät-Hämeen alueella, joten nykyistä laajempaa syväkeräyspalveluiden tarjontaa ei voida enää toteuttaa. Kuljetusyritykset myös tekevät jatkuvaa tyhjennysreittioptimointia jätemääräysten puitteissa, ottaen huomioon asiakkaiden tyhjennysvälit ja tarpeet jättejakeittain. Viranomaisen laatimassa selvityksessä esitetyt kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen edut ovat jo arkipäivää nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Jos viranomais selvityksen perusteella esitetään ko. asioiden edistävän jätehuollon alueellista kehittämistä kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa niin silloin samojen asioiden toteutumisen jo nykyisellään voidaan katsoa täyttävän jätelain vaatimukset jätehuollon alueellisen kehittämisen osalta kiinteistön haltijan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa. Viimeaikaisissa alueen kunnallisen jätteenkeräyksen kilpailutuksissa (muovi ja kartonki) keräys on kilpailutettu 1-kammioautoille, mikä ottaa takapakkia keräysjärjestelmien kehityksessä, sillä alueen toimintamalli on ollut jo hyvän aikaa vähintään 2-lokeroautotekniikalla keräystä.

Tehtyjen tarkastelujen perusteella Jätelain 37 §:n 1 momentin 2 kohdan mukainen vaatimus jätehuollon alueellisesta kehittämisestä täyttyy kaikilla alueilla, otettaessa huomioon myös kuntien yhdyskuntarakenteet ja eriluonteiset alueet kuntien sisällä.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvityksessä esille tuotu argumentti siihen miten nykyinen järjestelmä edistää jätehuollon yleistä toimivuutta on ollut, että ”säilyttää alueella kuntaurakoiden saamisesta riippumattomia yrityksiä, jotka pystyvät paremmin tarjoamaan palveluitaan myös markkinaehtoisen jätehuollon osalta, kun yritykset saavat laajemman tulopohjan ja sen myötä paremmat toimintaedellytykset.” Kunnan järjestämän kuljetuksen myötä keskitetty kilpailuttaminen tuo alueelle uusia yrityksiä, jolloin myös markkinaehtoiset toimijat hyötyvät paremmin kilpailusta sekä keskitetystä kilpailutuksesta saatu taloudellinen hyöty tulee alueen muiden yritysten hyödyksi, kun kuluttajat laittavat jätehuollosta saadun hyödyn muuhun kulutukseen.

Selvityksessä ei ole otettu huomioon järjestettyyn jätteenkuljetukseen liittymättömiä kiinteistöjä, joiden jäte ei päädy kunnan määräämään käsittelypaikkaan, kuten jätelaki edellyttää. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa jätehuoltoon liittyminen nousee, jolloin sekä kuljetusmäärät että käsittelyyn päätyvät jätemäärät kasvavat.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kuljetusyritysten halukkuus kehittää jätehuoltoa yhteistyössä ei ole konkreettisesti tullut esille kuljetusyrityksille tehdyssä kyselyssä.

Jätehuoltoviranomaisen aloitetta esimerkiksi lukituksen uudistamiseksi ja yhteisestä lukitusjärjestelmästä ei saatu käyttöön kuljetusyritysten kanssa. Alueella tulee käyttöön yhtenäinen lukitusjärjestelmä Salpakierto Oy:n hallinnoimana, kun pakkausjätteet siirtyvät Salpakierron kuljettamaksi.

Salpakierto (silloinen Päijät-Hämeen jätehuolto Oy) käynnisti jo 2014 laajan yhteistyöprojektin biojätteen erilliskeräyksen kehittämiseksi. Hanke pysähtyi siinä vaiheessa, kun kuljetusliikkeiden olisi pitänyt käynnistää toimet. Kun biojätteen keräys säädettiin Salpakierron kuljettamaksi, biojätteen erilliskeräyskokeilu päästiin aloittamaan Salpakierron kilpailuttamana pilottina Lahden alueella 1.5.2020.

Kuljetusyrityksien kannattaa jo taloudellisen voiton tavoittelun takia kehittää omaa toimintaansa tehostamalla sitä, jolloin yritys saa siitä suoraan kustannushyötyä ja se vaikuttaa suoraan yrityksen tulokseen. Kehitystyö ei kuitenkaan ole tullut esille asiakkaiden, jätehuoltoviranomaisen tai jätteenkäsittelyn tai Salpakierron näkökulmasta.

Monilokeroautot todennäköisesti siirtyvät jatkossa kuntaurakoiden ajoon tai markkinaehtoisen jätteen kuljetukseen. Niistä ei ole nykyisenkaltaista hyötyä kuntavastuujätteen kuljetuksessa, kun alueella luovutaan energiajätteen erilliskeräyksestä. Jatkossa ei ole hyötyä kerätä yhtä jätelajia 2-lokeroautolla. Kehitys tulee siis väistämättä taantumaan kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Sen sijaan kunnallistamalla sekajätteenkuljetuksen saadaan siitä useanlaisia hyötyjä:

- Alueilta, joissa biojäte erilliskerätään, voidaan sekajäte kunnan järjestämässä kuljetuksessa ohjata lajittelulaitokseen, jossa saadaan eroteltua sekajätteessä vielä olevat materiaalihyödynnettävät jakeet. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa tämä ei ole mahdollista, sillä samoihin kuormiin kerätään sekajätteet alueilta, joissa sekajätteestä on lajiteltu biojäte erilliseksi jättejakeeksi että niiltä alueilta, joissa biojäte on sekajätteen seassa.
- Biojäte tulee erilliskerätä tai kompostoida jatkossa 10 000 asukkaan taajamissa (Lahden, Heinolan ja Hollolan keskustaajamat) kaikilla kiinteistöillä. Sekajätteen osalta siirtyminen

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen mahdollistaisi sen, että pientalojen seka- ja biojätteen keräys näissä taajamissa voitaisiin hoitaa samalla kalustolla samalla tyhjennuskerralla kaksoislokeroautolla. Tässä voitaisiin hyödyntää nykyistä olemassa olevaa kalustoa.

Energiajätteestä lajitellaan tällä hetkellä laituskäsittelyssä muovi erikseen, joten kaikilla alueen kiinteistöllä on muovinkeräys. Erotellun muovin puhtaus on yhtä hyvä kuin muovin erilliskeräyksessä. Aloitettu vapaaehtoinen muovin keräys ei siis edistä kierrätysastetta ja tuo asukkaalle lisämaksuja.

Syväkeräysjäteastioiden käyttö ei ole laajentunut alueella (esim. Heinola). Tarjottujen palveluiden tulee olla myös kohtuullisia kuluttajille. Todennäköisesti kuljetusyritysten tarjoama syväkeräysjäteastioiden tyhjennyspalvelu on ollut muihin tyhjennyspalveluihin verrattuna kohtuuttoman hintavaa, koska palvelu ei ole laajemmin alueella käytössä.

3.6 YMPÄRISTÖ- JA TERVEYSVAIKUTUKSET

Jätelain mukaan kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus ei saa aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle eikä ympäristölle. Silloin erot mm. kuljetusjärjestelmien välisissä liikenteen kasvihuonekaasupäästömäärissä ei ole arviointikriteeri vaan se, onko kuljetusjärjestelmästä muodostuvat päästöt sellaisia, että ne aiheuttavat vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jätteenkuljetusten ympäristön- ja terveydensuojellinen näkökulma on huomioitu jo ammattimaisesti jätteitä kuljettavien yritysten velvollisuudella rekisteröityä ELY-keskusten ylläpitämään jätehuoltorekisteriin. Yksi rekisteriin hyväksynnän edellytys on, että yritys harjoittaa jätteenkuljetustoimintaa aiheuttamatta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle (Jätelain 95 §). Hyväksymismenettelyssä viranomainen tarkistaa yrityksen edellytykset kuljettaa jätettä lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Jätettä saa kuljettaa ammattimaisesti vain rekisteröidyt yritykset. Rekisteröinti koskee kaikkea ammattimaista jätteenkuljetusta kuljetusjärjestelmästä riippumatta.

Viranomainen on jo päätöksellään todennut rekisteröinnin yhteydessä jätteenkuljetusyrityksen hoitavan jätteenkuljetusta tavalla, joka ei vaaranna ympäristöä tai terveyttä. Jos näin ei ole, ei yritystä hyväksytä jätehuoltorekisteriin, eikä se näin ollen voi tarjota ammattimaisesti jätteenkuljetuspalveluja kiinteistön haltijoille tai kunnalle. Tämä jo itsessään osoittaa, että kuljetusjärjestelmien väliset erot päästöissä eivät tee kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta jätelain vastaiseksi.

Aikaisemmassa Ramboll Finland Oy:n laatimassa Päijät-Hämeen jätelautakunnan aluetta käsittelevässä jätteenkuljetusjärjestelmäselvityksessä (2016) on todettu kuljetusyrityksillä muodostuvan vuosittain yhteensä noin 570 000 ajokilometriä. Kilometrisuorite on sisältänyt myös erilliskerättävien jätejakeiden keräyksen. Tarkastelualueen kokonaisliikennesuorite on tuoreimman VTT:n Liisa-laskentatietokannan mukaan ollut vuonna 2021 yhteensä noin 1 814 000 000 ajokilometriä. Silloin jätehuollon ajosuorite on 0,0314 % tarkastelualueen kokonaisliikennesuoritteesta. VTT:n LIPASTO-yksikköpäästötietokannan mukaan arvioituja jätteenkuljetuksen päästöt 570 000 km ajosuoritteen perusteella ovat noin 3 000 tCO₂-ekv. Vuonna 2021 Lahden seudun jätelautakunnan alueen tieliikenteen päästöt olivat 395 480 tCO₂-ekv, jolloin sekajätteen kuljetuksen päästöt ovat noin 0,8 % kaikista tieliikenteen päästöistä

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

tarkastelualueella.

Jätteenkuljetusten suoritteita tulee tarkastella koko alueen kattavana tehokkuuden näkökulmasta, eli kuinka suuri hyötykuorma kantavuuteen nähden saadaan kerättyä jätettä alueelta ja kuinka paljon ajovuoron työajasta kuluu reitin ajoon. Kysymys on, miten tehokkaasti työaika saadaan hyödynnettyä ja kertymä vastaamaan keräilyajoneuvon kantavuutta. Maantieteellisesti rajattujen alueiden (esim. naapurusto, kuntarajat tai postinumeroalueet) tarkastelu muusta alueesta irrallisena ei yleensä ole optimaalinen yhdeksi urakka-alueeksi. Syynä on, ettei ajoneuvolle tule tehokasta käyttöä kaikille arkipäiville. Toisaalta myös keräystyössä ajan ja kantavuuden kapasiteetin maksimaalinen käyttö ei myöskään toteudu. Nykyisten toimijoiden reitit ovat varsin tehokkaita ja he suorittavat säännöllisesti reittien optimointia. Kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen päästöt yhdyskuntajätteen kuljetuksessa vähenisivät liikennesuorituksen vähenemän mukaisesti, jolloin kuljetusjärjestelmän muutoksella päästöjen laskennalliset vähenemät olisivat niin pieniä, että ilmanlaadun ohjearvojen (VNA 711/2001) tarkastelussa näillä muutoksilla ei ole mitattavaa vaikutusta.

Aikaisempien selvitysten mukaan siirryttäessä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, liikennesuorituksen aiheuttama muutos kokonaismelutasossa olisi alle 1 dB. Ihmiskorva ei pysty havaitsemaan tällaista alle 1 dB ekvivalenttimelutason muutosta. Meluvaikutus on paikallinen "ärsytys" niillä alueilla, joissa mahdollisesti käy toinen ajoneuvo tyhjentämässä muita jätteitä. Melutasot molemmissa järjestelmissä jäävät alle melutason ohjearvojen (VNp 993/1992 2–3 §). Maksimimelutaso syntyy tyhjennyksissä, joiden lukumäärä on sama molemmissa järjestelmissä. Kuljetusjärjestelmän valinta ei vaikuta asukkaiden kokemaan melutasoon.

Aiemmassa Ramboll Finland Oy:n laatimassa kuljetusjärjestelmäselvityksissä (2016) on selvitetty roskaamista ja jätteiden luvaton polttamista kiinteistöillä, jolloin tuli ilmi kaksi tapausta tarkasteluvuoden aikana, missä ympäristö-, terveys- tai jätehuoltoviranomainen on antanut huomautuksen. Samana vuonna kuljetusyritysten toimesta suoritettiin yhteensä 1 049 625 tyhjennystapahtumaa, jolloin roskaantumista on huomautettu 0,00019 % tyhjennystapahtumista. Tämä on erittäin marginaalinen määrä, eikä kuljetusjärjestelmällä ole siihen merkitystä.

3.6.1 Johtopäätös ympäristö ja terveysvaikutuksista

Tyhjennykset toimivat käytännössä hyvin. Roskaantumiseen liittyvien reklamaatioiden osuus on ollut 0,00019 % tyhjennystapahtumista. Selvityksen yhteydessä ei ole tullut ilmi seikkoja, jotka antaisivat olettaa, ettei jätelain mukaiset vaatimukset täytyisi. Päästöt ovat lähes samat kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kuin kunnan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa. Kokonaisliikennemäärän kannalta mahdollinen päästöero on hyvin vähäinen. Jätelain 37 § mukainen vaatimus ympäristön tai terveyden haitattomuudesta ja vaarattomuudesta täyttyvät.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Selvitys tukeutuu tietopohjassa pääosin CO₂-päästöselvityksiin sekä yksittäisiin tietoihin roskaantumisesta.

Kuntaliiton Yleiskirje 5/80/2013 29.1.2013 mukaan jätelain 37 §:n 2. edellytyksen (Ei aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle) osalta tulee selvittää ennen päätöksentekoa:

- Jätehuoltomääräysten noudattaminen

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

- Tyhjennysten toimivuus, roskaantumistapaukset
- Kuljetusten aiheuttama liikenne ja päästöt eri järjestelmissä
- Muut erot järjestelmien päästöissä ja ympäristövaikutuksissa
- Lausunto ympäristönsuojelu- ja terveystoimistoilta

3.7 KOKONAISMYÖNTEISYYS

3.7.1 Kotitalouksien asema

Jätteenkuljetuksen palveluiden ehdot ovat kohtuullisia ja koko toimialueella tarjotaan palveluita useamman kuin yhden jätteenkuljetusyrityksen toimesta. Jätelaskujen kustannusperusteinen suuruus vaihtelee yritysten välillä, mutta ero on varsin pieni ja kuvastaa kilpailun toimivuutta. Asiakas voi halutessaan myös vaihtaa palveluntuottajaa.

Yritysten sisällä uusia kuljetuspalveluja tarjotaan samankaltaisin ehdoin ja kaikki jätteenkuljetusyritykset ovat valmiita liittämään minkä tahansa kotitalouden kuljetusjärjestelmänsä toimialueillaan. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kilpailu sekä asiakkaan ja yrityksen välinen läheinen vuorovaikutus vaativat yrityksiltä hyvää toimintaa.

Nykyinen kiinteistön haltijan kuljetusjärjestelmä on jätteenkuljetusyritysten mukaan myös mahdollistanut kaikille asiakkaille laajan, asiakkaiden tarpeista lähtevän palvelutarjonnan jätehuoltomääräysten sallimissa rajoissa.

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus lisää hiukan kiinteistön haltijan työmäärää verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Kiinteistön haltijan pitää omatoimisesti etsiä itselleen sopivin sopimuskumppani alueella jätteenkuljetuspalveluita tarjoavista yrityksistä. Työmäärän ei voida kuitenkaan katsoa vaikuttavan negatiivisesti myönteisyyden arviointiin punnittaessa työmäärää järjestelmän muihin hyötyihin kotitalouksien kannalta. Erilaisten palvelusopimusten, kuten esimerkiksi sähkösopimuksen, solmiminen on yleisesti kiinteistön haltijoille kuuluva rasite, jota ei voida missään nimessä pitää kohtuuttomana vaatimuksena. Kuljetusyrittäjän suhteen vallitseva valinnanvapaus voidaan katsoa myönteiseksi vaikutukseksi kiinteistön haltijan kannalta. (HE 199/2010 vp vp, s. 40.)

Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen voidaan todeta olevan myönteinen kotitalouksille, koska se säilyttää valinnanvapauden sekä asiakaslähtöisen palvelutarjonnan alueella.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Jätehuoltoviranomaisen tarkastelun perusteella viranomaisen alueella vuonna 2021 kunnan järjestämässä oli alhaisemmat hinnat. Korkeampia keskihintoja ei voida katsoa myönteiseksi asiaksi kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Kuljetuksen tilaamista kahdelta eri taholta sekakuljetusjärjestelmässä, ei voida katsoa myönteiseksi asiaksi kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Kiinteistön haltijan järjestämästä kuljetuksesta tuodaan kotitalouksien kannalta esille erityisesti asiakaslähtöinen palvelutarjonta. Selvityksessä ei perustella mikä palvelutarjonnassa on parempaa eli palvelun laatua ei verrata Kuntaliiton yleiskirjeen mukaisesti kunnan järjestämään kuljetukseen.

Jätehuoltoviranomaisen kyselyn perusteella alueella ei ole kuitenkaan jätehuollon palveluvalikoima laajentunut tai tuotu esille, miten palvelutarjonta poikkeaa kunnan järjestämästä jätteenkuljetuksesta. Muualla Suomessa on palvelutarjonta laajentunut mm. monilokerojäteastioihin kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

3.7.2 Yritysten toiminta

Siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen mahdollisesti merkitsisi alueella toimivien jätteenkuljetusyritysten toiminnan voimakasta taantumista, jos yritykset eivät saisi kuntaurakoita. Siirryttäessä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, yritysten omien arvioiden mukaan osalla yrityksistä toiminta supistuisi merkittävästi, jos kuljetusjärjestelmä muuttuisi ja yritykset eivät pärjäisi kilpailutuksissa.

Yleensä kunnan kilpailuttamissa kuljetuksissa ei ole tullut uusia toimijoita jätehuoltoalalle, vaan kuljetukset ovat keskittyneet pääosin suuremmille toimijoille. Kilpailutusprosessi on itsessään jo haasteellinen pienemmille toimijoille sekä toiminta luo epävarmuutta pienillä yrityksillä, koska koko liiketoiminta on katkolla sopimusurakoiden mukaisilla sykleillä, yleensä viiden vuoden välein. Käytännön kokemukset ja havainnot muualla Suomessa tukevat tätä. Esimerkiksi Kiertokapulan kilpailuttaessa vuonna 2019 kuljetuksia, alueelle ei tullut yhtään uutta toimijaa, mutta alueelta hävisi 2 vanhaa toimijaa.

Arvioitaessa vaikutuksia yritysten toimintaan, jätelaki tai sen esityöt eivät rajaa yrityksen käsitettä millään tavalla, joten sanamuodon mukaisen tulkinnan mukaan päätöksen vaikutusten myönteisyyttä tulee arvioida myös muiden kuin jätehuoltoyhtiöiden toiminnan kannalta. Silloin tarkastelu keskittyy, miten kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus vaikuttaa myös jätehuoltopalveluiden tarjontaan markkinaehtoisessa jätehuollossa eri yrityksille ja onko sillä vaikutusta yritysten toimintaan. Kiinteistön haltijan järjestämä kuljetusjärjestelmä säilyttää alueella kuntaurakoiden saamisesta riippumattomia yrityksiä, jotka pystyvät paremmin tarjoamaan palveluitaan myös markkinaehtoisessa jätehuollossa, kun yritykset saavat laajemman tulopohjan ja sen myötä paremmat toimintaedellytykset. Tästä hyötyvät kaikki alueella toimivat markkinaehtoisessa jätehuollossa piirissä olevat yritykset.

Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen voidaan todeta olevan myönteinen yritysten toimintaan, koska se säilyttää alueella jätehuollon monipuolista palvelutarjontaa sekä mahdollistaa nykyisten jätteenkuljetusyritysten toiminnan laajamittaisemmin.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Alueen kunnanvastuu asiakkuudet ovat jakautuneet pääosin selvityksen tilanneiden yritysten kesken. Vastaavasti kunnan pakkausjätteiden ensimmäisessä kilpailutuksessa on saatu alueelle uusi jätteenkuljetustoimija. Selvityksen tilanneet yritykset ovat valtakunnallisia yrityksiä, jotka ovat voittaneet kunnan järjestämän kuljetuksen urakoita alueella ja muualla Suomessa.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Useilla kunnan järjestämän kuljetuksen alueilla on esimerkkejä siitä, että uusia yrityksiä on tullut markkinoille ja jopa syntynyt kuntaurakoiden mahdollistamana. Nykyinen kuljetusjärjestelmä turvaa vain nykyisin markkinoilla toimivien yritysten nykytilan. Kiinteistön haltijan järjestelmässä uuden yrityksen markkinoille tulo on haastavaa muutoin kuin yritysostojen kautta. Kuljetusten taloudellisesta näkökulmasta katsottaessa asiakkaita tulee olla merkittävästi ennen pakkaavan jäteauton hankintaa.

Merkille pantavaa onkin, että selvityksessä ei ole otettu kantaa siihen onko uusien yritysten mahdollista tulla nykyisin markkinoille.

Kilpailuttaminen edellyttää osaamista. Yksittäistä tapausta, missä kilpailutus ei ole mahdollisesti onnistunut toivotulla tavalla ei voida pitää kattavana faktana varsinkin, kun on useita näyttöjä vastakkaisesta kehityksestä. Tampereen ja HSY:n kilpailutuksissa sekä Salpakierto Oy:n pakkausjätteiden kilpailutuksissa on näyttöä uusien urakoitsijoiden tulemisesta alueen markkinoille.

Kuljetusjärjestelmätarkastelussa tehdään päätös vain kunnan vastuulla olevan jätteen (35 §) jätteenkuljetuksesta. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) on kuitenkin arvioitu, että keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellista toimintaa koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa.

Elinkeinotoiminnan jätehuolto on turvattu jätelain perusteella. Kunnan velvollisuudeksi säädetään myös jätehuollon järjestäminen elinkeinotoiminnan jätteen tuottajille silloin, kun yksityistä jätehuoltopalvelua ei tietyllä alueella ole kohtuullisesti saatavilla ja jäte laadultaan ja määrältään soveltuu kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä (toissijaisen palvelun velvoite). Jätelain tavoitteena on turvata jätehuollon toimivuus mainituissa tilanteissa.

Kunnan keskitetty kilpailutus tuo kotitalouksille säästöä, mikä vapautuu alueen muden liiketoimintayritysten käyttöön. Kuluttajien käyttäessä jätehuollon kilpailutuksesta jääneet varat muiden palveluiden ostoon. Tästä syystä kaikki alueella toimivat yritykset hyötyvät kunnan keskitetystä kilpailusta.

Nykyinen järjestelmä hyödyntää kolmea yritystä, mutta kunnan järjestämä jätteenkuljetus ja keskitetty kilpailutus hyödyntää alueen muita, myös muilla aloilla toimivia yrityksiä sekä

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

laajentamalla heidän valinnan mahdollisuuttaan valita jätteenkuljetusyritys laajemmasta tarjonnasta että asiakkaiden mahdollisuus käyttää jätehuollosta kilpailutuksen avulla säästyneet rahat yritysten palveluiden ostoon.

3.7.3 Viranomaisten toiminta

Jätehuoltoviranomaisen tulee seurata jätteenkuljetusrekisterinsä avulla jätehuollon asianmukaista järjestämistä kiinteistöillä. Valvontaviranomaiset voivat hallintopakkeinojen käytön uhalla vaatia kiinteistön haltijoita täyttämään jätelain mukaiset velvollisuutensa. Valvontatehtävät liittyvät molempiin kuljetusjärjestelmiin. Jätelain uudistuksessa on säilytetty mahdollisuus myös kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen, jolloin viranomaisten valvontatyön määrää ei voida sinällään pitää osoituksena siitä, etteikö järjestelmällä olisi myönteiset vaikutukset viranomaisen toimintaan. Tämä on todettu myös mm. Hämeenlinnan HaO 19.12.2016 t. 16/0594/2 ja Hämeenlinnan HaO 19.12.2016 t. 16/0587/2 päätöksissä, joissa hallinto-oikeuden mukaan viranomaisvalvonnan vaikeudet ei yksinään vaikuta myönteisyyden arviointiin. Vastaavasti päätöksissä KHO 23.7.2018 t. 3566 (muu päätös) ja KHO 23.7.2018 t. 3567 (muu päätös) korkein hallinto-oikeus yhtyi hallinto-oikeuden perusteluissa esitettyyn kantaan, jonka mukaan valvonnan hankaluus ei sellaisenaan tee jätteenkuljetusjärjestelmäpäätöksen vaikutuksista epämyönteisiä.

Viranomaisen toiminnan kannalta jätteenkuljetuspalveluita tarjotaan kattavasti kaikilla alueilla ja kaikilla alueilla toimii useampi kuin yksi jätteenkuljetusyritys. Jätteenkuljetusyritykset ovat halukkaita kehittämään toimintaa yhteistyössä viranomaisten kanssa. Nykyinen jätteenkuljetusjärjestelmä toimii hyvin, eikä siitä ole haittoja ympäristölle tai terveydelle. Mikäli jätteenkuljetusjärjestelmä muuttuisi kiinteistön haltijan järjestämästä kunnan järjestämäksi, ei ole syytä olettaa, että jätehuoltoyritykset muuttuisivat huolellisemmiksi tai tehokkaammiksi. Kumpikaan kuljetusjärjestelmä ei saa aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristön roskaantumista. Jätteiden hyödyntämisen tai etusijajärjestyksen osalta kuljetusjärjestelmillä ei ole eroja.

Ei ole myöskään syytä olettaa, että järjestetyn jätteenkuljetuksen ulkopuolella olevat kiinteistöt liittyisivät paremmin kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Liittymisvelvolliset kiinteistöt tulee tietää molemmissa kuljetusjärjestelmissä sekä ne vaativat valvontaa. Aikaisemmissa oikeuskäytännöissä on nostettu esille haastavien yhteyksien päässä sijaitsevien kiinteistöjen jätteenkuljetuksen hankaluudet esimerkiksi saarikiinteistöillä. Jätteenkuljetuspalvelujen saatavuus voi olla heikkoa harvaan asutuilla syrjäisillä alueilla, hankalien yhteyksien päässä olevilla alueilla, kuten saaristossa, tai kantavuudeltaan ongelmallisten teiden päässä sijaitsevilla kiinteistöillä. Yhdenvertaisuuden vaatimus ei kuitenkaan tarkoita, etteikö kiinteistöä voida jättää kokonaan kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle. Tilanteessa tulisi arvioida, onko kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäminen kyseiselle kiinteistölle tarpeellista sen jätehuollon kannalta. Jos kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei ole mielekästä järjestää kyseisille kiinteistöille, kunnan tulee ensisijaisesti harkita alueen/kiinteistön rajaamista kokonaan kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jätelain 35 §:n 4 momentin mukaisesti. Asiassa tulee huomioida, ettei rajauspäätös ole kuljetusjärjestelmäriippuvainen. Kunnan tulisi tarkastella rajauspäätöksen tarpeellisuutta, vaikka käytössä olisi kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus.

Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen voidaan todeta lisäävän hieman työmäärää viranomaisille, mutta aikaisempien eri oikeusasteissa tapahtuneiden käsittelyiden mukaisesti valvonnan hankaluus ei sellaisenaan tee jätteenkuljetusjärjestelmäpäätöksen vaikutuksista epämyönteisiä.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa viranomaisvalvontaa ei tarvita kiinteistön liittämiseksi järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jäteyhtiön tehtävänä on aktiivisesti kontaktoida jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä. Jätehuoltomääräysten § 6.3 mukaan Lahden seudun jätehuoltoviranomainen voi liittää kiinteistön kotinoutoasiakkaaksi, jos kiinteistöllä ei ole kiinteistökohtaisia jäteastioita. Näin ollen kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ei tarvita työlästä ja tehotonta hallintopakkomenettelyä.

Mikäli kiinteistön haltija tilaa yhden kerran jätteen noudon hallintopakkomenettely päättyy ja joudutaan aloittamaan hallintopakkotoimet alusta. Liittymisen seuranta on nykyisessä kuljetusjärjestelmässä työmäärältään niin työllistävä, ettei sitä ole pystytty nykyisillä resursseilla edistämään kuntien valvontaviranomaisissa tai jätehuoltoviranomaisissa. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa valvontaviranomaisilla vapautuu aikaa jätehuollon valvonnasta muuhun, ympäristön ja terveyden kannalta merkittävämpiin valvontatoimiin.

Jätehuoltoviranomaisen selvityksen mukaan kunnan järjestämässä kuljetuksessa on parempi liittymisaste, joten väite ”Ei ole myöskään syytä olettaa, että järjestetyn jätteenkuljetuksen ulkopuolella olevat kiinteistöt liittyisivät paremmin kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen” on virheellinen.

Kunnan kilpailuttamassa sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetuksessa edistetään kierrätystä ja etusijajärjestyksen toteutumista jätehuollossa:

Alueilta, joissa biojäte erilliskerätään, voidaan sekajäte kunnan järjestämässä kuljetuksessa ohjata lajittelulaitokseen, jossa saadaan eroteltua sekajätteessä vielä olevat materiaalihyödynnettävät jakeet. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa tämä ei ole mahdollista, sillä samoihin kuormiin kerätään sekajätteet alueilta, joissa sekajätteestä on lajiteltu biojäte erilliseksi jakeeksi sekä niiltä alueilta, joissa biojäte on sekajätteen seassa.

Jätelain mukaan ei tule ensisijaisesti arvioida kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jättämistä. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) todetaan, että kotitalouksilla on oltava oikeus palvelun helppouteen, saatavuuteen ja toimivuuteen kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa.

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen

Alueellista rajausta laajoille haja-asutusalueille kotinoutopalvelun ulkopuolelle ei siten tule tehdä siksi, että kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus halutaan säilyttää asukkaiden palveluiden helppouden ja edullisuuden kustannuksella.

3.7.4 Johtopäätös kokonaismyönteisyydestä

Kokonaismyönteisyyttä arvioitaessa yksittäiset kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen puolesta puhuvat seikat eivät riitä tekemään päätöksen vaikutuksista kokonaisuutena arvioituna kielteisiä. Vaikka eri tekijöille voidaan antaa päätöksen myönteisyyden arvioinnissa erilainen painotus, tulee kuitenkin huolehtia, että jätelain 37 §:n valintaedellytykset täyttyvät. Kokonaismyönteisyyden arvioinnissa kunnalle annetaan huomattava liikkumavara painottaen haluamiaan tekijöitä, jolloin kunta voi painottaa arvioinnissa alueellisesti tärkeinä pitämiään seikkoja. Arvioitaessa kokonaisuutena kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen vaikutuksia kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan, jätelain 37 §:n mukainen vaatimus kokonaismyönteisyydestä täyttyy kaikilla tarkastelluilla alueilla, ottaen huomioon kuntien yhdyskuntarakenteet ja erilaiset alueet kuntien sisällä.

Jätehuoltoviranomaisen vastine

Koska selvityksessä ei ole tarkasteltu riittävän kattavasti jätelain 37.1 §:n kolmannen kohdan (pätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan) edellytyksiä, ei selvityksessä voida myöskään tehdä johtopäätöstä tästä asiakohdasta.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkastelu on tehty huomioiden viimeisin alueen jätteenkuljetusjärjestelmää koskeva korkeimman hallinto-oikeuden päätös (KHO 2476/2019 Muu päätös) ja sen mukaiset vaatimukset arvioida jätelain mukaisten ehtojen täyttymistä riittävän kattavasti huomioiden kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja tai eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaajamia ja niitä ympäröiviä maaseutumaisia alueita, sekä vertailtu sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetty edellytykset toteutuvat eri tyyppisillä alueilla. Tehtyjen arviointien perusteella voidaan todeta, että kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus Lahden seudun jätelautakunnan alueella täyttää jätelain 35 ja 37 § mukaiset vaatimukset kaikilla alueilla.

Näin ollen tehdyn tarkastelun perusteella ei ole laillista estettä valita jätelain 37 § mukaiseksi kuljetusjärjestelmäksi kiinteistön haltijan järjestämää jätteiden kuljetusta tarkastelun kohteena olleissa kunnissa.

